

Kiadó hivatal:

Fischel Fülöp könyvkereskedése, Ujvárosi utca 513 szám.

Előfizetési ár:

Egész évre 5 frt, félévre 3 frt, Negyed évre 1 frt 50 kr

Hirdetmények:

3 házas poltitor egyszer 7 kr. többszöri hirdetésnél 5 kr.

Bélyegdíj 30 kr.

ZALA

Szerkesztői iroda:

Ujvárosi utca 513. sz.

Hörmentelen levelek csak ismeri köréből fogadjanak el

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Nyitási:

Poltitóra 10 kr.

MEGYEI ÉRDEKŰ, KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI ÉS GAZDÁSZATI HETILAP

Több egylet hivatalos közlönye

Hirdetéseket felvesznek: Weisz Mor, Budapest, Servita-tér 4. és Bécs I., Wollzeile 18 sz. Lang L. és-társa, Budapest, fürdő-utca 1. sz. Oppellik A. Bécs. Stubenbastei 2 sz.

Tisztelt olvasó közönséghez

Az új évnegyedben tisztelettel felhívjuk t. olvasóközönségünk figyelmét szerény lapunkra és kérjük tovább is nagybecsű pártfogását. Úgy mint eddig, ezentúl is különösen társadalmi és közgazdasági viszonyaink emelésére iparkodunk szerény tehetségünkhöz mérten közreműködni, s úgy mint egy alkalommal már kiemeltük, azon vagyunk, hogy társadalmunk magyarosodjék. Erőteljes, hatni képes magyar társadalmat csak erős nemzeti alapon képzelhetünk magunknak, azért nem lankadunk el annak hangsúlyozásában, hogy a magyar társadalom, csak nemzeti alapon fejlődhetik egészséges irányban. Jól tudjuk mi azt, hogy vidéki lap sokszor nem felelhet meg magasabb igényeknek, melyeket talán a műveltebb olvasó joggal támaszthat irányában; de a ki tudja, hogy a vidéki időszaki sajtónak mily nehézségekkel kell megküzdenie, ez igényeket legalább igen magasra fokozni nem fogja. Azért ismételve szíves figyelmébe ajánljuk t. olvasóközönségünknek szerény lapunkat, mely az eléje kitűzött feladatnak lankadatlan buzgalommal iparkodik megfelelni s folytonosan tökélesülni óhajt, a mit azonban csak olvasóink pártfogása tesz nagyobb mértékben lehetővé.

A szerkesztőség.

Előfizetési felhívás.

Azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetési ideje június hóval lejár tisztelettel kérjük, szíveskedjenek azt minél előbb megújítani. Azon tisztelt olvasóinkat pedig, kik előfizetési díjjaikkal még hátralékok vannak, kérjük azok mielőbbi bektüldésére.

A lap ára marad a régi:

Egész évre 5 frt, félévre, július—december 3 frt., negyed évre július—szeptember 1 frt 50 kr.

A kiadóhivatal.

Áttekintés a közegészségügyi állapot fellett hazánkban.*

Most már vessünk „egy tekintetet elmaradott közegészségügyi viszonyainkra”, azon t. erre, a melyen más országok is csak úgy elmaradottságról panaszkodnak, mint mi, hanem azért régebben dolgozó fogtak — mert jobban hozzáfogtak — mint mi.

A közegészséget — mint az állam tulajdonát

* Uj című írásból: Mirel szőlő a közegészségügyi törvény: Irtó és a Debreczeni orvos-gyógyászati egyesület 1876-ik évi május hó 26-án tartott ülésében előadta Dr. Zeller Daniel. Ára 20 kr. ajánljuk melegen mindazok figyelmébe kiket egészségügyi állapotunk fontos ügye indokol.

A „ZALA” TÁRCZÁJA.

Népdal.

a 2-ik védegyeztetre

Ezer nyolczszáz negyvenhatban
Honi ruhát volt a boltban,
Fehér babos két színével
Hazai gyár pecsétjével,
Jól állt barnának, szőkének
Frisstalmú öregének,
Egyszerű és tartós is volt,
„Védegyeztet” jelvény is volt!

Harminez éve immár annak...
Foltjai még megmaradtak,
Anyám medycske volt benne,
Nekem csak úgy elbeszélte,
Elő veszi darabjait
Hozzá fűzi gondolati,
Ó a múlt — s én jövő iránt
Szívünk feldobog egyiránt!

Jószite kincsem, vőlegényem,
Tégy aráddá benne engem,
Magyar kelme — magyar kebel:
Igy illem is hozzád, hidd el!
Bonne leisz vonzálmás szívet,
Szorgalmat és honszerelmet.
Védegyelet a büszkeségünk —
Honi ruha ékességünk!

Czigány Károly

tekintve — nem elég csak időnk nt megjelenni közveszélyek ellen rendőrségi úton védelmezni, hanem azt közigazgatási eszközökkel folytonosan jó karban tartani, sőt javítani szükséges, örökös en kikülvölő sebeit, minden napi romlásait pedig különféle állami vagy közszégi intézetek segítségével behegeszteni, gyógyítani kell.

Ezen alapezsméket — hogy az előadandókat rendszerbe osztva lehessen felsorolni — Stein Lőrincz bécsi egyetemi jogtanár „A lamigazgatás és az igazgatási jog alapvonalai” című művéből meríttem (magyarra fordította Kautz Gusztáv győri jogakadémiai tanár.)

S ha ezen irányokban házánk állapotát átvizsgáljuk: mindékkor nagyon paragonat hagyott tért találunk, melyet a közérdek nem képes — ösztönözve sem érzi magát, — elfoglalni; s így az államnak sincs azon a tájon mire felügyelni; az az egykét irópenna pedig, a mely ezt a miveletlen földet nagy nehezen szántogatja, olyan csekély barázdákat csinál, hogy azok ma vannak, holnap nincsenek.

Az egészség rendőri intézkedések azon fajával, mely járvány rendszert néven szerepel, erősen el tudunk és szoktunk késni. Az a nehezen forgó apparatus, mely a szaktudományt ilyenkor — járvány idején — mendennék felibe került rendszabályait mibe sem vevő közigazgatási férfiakból s hatáskör nélkül a tettek mezejére indított szakfértiaktól áll össze egy egésze: rendszeren csak akkor kezd működni, mikor a keletéről feltámadó szélvész, vihar hozzánk már lecsapott. Pedig az a rémület, mely az ilyen közveszély előtt s az a pusztulás, mely annak utána szokott járni, s az ezekből merített tapasztalás eléggé meggyőzhetett volna már államot, társadalmat a felül, hogy mily nagy veszély rejlik ilyenkor a késedeletben, s mennyire szükséges volna jó előre intézkedni.

Hazánkban az 1873-diki cholera-járvány 450 ezer embert tett betegg; eunyi embert károsított meg egyelőre egészségben, pénzében munkacerejében. Nagyobb eset, mintla egy hatalmas birodalom összes hadserege megbetegült volna, s azok közül majdnem 200 ezerrel szaporodott a halottak országa. Ki tudja, vajlon tévedek-e én akkor, midőn a t állítom, hogy ezen borzasztó eredmény kisebb lett volna az esetben, ha az egészség-rendőri teendőket az egész haza területén kellő időben, kellő gyorsasággal, kellő e. élylyel végrehajtották volna? Talán nem. Következő tény f. ljosít engem ezen kérdés felvetésére. Debreczenben az 1873-diki cholera-járvány alkalmával a 46-dik honvéd zászlóalj és 16-dik lovas század parancsnoksága, az egészségügyi tisztet teljesítő

orvos tanácsára megszüntette az akkor, u. m. a nyári hónapokban napi rendre tett hajnali katonai gyakorlatokat, s megtette a táplálkozás viszonyok jobbítására irányított rendkívüli intézkedéseket s adott ki olyan napi parancsot is, melynek pontjait az orvos fogalma ta s az eredmény a lett, hogy — mint az ide vonatkozó orvosi lapló bizonyítja — az akkor tényleges szolgálatban volt honvédségben egyetlen egy cholera-halálzási, sőt egyetlen egy cholera betegülési eset sem fordult elő.

Ezen, a jelen századot kiválóan sujtoló járványos betegségen kívül csak a hólyagos himlő ellen történik nálunk egészségrendőri eljárás, a tehénhimlőnek rendszeres, de még sem mindenkire kiható beoltása alakjában.

Más járványosan fellépő betegség ellen semmi egészségrendőri eljárás nincs gyakorlatban; pedig itt van köztünk, egy hazát lakik velünk a járványokban is dühöngő hideglelés. Az állam figyelmé meg fel sincs ébresztve arra a fontos körülményre, hogy a hideglelés-járványok idejében csak úgy szükségesek a közigazgatási egészségrendőri intézkedések, mint a cholera-lál és hogy azt a roppant veszteséget, melyet munkaerőben, testi egészségben, sőt kissé szűkebb határok közt életben is szenved ilyenkor a haza népe — az orvosi tudomány segítségével, hatalmával a legkisebb mértékre lehetne leszállítani.

Ezen komoly és veszélyes honi betegségnek az állam részéről mibe sem vevése, a benne sanyalódó nép részéről pedig a gondviselés bölcs belátására bizása, tehát más szóval szintén elhanyagolása, napi renden van Csak a magát gyógyítható beteg és az orvos méltányolják azt eléggé, sejtve meg tudva azt, hogy a hideglelés elhanyagolása az egészséget mélyen és tartósan megrendítő káros következtéseket vagy néha halált szokott maga után vonni.

S ha ilyen jól ösmert közveszély ellen sem tudunk vagy nem szoktunk s nem is akarjuk megcsokni közigazgatási járvány-rendészeti eszközökkel védekezni: ugyan mire számíthatunk a roncsoló toroklabbal, vagy más életpusztító járványos bajjal szemben.

A szorosabb értelemben vett egészség-rendőri ügyek közül némelyek hazánkban vagy a gyakorlatban, alig vagy csak papíron vannak egyrészeben rendezve; vagy köztudomású közegészségügyi visszaélések mind a hatósági gyakorlatban, mind papíron mellőzve vannak; vagy végre némely közegészségügyi tárgy — mint valami fel nem felezett világrész — jelentőségében egészen ösmertelen.

Néhány adat még Petőfi Sándorról, Istvánról és szülőikről.

Nagy elmék, nemes szívek, világraható, tüneményszerű törekvésekkel, oly bűvös hatalmat gyakorolnak életükben és halálukban egyaránt az emberiségre, hogy mindig új, mindig friss szímben tűnik föl a veük való szellemi foglalkozás, és azon gyönyör, melyet ezen foglalkozás nyújt.

Petőfi Sándort háromszor láttam Budapesten közelben.

1847-ben egyszer a hatvani utcán vettem észre hadni a Kegyőutca felé, utána mentem önkénytelenül, ifjai lelkesedéssel és rajongó bámulattal a vaci és Dorottya utcákban az egész a német színházig, hal megáltsa színlapot olvasta. Föltűnővé nem akartam magamat tenni előtte, tovább haladtam s ez alatt eltűnt.

Másodszor az ürütca „Pilyax” kávéházban néztem és hallgattam beszédét a „közvélemény” asztala körül. Ekkor már a hírvés és dicőög sugárzóne fényelt utain.

Harmadszor pedig 1848. március 15-dikének reggelén láttam és hallgattam, midőn agyancsak a „Pilyax” kávéházból hatód magával ki dult — (sú is szerényen utánuk s velők menve) — a jogász- és orvosgyetem udvarára, hol megrendítő tüzzel szavalt a „Talpa magyar”-ját.

Később többször is, de csak futólag láthatam, míg az óriási küzdelem mindnyájukat oda nem hívott, hova hazafui kötelezettségből minden jó fia e hazának akkor egetrázó lelkesedéssel ment, — a harcmezőre. Honnan többen visszatérhetének, de igen sokan ott maradtanak aludni az igazak s dicső hősök álmát, ezek között Petőfi Sándor is jeltelen hantok alatt, valahol a egyesvári vérről áztatott harcmezőn, mint hírvés dicsőségének legmúltabb osztályos örökös zeigi:

Behatározatlan áll
Hamvai földt a hely.

Hol merre nyugszik ő,
Nem mondja semmi kö,
Nem mondja semmi jel.

S hazám leányi közt
Nincs egy Antigóné,
Ki sirját fölkeresse
Hantot följe nyese
Virággal hintené!

De nyugszik immá, csöndes rög alatt,
Nem bánja többé az „Egy gondolat”
Mely annyit érze, hamvad a kebel,
Nyugalmát semmi sem zavarja fel.

Ez év elején Kis-Kunságban járván, a szerencsés véletlen egy hozta magával, hogy Petőfi Sándor, testvére és szülői életéből némi adatok birtokába jutottam, s ez adatokat hiteleseknek tartom, mert mint éppen mondtam 1876. február 12-ikén Kis-Kun-Felgyházán egy kedélyes összejövetel alkalmával Baranyai Sándor, szanki jegyző úrtól hallottam, kinek édes anyja Hruv Anna, édes testvére volt Hruv Mária, Petőfi Sándor édes anyjának.

Említett jegyző ur, beszélgetésünk közben észrevéven érdeklődésemet Petőfi irányában, azonnal készségesen elmondá a következő adatokat, melyek közül tán némelyik már föl is volt jegyezve a lapokban, de azért újra elmondani most sem tartom fölöslegesnek, valamint azon adatokat sem, melyeket testvéréről Petőfi Istvánról és szülőiről előadott.

Petőfi Sándor Kis-Körösön született s mint fél éves fiút Fe egyháza hozták (testvére István, Szabad-Szálláson született) s gyermek éveiből hármat 1833—27-ig itt élt át szülői kötetben azon házban, mely a régi templom mögötti utcában van, melyet az emléktábla is jelöl, s házban csak mint haszonbérlet lakott Petőfi Sándor anyja. A ház mostani tulajdonosa Szabó Sándor földbírtokos.

Igy hiányosan van gyakorlatban a közérkö-

csiség rendesete.

Csak papiroson van szabályozva a mérgek-

nek nevezett anyagok árulásának ügye. A hatósági felügyelet körén kívül állanak nálunk, sőt a büntetés ellen látszólag kivételt képeznek az olyan egyének, kik nem a személyes vagyon ellen törnek ugyan észrevétel nélkül, alattomosan, hanem az egyesek jóhiszeműségét kizsákmányolva, személyes, de voltaképen nem szabados érdekeik megvalósítása közben, ellopják a mások egész éves napjait, hónapjait vagy éveit; kik az elvesztett egészséget vissza nem adják, hanem az ily módon megkárosodottakat hatóságilag engedélyezett eszközökkel, melyek mindent megígérnek, a mit csak meg nem adhatnak, az u. n. titkos s. erekkel még mélyebben megkárosítják.

Hatósági felügyelettel mentesek azok, kik eredeti szerepkörükből kiesve, a gyógytan működtetőivé válnak, az orvosi rend tiszteltbeli lovagjává ütik fel magokat, s az alapos tudomány kulcsával megoldható betegségek nagy talányainak neki rohannak a képzeletek és halvaszületett gondolatok zürzavarával.

Az épen elmondott bajokra ráadásul fel kell említeni azt a szomorú tapasztalatot is, hogy a közhiedelem ellenében még bizonyítgatni is szükséges azt, hogy a kuruzsolás és leirt rajongás kérdése nem az orvosi rend ügye, hanem közegészségügyi fontos tárgy.

Olyan intézkedéseknek nyomára sem találunk, melyek által a szeszés italok — különösen a pálinkaivás körül ragály módjára terjedő mértékletlenség korlátozhatnék. Pedig ez a körülmény nagy figyelemre méltó, mert hatása a népesedést előmozdító állami fontosságú nagy czélokba ütközik, s káros következményei többek között az utódok szellemének a népszellemnek romlását is előidézék.

A munkás osztály gyermekei — kiknek időelőtti munkára szorítása semmiféle hatósági ellenőrzés alatt nem áll — korán benső viszonyban lépnek a pálinkával, életük megrövidítésének egyik igen biztos eszközével.

Még némely vallásos szokások — mint napokra terjedő böjtölések — magok is tápot nyújtanak az alacsony népcsalálynál a pálinka ivásra, s épen nem titkosan működő rugók a közegészség veszélyeztetésének elborzasztó munkájában.

Idé tartozik a rendezés első lépése után nálunk réges-régen megakadt halott és tetmetkezés-ügy, mely ügyek azért tartoznak a szorosabb értelemben vett egészségrendőri intézkedések körébe, mivel az élet megszüntével fellépő s bomlás jellemét viselő vegytani változások az egyesek és a közönség egészségére veszélyesek.

Ezek után nézzünk szét azon kérdések között melyeknek helyes megoldása a közegészség előmozdítására vezet, tehát a melyeknek intézése nem rendőrségi, hanem egyenesen közigazgatási feladat.

Ezen mondhatni életkérdések némelyike főképp városi színezetűnek látszik, de van köztük, ha több nem, legalább egy olyan, mely országos fontosságú, s mint ilyen is első rendű.

Házaink, melyeket építések alkalmával, tekintettel falaik szilárdságára s tekintet nélkül szokáik szükségére ürterére, világosságára, szellőztethetőségére, helyhatósági megfigyelés alá szokás vetni, a mennyire jók sok házbér beszerzésére: annyira rosszak a beköltözők egészségügyi szükségleteinek edezésére.

Az udvarokon, utcákon nem is keresünk — mert hiába keresnénk — tisztá, romlatlan levegőt; azt már csak az erdők vagy faluk kiváltsága gyanánt tekintjük s oda megyünk utánok.

A kiépített csatorna-hálózatokat nem ösmerjük sem elég fontos, sem sürgős ügynek, hanem engedjük a városok talaját az állati testből kiküszöbölt anyagok által — a jövőre minden tekintet nélkül — megfertőzteni.

Közvágóhidak létesítését bizuk idegen országok bölcs belátására. Itthon nem is vesszük észre, hogy azok mindenütt, a hol naponként nem egy ember vág s nem egy állatot vág, tisztesen, százszorosan, meg sok százszorosan szükségesek.

(Vége köv.)

Helyi és megyei hírek.

— A n-kanizsai isz. tanintézetekben az évi zárvizsgálatok július hó 9 én veszik kezdetüket és a rákövetkező napokon fognak folytattni.

Nagy-Kanizsán, 1876 június 30-án.

Eichberg Adolf igazgató.

— Csabrendekről írják nekünk: A mit már régóta vártunk, de mit mégis reménylünk, hogy még messze távolban van, az legnagyobb sajnálatunkra bekövetkezett: Lőb Ignác tanító ur, ki négy éven át a helybeli iskolánál, mint igazgató működött, állomását lemondott.

Lőb ur községünkben a népnevelés iránti érdekeltéget felélesztő s nagyban neki köszönhető, hogy a vallások közt levő válasz fal ledől, mert a mely módon a valláskülönbséget nem ismert, ugy azt minden alkalomnál sikerrel tanítja. — Lőb urban a éendeiki község aoncsak kitűnő képzettségű s ernyedetlen szorgalmu tanítóját vesztí, hanem vesztí benne a község minden tagja az emberháratot, mert ő hivatalért lelkesült s embertársait hön szeretete —

Halljuk, hogy Lőb ur látva a zsidó tanítók keserű sorsát, a tanító pályát elhagyja, miáltal benne a magyar ország népnevelés egyik legkitűnőbb bajnokát vesztí. Nevezet urnak e pályáról letérését annál inkább is sajnáljuk, mivel ő községi iskolába léphetne s csakis itt volna a helye. Halljuk, miszerint az isz. hitközség mindent megkísértett, hogy Lőb urat tovább maradásra bírja, de sikertelenül; reménylünk azonban Lőb ur elismert hazafiságától, hogy e pályán, melyen ő hazájának legtöbbet használhat, tovább is maradni fog. —

Isz. polgártársainktól elvárjuk, hogy ha már Lőb ur csakugyan eltávozik tőlünk intézkedni fognak, hogy ezt méltó módon a bönjéks reményljük, hogy egy ember sem fogja magát visszavonni akkor, midőn arról leszen szó, hogy egy érdemdús tanítót megiszteljenek.

Reméljük.

— Hymon A belvárosi plébánia templomban vasárnap ifj. Skublics László fiatal fővárosi ügyvéd és Gombos Anna k. (Gombos Bertalan nyug. legfőbb ítélőszéki bíró kedves leányának.) esküvője. Az esketést Kovács Zsigmond pécsi püspök, a vőlegény rokona végezte. Tanúk voltak: Kovács Kálmán igazságügyministeri tanácsos, Királyi Pál országgyűlési képviselő, Gombos Gusztáv pénzügyministeri osztály tanácsos és Jancsó Károly orsz. törv. nyugal. tanácsos. A boldog pár az esküvő után rögtön Ischlbe utazott.

— Nemzeti színészet Keszthelyen. Vezéri Ödön dráma, vigjáték, népszínű-és operette színtársulata f. évi június 17-én „Szép Galathea” című mythologiai vig operette és „Becsület szó” című egy felvonásos vigjátékkal nyitotta meg az ez évi nyári szín-ivadot A csekély számban megjelent közönség sűrű tapssal jutalmazá Vezérinét, ki Galatheát személyesté. Szombathy (Midas) tetszést nyert. — Június 18-án nagyobb számú közönség előtt adatott Tóth Ede: „Fa u rossza”. Vezérinét dacára, hogy gyöngén énekel, de csinos hínón Rózi volt, a közönség sokszor megtapsolta. Bérczi (Göndör Sándor) jól énekel, de játékában van valami, ami semmikép sen teszti. Magánjelentésben a kívánó hatást nem tudja előidézni. Rendezői képességgel éppen nem bír. Szombathy (Gonosz P.) nagyobb igyekezettel játszhatott volna. — Június 20-án „A fons ur” francia színművet adták kevés közönség előtt. Szármayné (Guichardné) ez este igen szépen játszott. Ugy szintén Eichner Anna Adrienne szerepében. A többi szereplőkön a készületlenség nyomai voltak láthatók. — 21-én „A tiszt-

telotes ur keservei” — 22-én „A szép Dunois lovag” operette adatott. Ez utóbbi előadásakor nagy számú közönség volt a színházban. A Hévizri is sokan jöttek be. Elég sajnós, hogy ez est korán sem volt oly élvezetes, mint mi reméltük. — 25-én „A kintornás család” eredeti népszínmű került színpadra. A színháznak minden ruga megtelt Vezériné (Juczika) Eichner Anna (Fuvó Mari) Kövessey (Samu inas) tetszést arattak. — Június 27-én „A három csóru kacsa”, 28-án Szakall jutalmára a „Csöd” adatott. — 29. ismét csekély számú közönség előtt adatott Lukácsy színműve „A pök és a szegedi menyecske”. — Ha őszinték akarunk lenni e darab előadásáról, azt írhatjuk, hogy kritikán alul áll. Mi Vezérii irasulatától sokkal többet vártunk, mint mennyit nekünk bemutatott. — Keszthelyi közönség indigényei könnyen kielégíthetők s tömegesen fogja a színházat felkeresni, csak oda hassen az igazgató, hogy az újabb iradalmi termékek kerüljenek színpadra; a szerepek jól betanultassanak, s a mi legjobb, a rendezői tisztiséget csak avatott kezekre bizza. Művészi játékokt ugy sem, de correct összességű előadást igen is követelünk.

Nagyon fogunk örülni, ha jövő alkalommal kedvezőleg nyilatkozhatunk a társulat minden egyes tagjáról.

Görbe.

— A keszthelyi gyógyfürdőn június 30-án verseny csónakázás, túzijáték ezután pedig éjjel után 2-ig tartó tánc rendeztetett. Ily kedélyes mulatságot a fürdő ivad alatt még többször is akar a fiatalok rendezői. r. l.

— A keszthelyi gazd. tanintézet növendékei dalárdájuk javára f. hó 1-én a Niesner-féle kert helyiségben dalestélyt tartottak A nagy számú közönség élvezettel hallgatta végig az ügyesen összeállított műsorozat minden egyes darabját. Néhányat ismételtetett is. Hannu B. tanár és Molnár János kántor szongorán játszottak. Mindkettőnek, de különösen az utóbbinak játéka, ki néhány magyar darabot adott elő igen nagy tetszéssel fogadtatott. Az ügyes szongorázó egot rázó éljen kiáltások s tapvihar közt hagyá el az emelvényt. ... l.

— (Helyiség változtatás.) Ezennel van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy a Blau-féle házban több éveken át fennálló fodrász- és borotváló termemet a városház épületbe (Fő-utca) tettem át.

Ezután is főfigyelmem oda lesz irányozva, hogy az eddigi kiérdemelt jó hírnevet tovább is tenntartassam és azon leszek, hogy a nagyérdemű közönség és a tisztelt bérleti urak kívánalmának a legpontosabban megtefelehessek.

Átköltözésem folytán egyszersmind üzletemet meg is nagyobbítottam és atyezsek minden hajmunkámat; továbbá tartok üzletemben kész hajfonatokat minden árak mellett Számos látogatót kérve maradok legmélyebb tisztelettel

Nagy-Kanizsa, 1876 július 1.

Tusch Simon.

— Egy új belyegtörvény s. mely mindenkit érdeke. Minthogy igen sokszor megtörténik, hogy a magánjoggy, letek kötésenél, az illető szerződés teek járulékoságuk miatt, jelentékeny kárt szenvednek: nem mulasztatom el a közönséget az újabb illetékszabási utasításokra figyelmeztetni, melyeket leginkább a szerződéses körüli adóügyi eljárásnál kell szigorúan megtartani.

Tudva lévő dolog, hogy az eddigi törvények és rendelkezések értelmében, elég volt, ha a fel a szerződésilletékszabás végett a közeletti számozott 3 napon belül, az illető adóhivatalnál felmutatta, vagy ha azt teiekkönyvi elintézte, végezt, az illetékes teiekkönyvi hatósághoz boterjesztettes ahonnan azután az, az adóhivatalnak megküldetett.

E gyakorlati mindaddig elégségesnek találta a kincstári érdekek megóvására, mely gyakorlat maig a népeul annyira ismerette volt, hogy ennek utabban történt megváltoztatásáról még az ez ügyekkel foglalkozó magánzók közül is csak kevesen tudnak valamit.

E gyakorlatot a belyéglittek s díjak tárgyában hozott 1874. évi XXV. t. cz. változtatta meg, melyet ma már az illető pénzügyi községek, a legnagyobb szigorral tartannak meg is hajtanak vegre. Az e törvencikk 3 §-a a következőleg intézkedett:

„Ha az illetékszabás végett ingatlanokra vonatkozó jogügyletek jelentendők be kötelesek a a felek, vagy közevetlenül illetékszabási hivatalnak, vagy azok leendő beküldés végett az illető adóhivatalnak:

- a) az eredeti okirat be mutatása mellett annak hiteles másolatát, a jogügylet megkötésétől számított 3 nap alatt,
- b) az ingatlan terneő föld- vagy hazadók az az évi összeget, melyben a jogügylet megkötöttet; vagy ha akkor a tulaj évi adó meg áróva nem lenne, az előző évi adó összegét; az osztály aia tartozó épületeknél pedig ezek

Innen az öreg Petrovicsék Szabad-Szállásra költöztek mint mézárások, s itt fekvő jószágot is szereztek, melyet ma Szabad-Szállás bir.

Szabad-Szállásról az 1838-diki árviz következtében, minthogy házuk összedől, Ercsibe mentek, hol mézárások kök volt. Itt azonban valami Matolai ueví székállójuk megbuktatta őket.

Innen végrehajtás után Petrovicsék Szalk-Szentmártonba, az ugynevezett vadászcsárdába jutottak, Jankovics Miklós mostani országos képviselő és árvizi kormánybiztos birtokára. Azonban itt sem volt maradásuk, hanem Duna-Vecsére költöztek, hol több ideig laktak.

Később innen is eltávoztak egy Pest és Vácra jutottak s itt laktak csöndes elvonultságban.

Petőfi Istvánról pedig azt mondá B. S szanki jegyző úr, hogy néptanító soha sem volt, mint ahogy ezt némely hírlapban olvasni lehetett; egy jelentős aláírásánál. A jelentős azt tartalmazza ugyan is, mintha ő mint néptanító csuszó bántalmakban szenvedett volna s ezen kínos szenvedésektől egyesegyedül csak azon csuszváson használata által szabadult volna meg, mely Török József budapesti gyógyszerésznél kapható. — Az úzörkedés és ünzés malmára vizezhajtó reklam aláírása: Petőfi István, néptanító. —

Ezről Petőfi István aligh tudott valamit, mert szó nélkül nem hagyta volna, mert olyan beteg nem volt, néptanító sem volt, és a kuruzsolások semmiféle módját sem tírte. Ő, a függetlenségű harcok után amint a várfogságból meg szabadult s Brűnnből Magyarországra visszakerkezett, Budapestre egy ügyvédnél. — kinek neve nem jutott eszébe ez adatok elbeszélőjének — mint napi díjas működött.

Innen távozáván, egy Dabas környékén fekvő uraság hártokon lett gazdatiszt, mely birtok urának fiával honvédekedett ő is a forradalom alatt. Ittléte alatt a birtokos lányát akará nőül venni, de célja meghiúsult: kossart kapott. Csálódása következtében Pusztá Csákóra a Ge-

uszt-féle jószágra ment gazdatisztnek, a hol jelenleg is él mint tisztartó.

Az öreg Petrovics István Vácra halt meg 1848-ban. hol Sándor fia temettette el. Ugyan ez évben ment edes anyja Pestre lakni, ki ott 1849-ben szintén meghalt, ezt pedig István fia temettette el Pesten Budavár bevétele után mint áruhába öltözött honvéd.

Igy mondá, a föntebb említett szanki jegyző ez adatokat, tán ezek is megérdemlik a följegyzést. (P. L.) Borongó.

Egy virághoz.

Musset Alfred után.

(Franciaiából)

Szép virág, mit akarsz tőlem?
Kedves bajos emlék te?
Félig fonyadt, félig kacser,
Hozzám téged ki küldé?
Messez utról, pacsét alatt
Érkeztél, Isten hozott!
Mit láttál? Mit sügött a kéz,
Mely a töröl szakított?

Egyéb vagy-e hervadt fűnél?
Illatodra kímélés-e?
Avagy gondolatot rejt-e
Kebled? Ujra virulsz-e?

Virágod az ártatlanság,
Fehér sápadtságában,
De az aggodalmas remény
Zöldje, leveleden van.

Hoztál-e tán üzenetet?
Szólhatsz! Mit titkolgatsz!
Zöld leveled titkot rejt-e?
Beszéd-e tán illatod?

Ha tán így van, halkan beszélj;
Titokteljes hírtozó!
De ha nem, pihenj keblemen,
Ne fájl! Ez nem sorvasztó.

Kegygyel és eszesélylyel tele,
Ugy ismerem a kezet,
Mely legvékonyabb szálaból
Alkotá sáppadt kelyhed.

E kéz pártját nem készítnék
Praxitél és Phidiás,
Ha mintául szolgálna is
Vénus, az olympias.

E kéz sima lágy, szép, kegyes
Adakozó bőséggel;
Ki birtokába ejthetné,
Kincseket fedezne fel.

De egyzersmint bölcs, szigorú
Tán történehetnék bajom,
Kis virág, féljük haragját!
Ne szólj! Csitt! Ábrándozom!

Wit Fildp.

becsérték; vagy oly számláknak iránt...
Ezért szükséges tartottunk az adásvételei joggy...
Sz. H. K.

(Igazítás.) Lapunk, múlt számában közölt: Ada...
Sakkfeladv. — Szórejtvény. — Szerkesztői üzenetek...
A következő 15-16. szám tartalma lesz: 1. Mozart...

2-or a helyiséget illetőleg: a gabona vásár Nagy-Kanizsa...
3-or a gabona és borvásár megtartásáról a nyug. m. kir...
4-er a szomszéd megyék nemkülönb. Horvát és Tót...
5-ör hasonló felhívások szétküldés és minél nagyobb mérv...
6-or a budapesti tőzsde és gabona csarnok, mint e tekintetben...

7-er a Lathántuli tartományok legjelentékenyebb ipari int...
8-or az illető hirdetések a következő lapokban legalább egy...
9-er A vállalat sikeres keresztül vitele tekintetéből és azon...
10-er Intézkedés teendő, hogy az illető hirdetések a bécsi...
11-or Minden egyes tag a hirdetmény megküldésével telk...
12-er Azon fontos és kiváló előnyökön fogva, melyeket a nyilv...
13-or Miatan előre fel nem lehetni, hogy valamennyi kereske...
14-or Hogy a résztvevőknek a gabona és borvásár meglátogat...
15-ör A gabona vásár helyiségben a szabad közlekedés meg...
16-or az asztalok olyképpen szerelendők fel, hogy mindegyik...
17-er A belépti díj személyenként 50 krban (ötven krajczár)...
18-or A vásárt, mely délelőtti 9 órától délután 5 óráig tart...
19-er A titkári hivatal a vásár helyiségében elhelyezendő...
20-or A vásár helyiségek beemeneténél beírasi könyv alkalmas...
21-er A gabona és borvásáron kötött bármennyű ügylet a budapesti...

22-er A gabona és borvásár rendező bizottság megválasztásáról...
A Nagy-Kanizsa gabona és borvásárnak a megállapított szabályok...
A gabona és borvásár rendezéséről és iratok mellettkésével a bizottság...
A jegyzőkönyv hitelesítéséről.
A jelen jegyzőkönyv hitelesítésével Martinkovich Károly, Belus József és Weismayer Mór urak bizatnak meg.

Tanodai értesítvények.

1) A kegyes tanítóréndiek vezetése alatt álló n.-kanizsai káth. főgymnásium értesítője az 1875-76-iki tanévről. Ezen értesítvényt egy nagy érdekű értekezés nyitja meg e cím alatt: „Vagyon és birtok a régi Attikában.” Maywald József tanártól. Következnek: Adatok 1875-6 tanévről: a rendkívüli tantárgyak oktatásáról: a „Gyakorló Iskola” működéséről, mely gyakorló iskola a szokásos önképző kör helyett léptetett életbe főt. Fekete Endre, a magyar nyelv és irodalom tanára által, azon célból, hogy a törökül íjakk a rendszeres iskolai időn kívül is talajának alkalmat és biztos utmutatást az irodalmi ismeretekben, műbecslésben, irásban és szóbeli előadásban való bővebb önképzésre. Az adatokból kitűnik, hogy a tanulók buzgó tanurak vezetése alatt dícséretes szorgalommal működtek. — Segélyező egyesület, jótékonyaság, tanszerek, a tanári kar névsorát, az érdemsorozatot a statisztikai kimutatást. — E szerint a főgymnásiumba beiratott az év elején 306 tanuló, maradt az év végén összesen 299.

1) A nagy-kanizsai nyilvános polgári fiú iskola negyedik tudósítványa az 1875-6 tanév végén. Szerkesztette Morgenbesser János, igazgató. — Tartalma: A költészet a polgári iskolában. Hoffmann Móról. — Adatok a tanoda történetéhez. — Az intézet jövevényei. — Az 1875-6-ki tanévben előadott tantárgyak — A tantestület névsora. — Statisztikai kimutatás a polgári iskolai irásáról. — Ebből kiemeljük, hogy az 5 osztályban az év elején beiratott 80 tanuló, maradt az év végén 80. Tandíjmentes volt 27. — Taneszközök a könyvtár szép szaporodást mutatnak fel. A program gondos összehajlítása teljes dícséretet érdemel. E tudósítványának bővebb ismertetését más lapoknak engedjük át. — (Folytatjuk.)

Jegyzőkönyve

a Zalamegye gazdasági egyesület 1876-ik évi Junius hó 24-én Nagy-Kanizsán tartott rendkívüli közgyűlésének.

Jelenlévők: Glavina Lajos elnök, Belus József, Talabér Zsigmond, Martinkovich Károly, Gyulai Gábor Endre, Bogay Ödön, Lang Henrik, Rosenbergsz Israel, Tamás Ferencz, Baán Kálmán, Szigethy Antal gazdasági egyesületi tagok, ez utolsó ugyanis mint jegyző; — továbbá weismayer Mór, Dobin Béni, Guttmann Vilmos, Lengyel Ignác, Stein J. M. Maschantzker Mór, Micsky Bernát, Wohlheim Ernő, Kovács János, Löwinger Ignátz, Weisz H. S. Eugländer Lajos bizottsági tagok, — mégis számos hallgatóság. — Glavina Lajos elnök ur szívélyesen üdvözlőlvén a megjelenteket s eleve is köszönetét fejezvé ki a tanácskozás afa kerülendő ügy iránti buzgó érdekltségért, előterjeszté, miszerint a közgyűlés tárgya — miként a meghívókban is jelezve volt a Nagy-Kanizsai gabona és borvásár részletes törvény megállapítása képezi, a melynek kidolgozása a f. évi május 2-iki közgyűlés 5256-1876 sz. a végzésével, Belus József egyesületi tag ur a segédkezéssel ajánlkozott Nagy-Kanizsai kereskedelmi testület szives közreműködése igénybe vételével — megkérte, s mely munkálattal benyújtatván, azt a közgyűlés tanácskozása alá bocsátja s a gyűlést megnyitottak nyilvánította.

79. Felvetetvén a Nagy-Kanizsai gabona és borvásár rendezésére a részletes javaslat kidolgozásával megbízott bizottság beérkezett munkálata, az általánosságban elfogadottak s a megjelölt pontonkénti tárgyalás folytán a következőképp állapított meg.
1-ör A Nagy-Kanizsai gabona és borvásár a Bécsi gabo-

megállapított gabona vásár szabályokhoz képest kö-
vetkezőképp módosítva lesznek alkalmazandók; és
pedig:
az 1. pont A Nagy-Kanizsai borvásár szinte csak egy —
ugyanazon napon — melyen a gabona vásár fog
tartatni; —
a 2-ik pont. A gabona és borvásár ugyanazon egy kikül-
dött bizottság fogja vezetni s rendezni.
a 3-ik pont. Helyiséget nem kell bérelni, minthogy Nagy-
Kanizsa város tanácsa szives volt a czélra tanácsster-
met átengedni.
1 6-ik pont. A borvásár látogatásáért külön belépti díj
nem fizetetik, — hanem a gabona és borvásáron hely-
iségeibe a belépti díj együttesen 50 krban állapít-
tatván meg, a fenti 17 pont szerint, s díjért mind-
két vásár látogathatják;
a 8-ik pont. A vásár rendező bizottság jegyzőjét maga kö-
rökből választván, az egylet jegyzője a vásár tartására
helyeztetik át Nagy-Kanizsára, s a 19. pontban körül-
írt teendőket a borvásárra vonatkozólag is teljesíti.
A 17. ponthoz hozzá adatik hogy a megmaradt
borok és palaczkok a vásár bezárásával azonnal árve-
rés útján az egylet javára eladtnak. —
80.
A Nagy-Kanizsai gabona és borvásár rendező bizott-
ság megválasztásáról, — s a szükséges költségek utalvá-
nyozásáról.
A Nagy-Kanizsa gabona és borvásárnak a meg-
állapított szabályok szerint leendő megtartására és
vezetésére egy bizottság küldetik ki, a melynek el-
nököül Glavina Lajos ur, alelnökül a gabona vásár-
hoz Belus József ur, — a borvásárhoz Nedeczky Jenő
ur, — bizottság tagjaik mind kétfelől vásárra Mar-
tinkovits Károly ur (egyszermind a borvásárra
helyettes elnökül), továbbá Talabér Zsigmond, Inkey
László, Baán Kálmán, Bogay Ödön, Szalacsy Fer-
kás, Lang Henrik urak, gazdasági egyesületi tagok az
egyesület részéről mégis közreműködő tagok Weisz-
mayer Mór, Dobin Béni, Guttmann Vilmos, Lengyel
Ignác, Maschantzker Mór, Stern J. M. Mitzky Bernát,
Wohlheim Ernő, Löwinger Ignátz, Weisz H. I.
Eugländer Lajos, Kovács János szives urak megvá-
lasztattak oly megbízással hogy a vásár rendezés és
megtartás körüli minden teendőket pontos végrehajtá-
sát teljesíteni, az előre nem látott és el nem hatá-
rozhatott intézkedéseket megtenni, s mindezekről a
vállalat sikerülése az által a gazdaságosság érdeke
közvetve a közjó előmozdítására tekintetből tanu-
sított hazafias buzgá mával gondoskodni sziveskedjék.
A gabona és borvásár felmerülő rendezési
költségeit a gazdasági egyesület azon kijelentéssel,
hogy a gabona és borvásár rendezéséből és megtar-
tásából a megállapított szabályok szerint befolyandó
díjak a bevételek öt illetik — magára vállalván, ezen
költségeknek fedezésére és pedig a gabona vásárra
együttesen 500 irt azaz öt száz forintot a közgyű-
lés megszavaz, annak Belus József egyesületi tag ur
mint a pénz kezelésére és arról a kimutatás és szá-
madás beérkezésére felkért megbízott tag ur kezére
leendő kiutalványozására ügyvezető elnök ur a vég-
zés kiadásával felhivatik, s erről egyszermind Thassy
Lajos egyesületi pénztárnok ur is értesítettik.
Mindezekről Glavina Lajos ur mint a bizottság
elnöke az összes vonatkozó végzések és iratok mel-
lettkésével a bizottság tagjai jele a végzés kiadásával
értesítettik, s a bizottság felhivatik, hogy a vá-
sár befejeztével, annak lefolytáról, eredményéről, s
összes eljárásáról, a számadás mellettkésével a köz-
gyűlésnek jelentést tenni méltóztassék. —
81.
A jegyzőkönyv hitelesítéséről.
A jelen jegyzőkönyv hitelesítésével Martinkovich
Károly, Belus József és Weismayer Mór urak bizat-
nak meg.
A közgyűlés azután Nagy-Kanizsa város tisztelt ta-
nácsának a gabona és borvásár megtartására tenné szives
átengedését, — s a Nagy-Kanizsai kereskedelmi testület
fentebb megnevezett s a javaslat kidolgozásában eljár tag-
jainak elismerő köszönetet nyilvánítván, — minthogy egyelő
előintézendő tárgy fenn nem forgott elnök ur a közgyűlést
befejezettnek nyilvánítá. Glavina Lajos m. k. elnök. Szig-
ethy Antal m. k. jegyző. Hitelesítik: Belus József m. k.
egyesületi tag. Weismayer Mór m. k. Martinkovits Károly
m. k.

2-or a helyiséget illetőleg: a gabona vásár Nagy-Kanizsa
város ujjon épült városkaja közgyűlési termében, —
s a b orvásár a tanács termében fog megtartatni, mel-
helyiségeket Nagy-Kanizsa város tisztelt tanácsa a
gabona és borvásárnak a helyi forgalom leendőszere
gyakoriságát illetőleg befolyását méltányolva s a
vállalat iránt különös érdekltséggel viseltetve. Nem-
csak minden díj nélkül átengedte, hanem egyszerűmind
minden kitérhető erkölcsi gyamolítását is megígéri.
sziveskedett.
3-or a gabona és borvásár megtartásáról a nyug. m. kir.
földművelés ipar és kereskedelem ügyi kir. ministe-
rium jó eleve jelentései eg értesítendő azon felkérésrel,
hogy a vállalatot magis pártolásával támogatni, hat-
hatós közbenjárásával is tapolni méltóztatassék.
4-er a szomszéd megyék nemkülönb. Horvát és Tót
ország termelői a gabona és borvásár megtartásáról
pósta útján értesítendők és a vásár meglátogatására
felkérendők.
5-ör hasonló felhívások szétküldés és minél nagyobb mérv-
ben el ejjesztése a községi hatóságok útján is esz-
közlendő mindazon előnyök kiültetésével melyek az
ily gabona és borvásár megtartásából a résztvevőkre
háromolnak.
6-or A budapesti tőzsde és gabona csarnok, mint e tekintetben
valamennyi kereskedelmi kamarái, ugy szinte a gaz-
dasági és borászati egyesületek értesítendők, részvé-
telre felhívandók és megkeresendők, miszerint a vá-
sár megtartását hatáskörükben köztudomásra juttatni
sziveskedjenek.
7-er a Lathántuli tartományok legjelentékenyebb ipari in-
tézetei u. m. malinok, serfőződédek és kiválóbb keres-
kedői czégek külön körözvények által meghívandók
és részvételeire felszólítandók.
8-or az illető hirdetések a következő lapokban legalább egy-
szer de a viszonyokhoz mérten ismételve is közre-
teszendők és pedig: „Pesti Napló” — „A Hon” —
„Pester Lloyd” — „Neue freie Presse” — „Gratzer
Tageblatt” — „Laibacher Zeitung” — „Klagenfurter
Zeitung” — „Triester Zeitung” — „Innsbrucker Zei-
tung” — „Gazdasági Lapok” — „Földművelési Érde-
keink” című lapokban. — A hirdetések a budapesti
hirdetmény intézet közvitetésével eszközöndők.
9-er A vállalat sikeres keresztül vitele tekintetéből és azon-
czél elérésére, hogy a gabona és borvásár híre oly
körökbe és vidékekbe hatolhasson, melyek fogyasztói
és kereskedői ámbár jelenleg rendszeres vevőink sorában
nem tartoznak, mégis az üzlet viszonyok folytán in-
dittatva lehetnének velünk összeköttetésbe lépni, —
a bécsi és triesti tőzsdék szinte értesítendők, hogy a
vásárt illetőleg működési körükben terjesztőleg és fel-
világosítólag hatni ne terhelteszenek.
10-er Intézkedés teendő, hogy az illető hirdetések a bécsi
budapesti gabona vásárok helyiségeiben a vásárok
tartama alatt kifüggesztve legyenek.
11-or Minden egyes tag a hirdetmény megküldésével telk-
kérendő, hogy ismerősei körében egész buzgalommal
oda hatni sziveskedjék, hogy a vállalat minél ked-
vezőbb eredményre vezessen.
12-er Azon fontos és kiváló előnyökön fogva, melyeket a nyilv-
ános élet terén különösen a köztorgalom meze-
jén a statistika nyújt, az ez évi aratás eredményéről
különös tekintettel Zala és a szomszéd megyékre mi-
nél részletesebb statisztikai és felvilágosító adatok gyűj-
tendők. —
13-or Miatan előre fel nem lehetni, hogy valamennyi kereske-
delmi természetű vidék képviselve lesz, más részt
p díj az ez évi aratás mennyiségének kiderítésére mind
a későbbi forgalomra nézve szükséges a megye kü-
lönböző vidékeiből minél nagyobb számú gabona mi-
tának ideje korán beszerzendők, könnyen atekinthető
módon megszerezésére kihalitandók.
14-or Hogy a résztvevőknek a gabona és borvásár meglátogat-
tatása lehetőleg megkönnyítessék hason vállalatok
intézkedése módjára az illető vasuti társulatoknál u. m.
a cs. kir. szab. déli vasut, a magyar nyugati, a
Gizella, — a Graczi-Hofflacker, a Rudolf — a Leoben
Vorderbergi, — az alföldi Fiumei, a Duna, Dráva, —
a Pécs — Barsi, — a Mohács — Pécsi — a ma-
gyar állampálya, — menedj méreklés eszközöndő ki,
mely pályáknak erre vonatkozó határozatai a hir-
detményekben és körözvényekben kitüntetendők.
15-ör A gabona vásár helyiségben a szabad közlekedés meg-
óvása mellett a szükséges asztalok elhelyezendők, me-
lyek egyes darabonként négy forintnyi díj mellett a
vásár tartamára kibérendők, — a kellő állványokról
a rendező bizottság fog gondoskodni.
16-or az asztalok olyképpen szerelendők fel, hogy mindegyik
az illető bérő neve vagy czéje kitüntetve
legyen, s e célból a rendező bizottság az asztalokat
folyó számokkal fogja ellátni, a név megjelölése azon-
ban a bérő dolga feendő, az asztalok kibérlése iránti
je entézkedések a rendező bizottsághoz intézendők.
17-er A belépti díj személyenként 50 krban (ötven kraj-
czár) állapítatik meg, mely díjért mind a gabonáva-
sár mind a borvásár meglátogathatják; a belépti je-
gyek névre szólók és masra át nem ruhazhatók.
18-or A vásárt, mely délelőtti 9 órától délután 5 óráig
tart, a rendező bizottság elnöke nyitja meg; — a
megnyitás alkalmával az ez évi aratás eredménye tár-
gyában nyert statisztikai adatok is előadtnak.
19-er A titkári hivatal a vásár helyiségében elhelyezendő,
s a vásár tartama alatt állandóan működik; s egyéb
teendőinek elvégzése mellett főleg a vásáron történt
üzletkötések iránti jegyzőkönyvbe iktatandók és nyil-
vánosságra hozandók, — továbbá a szállítási és tor-
galmi viszonyok rendszeres szabályok és szokásokra nézve
felvilágosítást nyújt, melyeknek megszerzése iránt te-
hát a rendező bizottság intézkedik.
20-or A vásár helyiségek beemeneténél beírasi könyv alkalmas-
mázas, melybe minden látogató nevét beírja, s ha
a rendező bizottság elnökének látja a bejegyzé-
kinyomtatathat, s a látogatók között kiosztathatik.
21-er A gabona és borvásáron kötött bármennyű ügylet a budapesti
árú és értéktőzsde rendszabályai és szokás-
jogaira való hivatkozással kell, hogy történjen, és pe-
dig oly képpen, hogy vitás esetekben ez intézetnek
1870 II. t. c. értelmében jóváhagyott bekezdésére tá-
létéses legyen.
Ezen pontozottak elgondatván ennek folyam-
nyakap a Nagy-Kanizsai f. é. ápril 5-én tartott köz-
gyűlés 4549-1876 sz. a hozott végzésével a Nagy-
Kanizsai borvásárra megállapított szabályok a fentebb

Felelős szerkesztő: HOFFMANN MÓR.

KERTÉSZ ÉS EISERT
Budapesten, Dorottya-utca 9. színházterület
szeglet.
a t. cz. közönség figyelmébe ajánljuk az
egyedül nálunk létező
D. Réve-féle szikviz önmaga készítéséhez magán-
zókna legalkalmasabb
VÁSÁR

PARISI SZIKVIZ-KESZÜLEKEINK
gyári főraktárát Magyarországra részére.
A szikviz, mint kiválóan tiszt, egészséges,
számos esetekben orvosi és rendelt itál, már is
alcélisan hasznosnak jött.
Készületeink fő célja az, hogy
hogy lehetőleg minden egyes darabhoz mel-
letti csomagolás, az al. képe. A csomag-
lás mindig 1-1 a gyártás készültet
támasztva és szivesen szikviz készit-
és, azonosítvány pedig csomagolór, máskül-
vén, a csomagolás és egyéb irásitól támaszt
hitelesítő is alkalmasak.

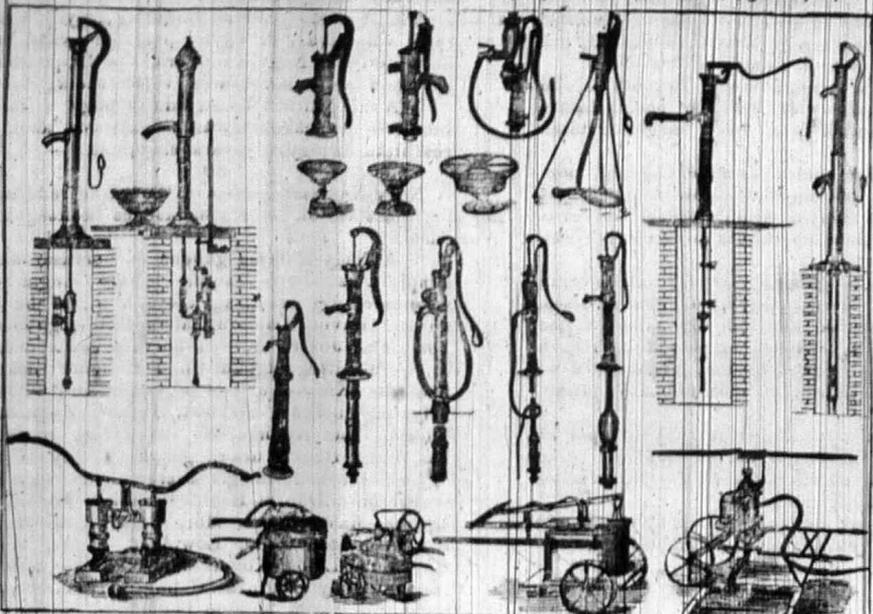
A készületek ára: 2 4 6 8 10 messzies darabja
frt 8 — 10 — 12 — 14 — 16 — 18 — 20 —
Minden mennyiségű szikviz 1 font szidum
tartalommal és egy fél font szikvizet tartalmazó csomagol-
ban, csomagolásként 2 forinttal szállítunk.
A készületek megvásárlásánál utánveti mellett díj
a gép nagysága szerint 50-70 kr.
Együttel ajánljuk, az Angolban legjobb gyártású
szikviz, a tisztalanságok fogja egészségben kiválóan tiszt-
ító és javító

vizszűrő készületeinket,
melyek 2 frt. 50 krtól 35 frt-ig tartanak és szivesen szikviz
rajtokkal ellátott kis méretű arjegyzővel szivesen megvásárol-
hatók.
276 10-10

GEITNER & RAUSCH,

Budapest, Nr. 57, Waitzner-Boulevard.

General-Agenten der grössten weltberühmten amerik. Pumpenfabrik W. & B. Bouglas, empfehlen ihr bedeutendes assortirtes Lager von Pumpen, Brunnen, Gartensprizen, Feuersprizen und Feuerlöschgeräthen.

En gros und en detail.

En gros und en detail.

übernehmen alle Anlagen von Brunnen, Springbrunnen, Röhrenleitungen, Bädern, Douchen unter Zusicherung bester Ausführung.

3122-5 b

Engros-Abnehmer u. Wiederverkäufer

erhalten besondere Begünstigungen. Grösstes Lager von Eisenröhren, Gummischläuchen und Haufschläuchen.

EPILEPSIE

levéileg gyógyít Dr. Killisch Drezdában.
Wilhelmsplatz 4 (előbb Berlin. Majdnem
800 sikerrel gyógyítva. 249 23-52

MOLL Seidlitz-pora.

Csak akkor valódi, ha minden doboz cím

lappja a sás és az én sokszorosított czege van lenyomva.

Bizonyított bírósági ítéletek ismételtén constatáltak czege az védjegyet meghamisítottasát; azért óva intem a közönséget az ilyen hamisítványok vásárlása ellen, minthogy azok csak amitásra vannak szánva.

Egy lepecsételt eredeti doboz ára 1 frt. o. é

Valódi minőségben a x-szel jelölt czegeknél.

Francia borszesz sóval.

A legmegbízhatóbb öngyógyító szere a szenvedő emberiségnek minden belső és külső gyuladással, a legtöbb betegség ellen, miniszennemű sebesülések, fej-, fül- és fogfájás, régi sörvek és nyilt sebek, rakkélek, úszók, szeszgyuladás, mindennemű bennulás és sebesítő stb. stb. ellen.

Üvegekben használati utasítással együtt 80 kr o. é.

Valódi minőségben a f-szel jelölt czegeknél.

Dorsch-halmáj-zsírolaj.

Krohn M. és társától Bergenben (Norvégiában.)

Ezen halmáj-zsírolaj valiszennemű, a kereskedelemben előforduló, faj között az egyedüli, mely olyan czegekre használható. Ara egy üvegnek használati utasítással együtt 1 frt. o. é

Valódi minőségben a *-gal jelölt czegeknél.

MOLL A, Tuchlauen, nächst dem Bazar, Wien.

Raktárak N.-Kanizsa (x) Prager Béla gyógy. (x) Rosenberg Józ. (x) Fenszöder Józ. (x) Rosenfeld gyógy. Barcs (x) Dorner S. Csáktornya (p) Gmex L. v. gyógy. Karád Bernatky A. gyógy. Kaposvár (x) Kalm J. Kaposvár (x) Werli M. gyógy. Kőszeg (x) Jancsinovits Ist. gyógy. Keszthely (x) Schleier A. (x) Wünsch F. Kőrmend (x) Rätz Jan. Szombathely (x) Pillich Ferencz gyógy. Sopron (x) Mezy And. gyógy. (x) Molnar L. gyógy. Veszprém (x) Bocs J. K. gyógy. Bánk-Sz. György (x) Fibic gyógy. Agram (x) Müllback S. gyógy. (x) Irgalmasokhoz gyógy. (x) Hegedüs Gy. gyógy. (x) Perldt Jan. gyógy. Kaposvár (x) Schröder Sándor gyógy. Szolnok (x) Schwarz Gustav gyógy. 273 18-58

Közkedvességű, orvosilag megvizsgált és jónak talált

„STAJERNÖVÉNYNEDV”

mellbetegek számára,
ára 1 üvegnek 87 kr. o. é.
folytonosan friss minőségben.

ENGELHOFFER IZOM- és IDEG-ESSENTIAJA

szagos alpesi növényekből.

Kifogástalan, kitünő szer arcz és izom fájdalmak, szédülés, keresztcsont fájdalmak, ideg és test gyengeség ellen és e nemű műszerek erősítésére mint legjobb hatású van általánosan elismervé.

==== Ara egy üvegnek 2 ft. o. é. ====

Dr. PRAUN több gratzi cs. k. intézet fogorvosának

SZÁJVIZE „STOMATIKON”

a foghús vérzése, a rosszszagú lehellet és fogromlás ellen kitünő gyógyszer.

==== Ara egy üvegnek 88 kr. o. é. ====

Kaphatók: Bonyhádon Beck, Sraiche, Eszéken Ocsurda, Karajtovich, Argiovich, Nagy-Kanizsán Belus, Prager, Schwarz & Tauber, Keszthelyen Singer, Mohácsán Gezevits, Pakson Flórián, Pécsen Sipőcs, Kisgy. & Simon, Reeh, Lakkich, Obetko, Sirling, Szigetvárott Grünhut Koharits, Veszprémben Vízner uraknál. 292 5-12

TÓTH SANDOR

raktár:
asztalos-
és
karpitos
butorok,
hajtott, nád
és
szalma
székekben

szafát készítményű
butor gyári raktára
Szombathelyről.
Nagy-Kanizsán vasututeza
a varosházban.
253 7. 12

raktár:
ruganyos
ágyaljak
matrácok,
tükrök
és
függöny
tartókban

VENDEGLŐI JELENTÉS.

Miután a Hotel „Debrecen” Budán még egy ideig le nem romboltatik, van szerencsém a tisztelt közönséggel ezennel tiszteletteljesen tudatni, hogy a szobák arát 60 kitél felfelé és a havi szobákat 12 frtra leszállítottam. 317 1-5

Tisztelettel
BUXBAUM SÁNDOR
vendéglős.

MALOM ELADÁS.

Zala megyei Hosztót-Szegvári birtokosságnak Sümeg és Jánosházától a Táskevári vasuti állomástól 1 órányira a Torna-kigyós vizén fekvő két kerekű Kohári malma 45 kat hold és 800 □ öl föld és rét birtokkal eladó lévén, a feltételek alolirótnál megtudhatók. Hozsót Jun. 1. 1876.

Perlaky Gábor, közbirtokossági felügyelő. 314 2-3

Zongora raktár.

Tiszteletteljesen értesítetik a nagyérdemű közönség, hogy legújában, N.-Kanizsán gabonapiacz Kohn-féle kávéház első emelet egy bizonynyi zongora raktár telepített, a hangszerek elismert első rangú gyárból valók és jót és mellett a legújanyosabb söt gyári áránál is olcsóbban bocsátatnak árba; megjegyezetik továbbá hogy avult zongorák is bekeresítetnek, közelebb értesíthetni helyben **KARTSCHMAROFF** vagy **BISCHITZKY** uraknál. 316 1-10

Első magy. kir. szab. faürmérték gyár
MARESCH TESTV.
Budapest, VII. kisdófa utca 31.

Ajanljuk hitelesített ezetmérésre előnyös faürmérték gyártmányunkat kemény fából, kétfős ön abrancscsal 1 liter 75 kr. 05. 45 kr. és 02 30 kr. liter nagyságban, melyek a legolcsóbb áron nagyban és kicsinyben mindenkor készen kaphatók.

Vidéki megrendelések utánvét mellett gyorsan és pontosan teljesíttetnek. Ismét eladók nagy ar leengedésben részesülnek. Tisztelettel

Maresch testvérek
318 1-3

Kiadó hivatal:

Fiszel Fülöp könyvtárkezelése. Ujvárosi utca 513. szám.

Előfizetési ár:

Egyes évre 3 forint, Negyed évre 1 forint 50 kraj.

Hirdetmények:

3 hónapra postai úgyssal 7 kraj, 6 hónapra hirdetésért 8 kraj.

Bélyegdíj 30 kraj.

Szerkesztői iroda:

Hívó a lap szellemi részét illető közlemények közzétételéért:

Ujvárosi utca 513. sz.

Hörmentelen levelek csak ismeretlenségig fogadtatnak el.

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Nyitár:

Pénztára 10 kraj.

ZALA

MEGYEI ÉRDEKŰ, KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI ÉS GAZDÁSZATI HETILAP

Több egylet hivatalos közlönye.

Hirdetéseket felvesznek: Weisz Mór, Budapest, Servita-tér 4. és Bécs I., Wollzeile 18 sz. Lang L. és társa, Budapest, fürdő-utca 1. sz. Oppellik A. Bécs, Stubenbastei 2 sz.

A nagy-kanizsai gabona és borbásár.

(H.M.) Lapunk előbbi számában közöltük azon gyűlés jegyzőkönyvét, melyben végleg megállapítva vannak azon határozmányok és pontozatok, a melyek szerint Nagy-Kanizsán augusztus havában gabona és borbásár fog megtartatni.

A Zalamegyei Gazdasági Egyesület, melynek élén megyénk legkiválóbb gazdasági és borbarművelői állnak, gazdasági viszonyaink emelésére valóban jobb eszközöt nem találhatott volna, mint a vidéki gabona vásárok megtartását, melyek remélhetőleg jótékony befolyással lesznek mind a termelésre, mind az üzletforgalomra. A nagy-kanizsai kereskedőség pedig nem kevésbé szépen fogta fel a hivatását és városunk érdekeit, mikor az általános üzleti és kereskedelmi érdekek emelése szempontjából részről is a legnagyobb buzgalommal vette kezébe az ügyet a gazdasági egyesülettel egyetértőleg lehetővé tette, hogy az első nagy-kanizsai gabona és borbásár még augusztus havában tartassék meg városunkban.

Midőn ezen örvendetes mozgalmat jeleznők, lehetetlen őszintén nem kívánnunk, hogy a kezdeményezők fáradságát és buzgalmát a legszebb siker koronázza.

Azért lapunk útján is már jó eleve köteleességünknek tartjuk figyelmeztetni a termelő és kereskedő közönséget, hogy a csekély alig számbavehető költség miatt ne mulassza el a kínálkozó alkalmat és termékeivel keresse fel a n-kanizsai gabonavásárt, miután ez nagyon is saját érdekében is fekszik.

Erre egyébiránt igen helyesen rámutat a Zalamegyei Gazdasági Egyesületnek az egyes termelőkhöz küldendő meghívója is, melyben többi között ez is áll: "Tekintve, hogy vidékünk ez évben aratást helyez kilátásba, úgy hiszszük, mind a kereskedők, mind a termesztők érdekében fekszik, hogy a vásárt minél nagyobb számban meglátogassák, mivel ez úton, midőn egyrészt a termények minősége és mennyisége iránt biztos tájékozást szereznek maguknak, más felül kedvező alkalmuk nyílik egymással közvetlen összeköttetésbe léphetni." Ez kétségen kívül súlypontja a gabonavásár fontosságának s már e körülmény maga is elegendő bizonyíték arra nézve, hogy a Zalamegyei gazdasági egyesület helyes elvből indult ki, midőn a vásár minél hamarabbi megtartását sürgette.

Az e vásárra vonatkozó határozmányok egyes pontjaira még visszatérünk, s megigérhetjük, hogy t. olvasóinkat az ügyünk eléréséről és haladásáról folytonosan informálni fogjuk. Az ez ügyet illető másnannan jövő közleményeknek, ha azok tárgyilagosan vannak tariva, szívesen engedünk tért.

Áttekintés a közegészségügyi állapot fellett hazánkban.*

(Vége.)

Az jóvó viz kérdésében minden irányban elégségesnek látszik, ha a kút meg van ásva s szerkezete ártalmatlan.

A kézműves, iparos műhelyeit sem szakértő vélemény, sem paraancsok nem látogatja meg: s így senki sem adja tudtára az övéi jólétéért izzadó csaldálfőnek: itane dolgozza, mert szemed, tüdőd vagy véred okvetlenül megromlik.

A közoktatás terén — tehát ezen nagy fontosságú országos ügyben, a néphevelést előző nagy törekvés mezején — az egészségügyi tekintet oly botrányos mellőztetésben részesül, hogy azt híven leírni csak nagyon sok panasz, nagyon sok keserő szemrehányás segíélye lehetne. A népi iskolák közép és felső tanodák egészségügyi szempontból történt megfigyelése után azon leverő tapasztalásnak kell kifejezést adni, hogy nálunk iskolának itt-ott olyan hely is jó, a mely más célra nem használható.

A közigazgatás egészségügyi ága kiterjed a börtönök, fegyházak s laktanyákra való fellügyeltre is. E tekintetben hazánkban nagyon kevés történik.

Térjünk át ezek után a közegészségügyi igazgatás azon részére, mely Stein Lőrincz szavai szerint „a közegészségnek valóban fenlévő háborításait leküzdni van hivatva”, s a melyet nem minden irányban találunk ezen szerzővel közgyógyászat névvel vagyok kénytelen megjelölni.

Mert a társadalmi élet olyan féle égető kérdései is tartoznak ide, melyek elhárítását csak akkor nevezhetjük el gyógyításnak, ha előbb azon állapotot, melyben pl. a bölcsőtől megfosztott gyermek családi és keresztnev helyett azt a borzasztóan rideg nevet kapja, hogy lenecz, — vagy azon állapotot, melyben a sorsa részéről öreg korában elnyomorodás nyugdíjára kárhözhatottnak fejét nincs hova lehajtani — betegségnek nevezjük. De másfelől. pl. a közigazgatási felügyelet alá vont gyógyfürdők ügye egyenesen s nemcsak átvitt értelemben közgyógyászati ügy.

Nézünk szét már most egy kissé részletesebben a közélet eme gyászos színezetű jelenségei közt. Van olyan csecsemő, kit az anyai kezek kitétek és kitesznek a deczemberi hidegnek, de nincs menhely a haza egyes pontjain, hova a megélt szerencsétlent vinni lehetne, a hol arra ruhát s testi meleget adnának, a hol megápolnák felnevelnék.

*) Lásd a Knutz-féle fordítás 90-dik lapján.

*) Ily című füzetből: Miről szól a közegészségügyi törvény. Irta és a Debreczeni orvos-gyógyászati egyesület 1876-ik évi május hó 26-án tartott ülésében előadta Dr. Zelizy Daniel. Ár 20 kraj. Ajánljuk melegség mindazok figyelmébe kiket egészségi állapotuk fontos ügye érdekelt.

A „ZALA” TÁRCZÁJA.

Jegyesemhez!

Kérdem a kincsek Istenétől:

Mért oly pazar, hogyha adni kezd?

Oh mért nékem sok jut osztályrészül,

Annyi hogy Fortuna eszegényül,

Birtokból hogyha téged veszt.

Rám is ragyog hat a nap sugára?

Lám az Isten milyen jó és nagy!

Téged küldött éitem pusztájába

Egy galambot elhagyott tanyába;

Oh nagy isten, mily kegyelmes vagy!

Néznéd, csak, hogy örvend szívem lelkeim,

Nem! nem örvend, ujong és repes,

Csélemt a végsőt mert elértem;

Vélt, de nincs, az ifju mit keres.

Egyetem gond, aggodalom tölt el:

Ily édent a fatum türeth-e?

Rejtegek, mert Fortuna kegyével

Lappangva jár szűró tövisével

Mindenna a végsőt szelleme.

Mert te nem tudod, hogy mint szeretlek

Azt megírva szívemben leled

Oh mint két szemem világot féllök,

Létem megszűnt, hidd el, neküled. —

Sokat kellene még elbeszélni,

Vagy szólanul kebledre borulni

Töltni nálad ismét szép napot,

Ismételve ezen szótatot:

Oh leány, te életem reménye,

Nálad nélkül nincs napomnak fénye

Létiarcza drága szép arának

Adott fényt, derűlet, éjszakámnak.

M. V.

A csók.

Árnyék a csók, a szerelem
Az élet maga is az; —
S az ifju véli hogy mindez
Önköltés és igaz!

Holt.

Egy sajtóságos — de általános szokás — az egész földkerekségen, — tán még a vadembereknél is. Két lénynek sokat és sokfélejt jelentő ajk érintkezése, divott mindig és divik örökre.

Hogy Ádám és Eva összeültek megcsókolták-e egymást? Nem jegyezte fel a krónika, de valószínű, hogy Eva anyank csókkal vette rá Ádám apáknak a tiltott fa gyümölcsre lezavakítására. — Valószínű hogy Delila is csókkal altatta el ölöben Sámson, hogy haját lenyírhasssa. — Attila is jóformán araja lldikóknak csókjába fult. — Az pedig már éppen írva van, hogy Judás csókkal árulta el a moztort.

A kelet ázsiai — ugy az észak skandináviai népek-nél pedig azon utóélet — ugylátszik közönséges és helyett csókolkák egymást, — örege, apraja boldog, boldogtalan, kor — rang és némi külömbég nélkül, ismeretlenséget egyiránt m. e. jelezni akaratlan ezzel, hogy egy testi és vér vagyunk az életben is miként a halálban.

A történelmi emlékezik csókokról, mint kis dolgokról nagy következzéssel. Megesett, hogy egy csókot nemcsak beháboru, de kül csaták is vívattak. A Babilon melletti zaidó-ország is a szép Harmozdus csókjá miatt vesztett el, mint Jókai a multheti Elotképeken naival leírta. Az Ouzarlenka-i hő Uhlán is csak egy csókot kért az őrszemen áthaladó epreszlánytól, — de lováról is nem szállhatván: azzal bízta a lányt;

Ugy keresztet csókoltom meg
Bajnok seregem!

1849-ben Budapest visszavételkor a bevonuló hussár is csak egy csók jutalmat kért és kapott, az elébük vonuló löveg egyik forragu bolygástól. Mi elég fennem mu-

latja, hogy a magyar katona a csaták bész viharja közt is gyengéd tud maradni.

Az 1866-68-ik pesti női Bazarban már mint jótékony-sági családok szerepel a csók, midőn lekezes hómélyságok 1000. ftért adogattak egy nyilvános csókot — a vizkarsultak javára.

Amazt mint ideális jutalmat kérte a férfi; emest mint eszélyes zaebmetzést tették a hómélységek. —

Lám mi mindenre jó a csók!

Dóczy Lajos fiatal írónk egy egész szindarabot írt a „Csók”ról, — pedig a mai materialis prózai világban már alig jatszik oly regényes és fontos szerepet mint a középkor „pour le dame” lovagias korszakában.

Az írók is többet ittak, mintha nyugaltságnak tartanák. Azért alábbi definiitio és osztályozás is régibb íróból van böngészve — miként következik:

„A csók a szeretet istenének csókjából szálett — vagy ragadt az emberi nemre — mely az, örömben, a megteremtett világot illett.

A csók az istenek südretén készült bájjal, mely majd csöndes gyönyörrel tölti be valónkat; majd vihasos lassú-dasba hozza vértünket: — bődít, rézagit, aliat, öl és mégis élet.

Csók a szerelem rablácainak legkedvesb csörgése — Csók azon büvés tapasz, mely a szeretők szívait leg-szilárdabban forrasztja össze.

Egy csattogó tündér-ostor, mely minden bűt, bajt, gondot, keserűséget elűz tőlünk — legalább egy időre. — Egy kimeríthetlen büvírtorras, melyből nem gyözünk eleget inni.

A Vezuv kitörése, a borus ég vilámszörása, a fényes nap kisütése, avagy a felbő szakadása nem történik oly hatályos — vilánszó — ideg magasztaló erővel, mint — töleg az első szerelem csóknapora.

Ugyan azon régi Grabaa könyv így osztályozá ismeretesb íjait:

— Kézcsók: tisztelőt jele, papoknak, szülőknek üregeknek, urak s urnóknak jár alárendeltjeiktől — néha

Jaj de boldog nép vagyunk mi! Rendén van nálunk minden. — Van világhíró po-gari, büntető, váltó, és kereskedelmi stb. törvényünk előnyös kereskedelmi szerződésünk...

Gazdaságod rosszul megy: el kell szökned tőle, mert a cseléd gonosz, megbízhatatlan, tunya, csavargó, szófogadatlán, egy szóval a gazdának fizetett ellensége. Minő következtetés? Hisz a gazda közönség — melynek nevezetes része a törvényhozói padokon ül, vagy legalább ott ülnie kellene...

Jaj de boldog nép vagyunk mi! sorsunkat irigyelhetik még a kínaiak is. „Ad vocem Chini” — Ott sincs én minden úgy, a mint kellene, vagy lehetne. El mondok erre egy nem régi-ben Chinában felmerült esetet. Tetszik tudni, hogy a Chi-

naiknak van egy extra Istenuk, ki csak őrájuk vigyáz: aason felül van az egekben egy különös patronájuk, kinek nincs egyéb dolga, mint az ő nemzeti vétkeik bocsánatjára értekezni.

De azt talán nem tetszik tudni, hogy habár a protectio mindenhol, és minden időközön sokat, még kihetetlen is kieszközlött, a Chinaiak hatalmas protectora sem menthette meg őket attól, hogy a szent birodalom egyik részét egyszerre millió, és millió ugráncsi bogaracska lepte el, különösen a marha, thea telepitvényeket — Megremült a Czop-fos Chinai birtokosok. Ezen ugráncsi bogarak ha felemész-tik a marha, thea, még azon vakmerőleg veszik magok-nak, hogy a Mandarinok telepeit pusztítják. — Nyakra före tehát jelentős ítéletet a kerületi Mandarinhoz, innét a fő Mandarinhoz, mi történjék a szemtelen ázódásokkal? mi-kép, s quibus cum auxiliis történjék azoknak kiirtása, megsemmisítése? A fő Mandarin legfőbb rendeletének be-következtéig is a kerületi Mandarin megrendelte, hogy az egész határban puskákkal, pisztolyokkal, kanászoktólkel tegyverzett őrk állítsassanak ki, a harangozó éjjel, nappal ké-zében tartsa a harang kötelet, hogy a mint az őrk az ug-ráncsiak betörését jelzik, azonnal félre verje a harangot, s az összes lakosság seprével, lapáttal, vasvillával az ugrán-csiak pusztítására siessen. Egyszermind a kerületi Man-darin fogságba ejtett egy pár ugráncsit beküldte a legkö-zelebbi tudományos intézet bölcs tanáraihoz, határozzák meg, minő állatok azok, ártalmasak e? miből élnek? s kü-lönbösen: mitől pusztulnak? A tudós tanárok feltéve Chi-nai szemüvegjeiket, egyhangulag kijelentették: hogy a be-küldött állatok „sáskák” de még szárnyok nem nőtt ki. — Élelmök az, mit az ember elől elfalhatnak legfőképpen pusztulnak pedig a farkas bottól.

A chinai tudósok ezen bölcs ítélete leírhatatlan rémülésbe hozta Confusust — akarom mondani — Confucius né-pét; jajveszkelve kiáltozták; ha magunk, vagy őseink vétkeiért ezen csapással büntet minket az Ég, a ember, és barom első mindent felfal a sáska, hogyan tevelünk, és tevelhetünk, kivált ha az idén is oly dupla tél jut, mint tavál. Ne várjuk a bölcs Mandarin rendeletét, mert az alatt szárnya nőhet a bestiáknak s akkor nehezebb lesz utolérni, menjünk tehát, és verjük agyon mindannyit ideig encesen — Dictum; factum, a nép nyílt erőszakoskodásra vetemedett az ugy nevezett szárnyatlan sáskák ellen; de alig hogy összedöktek azok vorpostjaival, felismerték bennök az ártatlan „Szöcskét” mely sem embernek, sem baromnak kárt nem tett. Vittek is egy szákkal a Mandarinnak, s a természet tudósoknak. Felvilágosították őket, hogy azok nem szárnyatlan sáskák, felesleges tehát ellenük az irtó háború, elvégzik azt a nép helyett a kacsák, tyukok, és verebek.

Megnyugodott ebben a bölcs Mandarin is, felhagyott minden további rendelkezéssel, — és ily képpen végző-dött Chinában a legutolsó szöcske háború

Patikurus. m. p.

A tudomány köréből.

Az ethika (erkölcstan) művelése.

Tagadhatlan tény, hogy újabb időkben a gyakorlati filozofia iránti érdekek igen csökkent. Vessünk csak egy vizsga tekintetet az utolsó tízedre, lapozzunk a legtöbb főiskola évi jelentéseiben, tanterveiben, látni fogjuk, mily alány mértékben foglal helyett itt a gyakorlati bölcsészlet a theoretikus mellett és nevezetesen a philosophia története mellett még kultúrában is. Ugyan az újabb időkben ezen ág-ban sem hiányoztak az értékes művek, csak Hartenstein, Wirth, Fichte, L. H. Chalybus, Trendelenburg, Stümpel, Althub, Philo neveire emlékezünk, mindazáltal állítjuk csak az emittet két körrel szemben az ide való művek és mérlegetük egyuttal az olvasó világ egyik és másik iránt való részvétet: nem titkolhatjuk el bizonyosan, hogy egész-ben véve az etikai buvarlatok az újabb időkben távioról sem részesülnek oly felkarolásban, mint azt jogosan meg-követelhetnénk. És ezt harmonikus képzésünk mélysege és érettsége érdekében igen sajnálunk kell és annál érezhe-lőbb lesz, minél későbbben kezdünk e baj elhárításához Szivátrkre vehetünk a mit e tekintetben Bonn Meyer F. tanár legújabb, sok tekintetben érdekes iratában (Philoso-phische Zeitschriften Bonn 1870. 3o. 1) mond: Hajdan a szó-szék tanszékek működtek oda, hogy az erkölcsi világr-end törvényről élénk tudatba tartassák; jelenleg már ezen helyekről nem lehet a világra oly döntő befolyást gyakorolni.

Több külföldi egyetemen meg régebben voltak er-kölcsbölcsészeti tanítók, most nincsenek. Gellert erkölcsi fel-olvasásai a lipsei egyetemen nagy vonzerőt gyakoroltak és nagy hatással voltak a németországi polgárok körére; je-lenteg magasabb felfogás körében, mint Gellert mondja, csak ritkán lehet bevonni a tanulásot az erkölcsi alap-kérdéseivel való foglalkozásba. A moralizálás a gyermek-

iskolákkal megszűnik. Csak a leendő papoknak kell saját állapontjukból az elhagyott térre némi figyelmet fordítani. Erre férfiak az asszonyok és a papokra tolják az erkölcsi kérdések fejtetgetését. A theologusok azonban nem igen versenyeznek működésük súlypontját az isteni és emberi erkölcsi törvények ápolására fordítani. Önkenytelenül kel-felkísítési ily állapottal szemben Schaecksperevel: Való-ban ez szomorú és szomorú, hogy való. Még legcélszerűbb utánaára méltó berendezés van az osztrák és magyar egye-temekben az újabb organizatio óta. It t. i. minden állam vizsgálatra jelentkező jogász a gyakorlati bölcsesleiből leg-alább félévi hallgatásra van utasítva. Azon helyes nézetből indultak ki, hogy az általános gyakorlati bölcseslet, mint-hogy ebben, mint egy gyújtó pontban a jogbölcseslet, az észszerű büntető jog és politika elvei egyesülve s át meg át-szöve vannak s így a jogászok alapvető tanulmányát ké-pezi. Csak sajnálandó, hogy ezen údvös szabályozat nem lett nagyobb alkalmazásra. Mintha csak a theologusoknak volna nélkülözhetlen a mélyebb philosophiai belátás a jó s gonosz végső lényegébe. A pozitív erkölcsi tan, ha iga-zán tudományosan kezeltek, azon speculativ elveket sem javíthatja-e? Az ugynevezett fundamentális theologiaiban az isten fogalma, mely szükségképpen erkölcsi attributumok-ból áll, az erkölcsi kanonjaiban való philosophia beha-tás nélkül megalkotható-e? Továbbá az erkölcsi világr-end fogalma kifejezhető-e alaposan, mielőtt az erkölcsi tényezőket, melyekarra vannak hivatva, hogy az egyesek általános élet-tét kormányozzák egész terjedelmükben s belső alakjaik szerint ismernék? Bizonyára nem! Használó áll minden bölcsészlet-hallgatóról, a kik (középsikolai) tanítók akarnak lenni. Egy derék gymnasiumi tanítónak épen oly avatott paedagognak kell lennie, mint szakcsoportjában tudósnak. Hogy azonban a nevelő oktatás fontosságát, föltételei, lényegét kellően méltathassák, hogy az erkölcsi és szaktanítást helyes vi-szonyba hozzák mind a kettőnek tervszerű kimerítése foly-tán, hogy mindaz értelemlre, mind az érzület s a tanítvány jellemére egyiránt hathasson, a vezető tanítónak az ethica elveiben épen oly alaposnak kell lennie, mint a physikai törvé-nyekről van tájékozva; a tudományos paedagogia egyik oszlopa a lélektan; de a másik az ethika; ezek nélkül a tanító praxisa tudományos becs nélküli ügyességig süllyed le. A mi végre az orvosokat illeti, az ethica tanulmányozása az ő kenyértudományokkal általában nincs egyenes össze-függésben. E tekintetben való tájékozatlanságuk az orvosi tudományok alapos tudatában sém a buncolásnál, sem a gyógyításnál nem gátoja; de e hézag más téren lesz érez-hetővé. Általános kiképzetésének koronája, harmonikus befejezése fog hiányozni és hivatásának gyakorlása tekin-tetéből is, mely szaktudománya mellett erkölcsi oldalú is, nem lehet közömbös aziránt, vajjon az erkölcsi életet mé-lyebb, erkölcsi, vagy tisztán materialis szempontból tanul-ta-e fölfogni?

Legújabbban ismét történt, egy lépés a haladás terén egyetemenken, amennyiben a középsikolai tanítóknak alap-vizsgálatot kell tenni belőle. De hol van még a technika-ról, melynek előkészítő iskoláiban még annyit sem nyuj-tanak a tanulóknak, mint a gymnasiumelieknek, s ami itt különösen felkelti sajnálatunkat e föltét, az, hogy még arra nem is igen látszanak gondolni ezen tér szellemi vezérére, hogy az ethika itt is elkélne. Ez egyes szaktudományokra való tekintettel az ethika fontossága még nincs kimerítve; tiszta s helyes gyakorlati belátás nemcsak e vagy ama szak-tudost illeti, hanem mint embert, mindenkit. Amily fogalma van valamely polgárnak saját hivatásáról a földi javak ér-tékéről, kötelességéről az egyesekkel, mint az egészével szemben, a szertit fog értéke, mint személyé, mint család és községtag, mint állampolgár-é általánosan kikerekedni. Ha minden korban, minden állásban szükséges, annál sür-getőbb jelen emberiségre, hogy a magán és nyilvános élet erkölcsi alapjaival tisztában legyenek. Ha valamely kornak szüksége van a magába szállásra, tanulásra, eszmélésre, úgy korunknak különösen. Mig egyrésztől a mindinkább fenye-gető feloszlás körjelei mutatkoznak, más részt reformatori jelleg ismerhető fel az ismeretek új alapjainak rohamosan nyugtalanul való keresésében a külső élet megalakulásában. Nem alaptalan a XIX. század uton úfeléu dicsérete, mégis van-e minden irányban elég okunk e haladással határtala-lanul büszkélkedni? megállja e a próbát minden tekintet-ben ez állítólagos haladás? Alig!

Föltűnő haladást mutat kétségteletlenül a természet-tudo-mány köre és a technologia vele összefüggő ága: Géptu-domány, orvostudomány és nemzetgazdaság. Előhaladtunk tagalhatatlanul a termelésben, iparban, kereskedésben, a nyelvisméretben, nyelvészetben, historiai kriticismusban, a vi-lág régiség- nép és emberismeretben, mind e mellett való-ban jobb, boldogabb-e nemzedékünk a letűntnél? Bizton-kételkedhetünk benne; sőt jól megfontolva úgy tetszik, kor-unk mindezen theoretikus haladása mellett a moralisban in-kább hátra, mint előre ment. Talán ennek ellene vehetnek a statisztikusok kimutatásait, a publicisták az újkor socialis vívmányait dicsérető himnusait; s tán hivatkozhatnak némely-

sziyesen, sokszor csak gépies kötelességből, legtöbbször úgy nevezett udvariasságból; — úgy hogy mai napság már údyúzó szójárássá vált a „csó k o l o m” kezéit elkiáltá-sa. — Nem is igen tartják a nők mitelt embernek azt, aki e köszöntést illó hang és hajlongás mellett elzengeni nem tudja. — De illendőbb úgy mondani hogy „kezéit csó k o l o m” mert hátha a „csó k o l o m” szóval elakad a száj — s a „kezeit” szó nem lesz halható, — mi aztán balvélelmekre is adhatna okot.

A kéz csók — más tekintetben a férfi szerelmének kezdő — vagy inkább kérdő jele, melyel imádatjának tud-tára adja, hogy ez megfogta őt — s vajjon akarja-e magát általa szintén így megfogtatni? . . . Mit a nő aztán egy néma kézzorítással jelezhet, ha akar, mely bár a leggyengébb legyen is; villányosan a szívig hat. De ha kellelten: azt is meg tudja a férfi azon merev hidegségből, melyel a meg-fogta kis kacsók úgyszólván kiesnek kezéből — ha esnek. — L á b c s ó k: Pápák a kényaráknál divott. Már meglehetősen kinul a divatból. Most már csak oly helyé-ken fordul elő: ahol éhenhaló nyomor esd a szájba vető falátét; s vagy rajtört blüös kér vele bocsánatot a bünté-tés felett gondolkodó férj . . . akarom mondani bírótól.

— A j á k c s ó k: ez a legáltalánosabb. Az ajkak vannak teremve a csók adására és kapására. A legilletőb pont is ez — csak azért is, mert vissza adni bírja a ka-pottat. — E puha, piros beszédes pont, mely a csók alatt elcsúsz, hogy a szó se zavarhaasa az érzeményt. Némely ajkak főképp teremtek vannak erre, azért is használták speghez, korálhoz, égő szallaghoz sat. Néhol azonban csak-nem hiányoznak az ajkak, oly keskenyek. Ezek látater szerint érzéketlenek. (De betegnek kár így csókolni főleg kisdöketek, kik ezzel sokszor nagy, sőt halálos bajt kap-hatnak.)

— H o m o k c s ó k: távolabbi rokonok közt — s nagy korkülönbségnél — a oly helyeken divik, ahol a hom-lokcsókoló mintegy kérdezi: hogy szabadna e tán alább is?

— S z e m c s ó k: szerencsés kinek fájdalom könyűit üyennel van aki felszarítja. — Van továbbá:

— Szabadcsók: rokonok, barátok jegyések, házastársak közt ez utóbbiakat nem számítanak a rokonok kö-zé, mert a somogyi gyerek is feltéve a kérdést, hogy „édes anyám — rokon e mi hozzánk édes apám?”

— Tiltott csók: emberi természetünk szerint a leg-édesebb, azért is: mert erről bizonyos hogy nem erőltetés-ből történik, s nem is illemből.

— F é l c s ó k: kapva és nem viszonzva. No ez go-rombaság v. tul szerénység. — Avagy adva, de nem kapva: ez legtöbbször ott történik, ha tárgyakat csókolunk, pél-dául emléket v. vallásos ereklyét, mire egy atheista író azt mondá, hogy csókra csak az érdemes, aki viszonzni bírja.

— E g é z v. kölcsönös csók: néha oly egyszerre tör-ténik, mintha csak egy csattant volna, mert többnyire a kis Amor var. hozzá a taktust.

— Válogatott csók is jól hangzik, mintha csak egyik a másiknak kengne tetten teletne; megis megessék, hogy egy 3-ik nehez szívvél, néha plane dühösen hallgatta.

— Menyasszonyi s vőlegényi csók: a környezetet e eg is kívánja hogy lássa. Ritka eset hogy ekkor próbálnak együtt először.

— Házastársi csók: Az irigy agglégények azt fogják rá, hogy olyan mint a megfordított hidegleles t. i. először forró, aztán hideg. Rágalom! — Mit értenek hozzá, akik nem próbáltak? —

— T o l v a j c s ó k: lopva p. u. mikor a kedves alszik Paragrafus nincs ellene de azért néha megkeserülük.

— Csattanós csók: Zajjal járva, néha bajba keveri az embert.

— Fájó csók: mint Kisfaludy írta a Hymében: „adj egy csókot hosszút, édeset, nedveset, — fájjon is egy ke-vezet.”

— Képzelt csók: álomban! vagy midőn a távozó után — avagy egy elhagyandó kedves táj felé ujjainkal hiátunk csókot.

— Szinpadí csók: többnyire csak játékból történik, de néha mégis megégeti vele magát az illető, mint aki tüzzel játszik.

— Rábészelő csók: egy neve a capacitálásnak. Nem haragból történik.

— Egesztelő csók: bajos dolog — például mikor megverik a gyereket, mégis neki mondják hogy „csókolj kezét, aztán nem haragzom.

— Béke csók: mint az okiraton a piros pecsét. Ré gente a nélkül nem is volt hiteles. Néhol szeretne az em-ber sokszor haragudni, hogy is sokszor kibékülhessen.

— Búcsú csók: No ez többször mint nem: fájdalom. Szülőktől- szülőföldtől- gyermektől- kedvestől- hát még a kedves halottól?... Ugy hogy sokszor mikor elcsattanik: az érző szív is beleszakad.

— Viszontlátási csók: Zamatosb — boldogítóbb mint a válass, — már csak azért is, mert újság. (Azért mondja egy i ó: „Viszontlátás — te szép gyermeke a rut anyá-d-nak — a válassnak:)

— Szándékosan ezt irtam itt végül, — mert hát én is nem búcsuzom, csak a viszontlátásig pá.

Czigány Károly

társadalmi bajok elhárítására, az alsóbb társadalmi rétegeknek, a községi és állami ügyekben való rendkívüli népszerűségére.

(Folyt. köv.)

Helyi és megyei hírek.

Nagy-Kanizsa város képviselő testülete f. hó 8-án szombaton tartott ülésében a tárgyalás alá került különféle tárgyak sorozata a fülvett napirend szerint kimerítettett. — A városi tanács jelentése Taudor Ferencz főjegyző lemondásáról, hosszabb módosító vita után tudomásul vétetett, a ez állomás betöltésére pályázat kiírása elhatározatott. A főgymnasiai rajztanári állomás Pflanzler pécsi rajztanárral betöltött. Több más tárgy elintézése után meg előző polgármester úr megemlékezik az Augustus havában Nagy-Kanizsán tartandó gabona és borvásárról s egyszersmind indítványozza, hogy a gazd. egyesületnek, mely a legelső gabona és borvásárt Kanizsára szervezte, köszönet szavaztassék és jegyzőkönyvileg is köszönet fejtessék ki, mit a "szép számmal" jelenvolt képviselők egyhangulag el is fogadtak, szívesen beleegyezvén abba is, hogy a tokin, tanács a fontos czél előmozdítására a városnáz termét és a tanácsot megengedte át. Polgármester úr egyszersmind a lehető bezzárlásokra való tekintettel Nagy-Kanizsa város lakosságának hazafias érületére apellál s. a. t.

Zala-Egerszeg, f. július 7-én hunyt el Horváth Károly, urodalmi tisztartó, ki a Szombathelyi megyés püspökéig Szombathelyi és Zala-Egerszegi uradalmaiban 50. éven felül szolgált közbecsülésre. Béke hamvaira.

(Gyászhir.) Ötvegy Horváth Károlyné s. ületett Dornier Anna; ugy gyermekei Horváth Miklós és neje született Krizsmann Sidonia; — Horváth János; — Horváth Alajos és neje született Königmayer Páulin, gyermekeik Horváth Anna és Károly nevében is; — továbbá Horváth Mária férjzett Horváth Józsefné nevezett férjével gyermekeik Horváth Málvin és Julia nevében s — végre Horváth Ferencz bánatos szívvel jelentik, szeretett férje, — illetve anyjuk nagyatyjuk is ipjuk Horváth Károlynak Zalaegerszegi urodalmi tisztartónak és Zalamegye bizottmányi tagjának hosszas szenvedés után életének 71-ik évében végelegyengül és következtében Zala-Egerszegben f. 1876. évi július hó 7-én esti 11 órakor történt gyászos elhunytát. —

A boldogultnak hült tetemei f. évi július hó 9-én délután 4 órakor fogtak a Zalaegerszegi közös sarkertben örök nyugalomra eltakarítani; — az engesztelő szentmise áldozatok pedig f. évi július 10-én reggeli órákban Zala-Egerszegben a mindenhatóknak bemutatattai. Áldás és béke hamvaira!

A halottak haborgatása.

A fennálló orvos-rendészeti szabályrendelet egyáltalán tiltja a síroknak idő előtti felnyitását, mert a hullák legveszedelmesebb legfertőztetést okoznak és ilyenkor megövi a temető közönséget, helyhatóságok vannak hivattva. Daczára ennek tegnap történt, hogy egy férj, 7 évvel az előtti eltemetett neje mellé lón temetve. Idő előtt lett tehát haborgatva a halottak örök nyugalomában, mely a temető közönségre méltán igen érzékeny és kellemetlen benyomással volt. Tudva, hogy sírokat, sírboltokat csak hatóság engedély mellett lehet megnyitani, azért is kérjük helyhatóságunkat, legyen jövőre óvatosabb ily engedélyek kiosztásával és általan meg ne engedje, hogy az utó összetemetkezések szabályszerűen készült sírboltokon kívül más sírokból meggyőztessenek. Sírboltokban minden hullá külön zart falak közt levén, ha a közös tető felnyitattik is, zárvam marad a hullá, mire sírokból számitani nem lehet.

Ezek felemlítésével kivétel nélkül ajánljuk figyelmébe minden hatóság közegnek az 1816-ik évi XIV-ik közegzésű ügyi törvény cikkék XV-ik tejeztét, melynek híműlök irata az: "Eljárás a hullák körül, a temetkezéskörül és a temetőkrül." Az egész 3 lapra terjed és még is nagyon sokat tartalmaz. Azért is szükséges, hogy azt ne csak a hatóság közegek, hanem a lakosok is ismerjék; de tudja a nép is.

Meghívas. A zalamegyei általános tanító-testület rendez közgyűlést f. évi augusztus 24-én, Zala Egerszegben tartandja meg, melyre a. t. tag urak és tanúgy barátok tisztelettel meghívattak. — Targyai lesznek: a) elnöki jelentés; b) tisztújítás; c) a népiszkolai törvények revisiójára; vonatkozó pontozatok s azok kérelmezése; d) az iskolai takarékpénztárak kérdése; e) miként lehetné hazánkban a házi ipart legczélseztűbben meghonosítani? f) a felnőttek oktatásának mikénti alkalmazása; g) "Értvös-alap"; h) az iskolázékek szervezéséről; i) miként lehetne a tanító-testületek közt tudományos paedagogiai alapon, a tanítás és nevelés terén egyöntetűsget behozni, összkapcsolatban a szakosztályok működésével; j) a mérterrendszer ismertetése; k) egyéb (írásban beadandó) indítványok és határozatok. Kelt Nagy-Kanizsán, jul. 10. 1876.

Hajgató Sándor, tantestületi elnök.

(Meghívas.) A Budapesten tartandó III. nemzetközi gabona- és magvásárra.

Az 1874- és 1875-ben Budapesten tartott nemzetközi gabona- és magvásárok minden irányban oly kedvező hatásúak voltak, hogy az alulirt bizottmány indítva érzi magát a folyó évben is nemzetközi gabona- és magvásárt összehívni.

A III. nemzetközi gabona- és magvásár f. évi augusztus 7-én fog az "Ujvilág" helyiségekben megtartatni. A kiállításban levő hazai jó termés értékesítésére bő alkalom nyílik itt, és azért bizton reméli a bizottmány, hogy a termelők s a bel- és külföldi kereskedők nagy számmal látogatják majd e vásárt.

A kik e gabona- és magvásáron résztvenni szándékoznak, sziveskedjenek a budapesti áru- és érték-tőzsde titkári hivatalánál jelentkezni. A belépti jegyek váltásakor szintén ezen titkári hivatal által igazoló-jegyek szolgálnak ki, melyekkel mérsékelt áron vasúti- és gőzhajózási-jegyek váltathatók.

Budapesten, 1876 évi június havában.

A pesti áru- és érték-tőzsde bizottmánya.

Szegedi közkiállítás közlemények. Kiállítási naptár. Az eddigi intézkedésekhez képes a következőkben állíthatjuk össze a kiállítási naptárt.

Augusztus 20-án: ünnepélyes megnyitás,

" 21-én: virág kiállítás,

" 22-én: állatkiallítás.

" 23-án: "

" 24-én: állatkiallítás bezárása

" 25-én: áll. bírálatok megkezdése

" 26-án: " folytatása

" 27-én: " bevégezése.

Szeptbr. 3-án: bírálatok kihirdetése

" 7-én: nemzetközi vásár megnyitása

" 10-én: kiállítás ünnepélyes bezárása.

17-én: a vásár

A néptani változásokat és lézágokat időközönkénti pótolni és kiegészíteni fogjuk.

— A küldöttség szerdán délebe indult a fővárosba a minisztereket megkeresni a már mult számunkban részletezett előterjesztésekkel. A mult alkalommal ugyanis a minisztereket nem találták a fővárosban; most azonban a reások ruházott tisztben — a különféle kérelmek előterjesztésével — el fognak járni.

— A nemzetközi vásár megtartása fölött e hó 8-án tartott nagy bizottmányi gyűlésen élénk vita támadt, melynek vége az lett, hogy magát a fővárosi bizottmánnyal e kérdésben érintkezésbe tevén, ettől a vásár megtartásának mikéntjére vonatkozó javaslatokat terjeszsen a legközelebb nagybizottmányi gyűlés elé.

— Az eddigi összes bejelentések száma meghaladja az 1400-at. A bejelentések még folyvást érkeznek és fogadtatnak el. E hó húzépén tél azonban már semminemű bejelentés tekintetbe vétetni nem fog s aziránt a bizottság nem vállalhat szavatosságot.

Magyarország és a Nagyvilág 27-ik számának tartalma: Szöveg: Gr. Byland és b. Schönfeld tábornokok — A Lajos bácsi pipatoriuma. Vig beszély (Györköny A. Károly). — Az egyetemi növénykert (Dr. Tökés). — Libri Amorum. Ovidius (Lib. II. Elegia I. B. G.). — Budapest lakházi. — A fővárosból: Keleti dolgok és még valami (Aliquis). — A kis grissete. Elbeszélés. (Sand György.) Folyt. — Heinebold. (Költ. Szekula Gyula.) Esti harangszó. (Költ.) — Különfélék. — Sakkfeladv. — Szőrejtő. — Szerk. üzen.

Rajzok: C. Schönfeld altábornagy, a tőzskar főnöke és Gr. Byland-Reihdt altábornagy, közös hadügyminister. — A magy. kir. tud. egyetem fűvészkertje Budapesten. — Belgrádi képek: I. A "konak" Milan fejedelem lakása. II. A vár.

Tanodai értesítvények.

— A zalamegyei állami polgári fiúiskola harmadik értesítvénye az 1875-76-ki tanévről. Szerkesztette Udvardy Ignác polg. iskolai igazgató. Néhány szó a szülőkhöz az iskolai takarékpénztárak ügyében. — Udvardy Ignácztól. Jól írt cikkek, de mint olvasóink a lapunkban közölt több rendbeli cikkből tudni fogják, mi sehogysem bírnak felmelegedni a dologért. Egyébiránt kísérletnek megjárja. — Következnek: Adatok a tanoda történetéhez. — Tanterv. — Letár és könyvtár. — A tanulók érdemsorozata. — E tanévben az év végén volt ez iskola 3 osztályában 83 tanuló. — Tudnivalók a jövő tanévré. E szerint ott a 4. osztály nyílik meg.

— Csakotnya mezővárosi közösi tanodájában tanítók: Polyák Mátyas (igazgató), Jenev Gusztáv, Alszegey Alajos, Szinkovics Ferencz, Nencsey Károly, Schmidt Márton Májhen József, Schmidt Mária, Mártincsevics Julia, Peczek Péter. — Tanuló volt az első fi-osztályban 75; a másodikban 55; a harmadikban 52; a negyedikben 36. Az első leányosztályban 75; a másodikban 67; a harmadikban 33; a negyedikben 26; tehát 218 fiú s 201 leány, összesen 419. Az ismétlés ipartanodába járt 97 tanuló. Az intézet jötevői: Tomásics Pál, Tódor József, Péterfi Mihály, Strahia, Bölc, Horváth, Rajkovic, Medved, Megyeresy, Fürst, Klein és Vreszk urak.

— A Szombathelyi közö. néptanoda értesítvényét Lábos Imre, igazgató szerkeszté s annak tartalmát "A népiszkolai anyanyelv tanításának az életre kiható hasznai" című értekezésével kezdé meg. Közli ezután az iskolázéki tagok s az elemi tanítók névjegyzékét Ezek között Lábos Imre igazgató, Heiner János, Takó Sándor, Dauba István, Horváth János és Németh Ferencz osztálytanítók; Palla Mária, osztály- és kézimunka-tanítónő; Linhardt Vincze és Divald József rajztanító. Közli továbbá az iskola nevezetesebb mozzanatait, a tanoda helyiségei s a tanterem tér- és köbmértékét; a taneszközök jegyzékét; kimutatást a tanítói testület s a tanulók ifjusági könyvtáráról; az egyes osztályok lekerendjeit; a tanulók érdemsorozatait. Minden napi iskolába járt 483, 271 növendék.

Szépirodalom.

Janka.

Sokaknak megszívelésre.

(Németből F. A.)

Nehéz felhők kekedtek a láthatáron és az összes verébsereg a szomszéd kertben a hársfa koronáján összegyűlt lármas hangversenyre, mit mindannyiszor hangoztatni szokott, valahányszor felhőszakadás vagy egyéb rossz idő van készülöben.

E lármas hangok, a szoba fehér függönyei mögöl halatszokat látszottak kísérni.

Az ablak mellett fiatal leányka állott, összefont karokkal merően tekintve ki a szabadba, mintha valami érdekes tárgy bilineseli vala le barna szemét, melyek dacztól fényltek. — A kis legfeljebb 18 éves hölgy egész magatartása, legalább is, öntudatos jellemre mutatott.

Most megszólalt. "Ez valóban döreség György" mondák az üde ajkak. "Akaratos vagy."

A szobahátó terében levő pamagról egy fiatal ember emelkedett fel és a haragos, szép hölgy mellé foglalt helyet; de óvakodott annak arcába nézni, amiért is tekintetét avval egészen ellenkező irányba fordítá, és ugy lát-szék, hogy a csekély távolban álló galamducz építési módját szemlélte, amely tollas lakóinak menhelyül szolgált.

A fiatal hölgy nem akadályozá őt.

"Akaratos vagy György" ismétlé határozott hangsúllyal.

"De te Mathild — te mindig engedékeny, mindig szelíd vagy nemde?" — Különösen ma hasonlíthatlan hangulatban vagy.

A hölgy, cainos vallait kissé felvonta, ajkai körül matronaszerű redők mutatkoztak. —

"Amint az erdőbe kiáltasz György, ugy hangzik visszabellőle."

György gyorsan visszafordulva, mellépillantást vetett az egybefont karokra, főlebb nem meri nézni.

"Végezzél röviden Mathild. Tehát nem tessék meg e csekély sziveséget?" — Valóban, jobban szeretted új ruhádat, mint jegyeset.

A hársfán csipelve ugrádoztak a verebek, mintegy szöszölői akarván lenni Györgynek.

"György" mondá a fiatal hölgy, "te vagy" — igen, igen mondá, szavait félbe szakítva — "ugy van mint mondod: Ruhámat jobban szeretem —

"A fekete menyemruhát akarom felöltöni, vagy itthon maradok; új kék ruhámat nem tessem ki az eső rombolásának; nem! semmiért."

"De nem akarlak mint matronát öltözve látni; nem szenvedhetem a fekete öltönyöket. — Kedvemért a kéket fogod felöltöni."

"Sohasem!" — Mathild, ha kérlek" — mondá gyengéden György. "A ruhával már nem törődöm, de mivel oly roppant ellentmondó és oly —"

Halk nevetés nyitá meg a rózsaszínűkakat: — "Oly kiállhatlan vagy!" — egészíté ki a fiatal hölgy a mondatot.

"Miért is jegyezted el magadnak azt az otthon ült, egészen prózáikus mennyasszonyt, ki még 12 talléros ruhát sem akar az esőben szerelmese kedvéért felöltöni? — Ugyan miért is György?"

"Oh igen, fohászokodék szegény, miért? — Talán nem is kellene ily szavakat mondanod Mathild. — De végezzünk — megyünk-e vagy nem?"

"A fekete ruhában igen szivesen."

"Lsten veled" szólá György lehangoltan. — Ma nem jövök el többé Mathild."

"Lsten veled!" — György.

"Es nem is nézsz rám, meg sem csókoloz?" —

"Tán jutalmul udvariasságnak?" — Esik az eső; a pákányról leveszem a szőnyegét, a rózsákat is biztos helyre viszem — hallod?" — Ezek se legyenek a pusztulásnak kitéve, époly kevéssé mint kék ruhám. —

Es e szavakkal betevé a nyitva volt ablakszárnyat. A verebek gyors szökéssel illantak el. —

Midőn visszafordult, György eltűnt volt. —

A cainos arc daczos vonásai, lehetőleg még daczosabbak lőnek, habár östét pir borította arcát. — Mathild azt hitte, hogy Györgyben nem lesz annyi bátorság buccsók nélkül távozni. —

"Mindegy" gondolá, "nincs igazam! — és — részemről sohasem fogok engedni — nem természetem. —

Amidőn midőn a melléskazobába lépett, félelem lát-szék arcán tükpőzni. "Oh néni, kiált' a zavartan, te itt?"

Egy öreg nő, hófehér hajjal és sovány halvány arc-czal, a karszékek üve, kezét nyújtá feléje. —

Midőn Mathild közelebb lépett, észre, vevé, hogy az agg szemében könnyek gyöngyöznek.

"Nagynéni," kiálta fel, megdöbbenve, beteg vagy?"

"Az öreg asszony, a cainos, daczos leányt maga mellé vonta és égő arcát czirogatá. Rövid szünet követé e mozdulatot, azután komolyan felelé: "Bocsáss meg gyermekem — először életemben hallgatóztam; de hidd e, csupán irányodban való szer tetből tettem."

A fiatal leány gyöngéden megcsókolá a nagynéni fehér atlatzó, sovány kezét. —

"Nagynéni, hogyan beszélsz ismét," susogá szegyenelvé, "György akaratos ma" — Hisz csak nem öltöhettem fel az új ruhát az esős időben. —

Az agg nő nyájasan mosolygott. — "Csakugyan oly rossz lett volna az, szivesekém?" — Pár gyűrés vagy folt; legrosszabb esetben bérkocsiba ültél volna; de most e czi-vódás — hát ez nem sokkal rosszabb? — "Néni, te is csak Györgyöt pártolod," kiálta a megijedt gyermek.

Mennyi önmegtadadása került atyámnak, de még nekünk is mennyi fáradtságot okozott kieszközölni, hogy ide utazhassak, mivel György itt lakik.

Tudom mennyi áldozatába kerül ez neki, azért — a néni az izgatott kedélyű leányka szavait félbeszakítá.

"En csupán azon modorral beszélek, melylyel jegyesed ellen felleptél, szivesekém. — A ruha gyerekség, dö-reség, mit a legelső szívélyes tekintetbe is eltejtél vala, de szavaid egészen alkalmasak voltak, őt nagyon lehangoln.

Mathild kezeire nézett és első pillanatban nem válaszolt. —

"Néni," kérdező hosszabb vártatva "mond csak, hát a leányt az azonkivül, hogy jót és okosat kíván mindenkor, még engedékenynek is kell lennie és éppen ott, hol döresegek lépnek fel elébe?"

A 80 éves nyájasan bölintott.

"Igen is kell, szivem kedveltje."

Egy leányt mindig kell, hogy meg tudja őrizni a szerelmet, mely tulajdonává lón, mint oly szerencsét, melyet el is lehet veszíteni. Ez ana nagy nehezen megtanult titka a női szerencsének. —

A szerelem táplálva és növelve akar lenni, óva minden percében. Az ifjuság csak azt gondolja bár, hogy szerelme nem halhat ki, holott ötféjűség és dacz sehol sem találhatik gyakrabban az életben, mint éppen a szerelmeseknél.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő: HOFFMANN MÖR.

Pályázati hirdetmény.

A Nagy-Kanizsai polg. iskola VI-ik osztályának megnyitása alkalmából a Nagy Méltóságú m. k. vallás és közoktatási Minister ur a megnyitási tárgyakra és könyvtári előadására egy segédtanítói állomást 500 fl. évi fizetés és 100 frt. lakbér élvezettel ideigl. minőségben leendő ki-nevezetősre engedélyezett.

Pályázni kívánók felhívattak, hogy tanképesítő ok-mányaikkal felszerelt folyamodvényaikat f. é. augusztus 3-ig alulirtohoz beküldjék.

Kelt Nagy-Kanizsán 1876 évi július hó 6-án

Vágner karoly.

iskolasszéki elnök.

319 1-3

Zongora raktár.

Tiszteletteljesen értesítjük a nagyérdemű közönség, hogy legújabbán, N.-Kanizsán gabonapiacz Köhn-féle kávéház első emelet egy bitományi zongora raktár telepitettett, a hangszerek elismert első rangú gyárból valóak és jót-állás mellett a legjutányosabb sőt gyári árán is olcsóbban bocsájtattak árba; megjegyeztük továbbá hogy avul zongorák is becsérletetnek, közelebb értesülhetni helyben

KARTSCHMAROFF vagy BISCHITZKY uraknál.

316 2-10

ZALÁ

Kiadó hivatal:
Fiszel Főisp. könyvtárosság. Ujvárosi ház utca 513 szám
Előfizetési ár:
Egy év 5 frt. Félév 3 frt. Negyed év 1 frt 50 kr.
Hirdetmények:
3 hasábnos papírral egyszer 7 kr. többször hirdetéssel 5 kr.
Helygédj 30 kr.

Szerkesztői iroda:
Hova a lap szállítani rószát illető közlemények
Uj városház utca 513 sz.
Harmadik sorozat csak ismert kérésekkel fogadják
Képfiratok vissza nem küldetnek
Nyitvatartás:
Pétitsóra 10 kr.

MEGYEI ÉRDEKŰ, KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI ÉS GAZDÁSZATI HETI

Több egyet hivatalos közlönye.

Hirdetéseket felvesznek: Weisz Mór, Budapesten, Servita-tér 4. és Bécs I., Wollzeile 18 sz. Lang L. és társa, Budapesten, fürdő-utca 1 sz. Opp-lik A. Bécs. Stubenbas

Emeljünk szobrot

„DEÁK FERENCZ”-nek!

A következő aláírási felhívást és levelet vetjük. Zala-megye közönségét szükségtelen ezen ügyre még különösen figyelmeztetni. Ajánljuk egyszerűen figyelmebe t. olvasóinknak mind e felhívást, mind az alább közlött levelet, s adakozások átvételére készeknek nyilatkozunk. Szerkesztőségünkben is van letéve egy aláírási iv.

A közhála, a történetírást is megelőzve, törvényben sietett megörökíteni „Deák Ferencz”-nek, csaknem félszázadon át, vezéri szerepben, olykor a legválságosabb körülmények közt, szerzett hazafiúi érdemeit.

S ugyanazon törvény, melynek lapjára iktatta fejedelem és nemzet „Deák Ferencz” emlékezetét, rendeli egyszersmind, hogy a kormány, az ország fővárosában, az elhunythoz méltó emlékek, országos adakozás útján, felállítása iránt is intézkedjék.

A törvény ezen rendeletének végrehajtása végett, a kormány felhívására, a fővárosban az országgyűlés elnökeinek vezetése alatt egy nagy bizottság alakult.

Ugy hiszi e bizottság, hogy jövője biztosításán munkál a nemzet, midőn maradandó alakban a művészet vésoje által is megörökíteni törekszik azon államférfiúi tulajdonok emlékét, a melyeknek jelene biztosságát köszönheti, s az utódok elé is örök példányul állítja az egyszerű polgári nagyságot, mely a teljesített hazafiúi kötelesség öntudatában kereste és találta föl minden jutalmát.

A bizottság ez okból hazafiúi kötelességet vél teljesíteni, midőn az országos adakozás megkönnyítése véget aláírási iverket bocsátva ki, a törvény rendeletéből egyszerűen felhívja a haza minden osztályú polgárait: Emeljünk szobrot „Deák Ferencz”-nek!

Majlath György s. k., Ghyczy Kálmán s. k.
Falk Miksa s. k., Jókai Mór s. k.

A Deák Ferencz emlékszobra tárgyában működő végrehajtó bizottságtól.

T. Szerkesztőség!

A Deák Ferencz emlékszobra tárgyában működő bizottság megalakulván, mindenek előtt feladatainak tartotta gondoskodni arról, hogy a fentebbi czéltől megindítandó pénzügyi ügyek országosra megkezdésének, s az arra vonatkozó felhívások illetőleg aláírási iverk szétküldésének.

Ismerve azon hathatós befolyást, melyet a napi sajtó ily közérdekű czélok előmozdítása körül eddig minden alkalomkor tanúsított, mint a létrehozandó szobor ügyében kirendelt végrehajtó bizottság elnöke, van szerencsém a mondott aláírási iv egy példányát a tisztelt szerkesztőségnek oly kérésrel megküldeni, miszerint a kitűzött kegye-

letes fenntébbi czélra a maga részéről is adományokat elfogadai s ezen közérdekű ügyet mindenkép támogatni sziveskedjék.

Egyébiránt a begyűlendő adományok kezelése, s ellenőrzése körüli eljárást illetőleg van szerencsém a t. szerkesztőségét értesíteni, hogy a pénzügy- továbbá a földművelési ipar s kereskedelmi miniszter úrnak az adakozó közönség érdekében tett intézkedése folytán, adományok a fentebbi czélra valamennyi állampénztárnál és posta hivatalnál fogadtatnak el, s hogy különösen a pénzügyminiszter úr oda utasította az összes állami pénztárakat, hogy az ily adományok átvételére e czim alatt: „Deák Ferencz emlékszobrára befolyt adományok” külön naplót nyissanak és vezessenek, melybe a befolyó készpénz, értékpapírok és egyéb érték tárgyak, az adakozó feleknek kiszolgáltatandó szabályszerű: i. két főtiszt aláírásával s hivatali pecséttel ellátandó hivatalos nyugta és azokból viszont vendő ellennyugta mellett bevételezendők.

A mondott napló minden hó végével szabályszerűen okmányolva a befolyt készpénz és értékekkel együtt a központi állampénztárhoz fog beküldetni.

A posta hivatalok a fentebbi czimen befolyó pénzeket a jövedéki pénzekkel együtt fogják kezelni, s minden hó végével a posta pénztár útján az adakozók neveit kitüntető jegyzékkel együtt szintén a m. kir. központi állampénztárnak küldendik át.

Az adakozók névsora hórólóra a hivatalos lapban közzhírré fog tétetni.

Meg lévén győződve, hogy a t. szerkesztőség a felforgó ügyben kikért szives támogatását meg nem tagadja, még arra kérem, miszerint a mellékelt aláírási iver foglalt felhívásnak becses lapjában egész tejedelemben tért engedni, s egyuttal a begyűlendő adományok kezelése s ellenőrzése tekintetében tett fentebbi intézkedéseket is lehetőleg kimerítően a közönség tudomására juttatni sziveskedjék.

Budapesten 1876 évi június 5-én.

Schütz József.

Zalamegye Gazdasági Egyesülete a következő meghívást küldi szét:

T. Cz.

Zalamegye gazdasági egyesülete azon meggyőződésből kiindulva, mely szerint a vidékbeli gabonavasárk megtartása mind a termelésre, mind az üzlet forgalmára lendítő befolyással bír, a gazdasági és kereskedelmi érdekek emelése czéljából, egyetértve a nagy-kanizsai kereskedelmi testülettel elhatározta, hogy folyó évi augusztus 24-ik napján Nagy-Kanizsán vidéki gabona és borvásárt rendezend.

Tekintve, hogy vidékünk ez évi termése bő aratást helyez kilátásba, úgy hisszük mind a termeszatók mind a kereskedők érdekében fekszik, hogy e vásárt minél nagyobb számban meglátogassák, mivel ez utón, midőn egyrészt a termények minősége és mennyisége iránt maguknak biztos tájékozást szereznek másfelől kedvező alkalmuk nyílik nyílik közvetlen összeköttetésbe lépni.

Mindezeknél fogva az alírt gazdasági egyesület t. uraságodat a vásár meglátogatására tiszteletteljesen meghívja és egyuttal batorkodik becses figyelmét a túllapon körülírt határozatlanokra irányozni.

Nagy-Kanizsán 1876 július 1-én.

Zalamegye gazd. egyesülete
Glatina Lajos
elnök.

A „ZALA” TÁRCZÁJA.

Janka.

Sokaknak megszívélésre.
(Németből F. A.)
(Folytatás.)

Mathild könyveken át mosolyogva nézett fel néájéhez. „Nagyném”, susogá ha kan egysz valón ujong boldogságtól valahányszor látom, hogy György enged. — És hidd el, sohasem szeretem jobban, mintha daczosan szólok hozzá.

Tudj Isten honnan kerekedik a gonosz szél, valahányszor rendről, munka és gazdálkodásról van szó! Sokszor gondoltam már, hogy Györgyhöz sokkal jobban illenek egy könnyelmű nő, mintsem eu.

„Oh gyermekeim, mily balga e beszéded”, mondá az öreg — „hozzá kell szoknod Györgyhöz, és amit az nem kedvel, azt el kell rejtened, amit nem szeret halgatni, azt el kell halgatnod; ez egyedüli útja a kül- és belbékének.”

A fiatal leányt komolylyá tevő öreg nénye komolysága. „Nagynémem” kérdezé suttogva, honnan tudod mind-ezeket? Ismertél oly leányt, ki nem értett hozzá jegyesének szerelmét számára megtartani, — és — ki ezen szerelmét elveszté?

A 80 éves halvány arcú nő könnyű rózsaszínű öblöt ömlött szét, hamar elenyészve, mint a nyugodni készülő nap fénye, midőn pillanatig valamely rom szürke falát sugározza be pompás sugarával.

Igen kedvesem, ismertem oly leányt, és el akarom beszélni éite történetét.”

Mathild merőn tekintett az öreg, tiszteleltre méltó, ezüst hajtól környezett arcába.

„Nagynémem édes nénikém” kiáltá Mathild, „nem, csalódom, saját ifjúkori élményeidet akarod elbeszélni.” „Te ki oly jó, oly kedves, és a szegények és nyomorul-

tak gyámolója vagy, te megcsalattál volna? — Oh nem, hihetem, nem képzelhetem!”

„Csitt, kedvenczem!” mond mosolyogva az agg nő. Csitt! Nem csalattam meg — ez kemény, gonoszat tartalmazó szó — cs k nem érttem, kincseimet megőrizni, azért nem is maradtak ki később, szomorú következményei ream nézve — Jer es halgasd, miként tükörbe, úgy saját sorozóba pillantatsz, ha az enyémről beszélek neked —

Mathild meghatva simult az agg barátó kebléhez, és ez gyengéden megcsókolt, mielőtt éite történetét elbeszélte neki. — A fiatal leány mozdulatlanul figyelt mind arra, mit a 80 éves ajakáról, az emberi élet rejtelmeiből, pártalant, forró és hatalmas érzeményt, hallott.

„Nagyon fiatal voltam, midőn eljegyeztettem” kezdé elbeszélését a nagynéne és még hozzá oly férfival, ki nem volt idősebb mint önmagam. — Ez mindenkor szerencsétlenség, kivált, hol vagyon nem egyenget ki mindent, mi akadályai szolgálhat a boldog életre; ahhoz járult még nálam, hogy sem szép külsejű, sem pedig szeretetre méltó nem voltam. E hiányok helyett az ég más tulajdonokkal ajándékoz meg: értettem gazdálkodni, a kevés holmit összetartani és ez gondolom, elég; miért nem is fáradoztam, hogy kellemes külsőre szereztem magamnak.

Jegyesem és én, az iskolai évek óta együtt maradtunk, legálább egy városban. — Pályájan, mint kereskedő segéd, idegenek szolgálataiban, nagy fáradsággal kellett megküzdeme, miközben én öreg anyám háztartását vezertem, kivel együtt gyermekek tanításával foglalkozva, kerestük mindennapi kenyerünket. Ceupán vasárnapon lattuk egymást, és ekkor jövedükről tervezgettünk, elmondtuk egymásnak óhajunkat, reményünket és boldogok voltunk szegénység és szükség dacára.

Igy ment ez, míg 24 éves lettem; ekkor úgy látszik, hogy a sors bennünket az annyira óhajtott rávibe vezetni akart. — Jegyesem, ellenzésem dacára, titkon jutni jászott és mintegy 1000 tallért nyert — most megházasodhattunk. —

Levelezés.

Csabrendek, 1876 jul. 14

Tisztelt szerkesztő ur!

Becsés lapja 27. számában Rendeki aláírással levelezés jelent meg; melyben azon tény regisztráltatik eddigi állomásomról lemondottam.

Az irályról itélve baráti kéz írhatta ezt, de ir érzett barátság, s jó akaratát, nagyon messze vitte; dicsérettelkel halmozott el, melyeket csekélyesem nem mélt: mert az embernek hivatalát teljesíteni kötele. Hogy a rendeki község lakóssai vallás különbözőség n barátság és jóakarólag fogadtak s tartottak, ez nem nyira érdemem, mint a lakosok szivélyessége.

Nem mulaszthatom ez alkalmat el, hogy köszönet mondjak azoknak kik nehéz feladatomban támogattak s tanítói kegyeremet édesítették. Különös és benső kösnetet mondok: Tekintetes Barcza Sándor volt zalamegye alispán, Bogyay Antal kir. közigazgatási járásbíró, Bog. M. megyei iskolai tanácsos, Chernel Oliver, Chernel Gy. Hattyk Kálmán, országgyűlési képviselő uraknak, kik tanügyet valódi lelkesüléssel pártoltak. Adja az ég, ho sok ily barátja legyen a magyar tanügynek!

A mélyen tisztelt levelező, tudósításában, azt mondja, hogy a zsidó tanítók keserű sorsa indított volna arra, ho állomásomról lemondjak; ebből a t. olvasó tán azt köve kézthetné, hogy a rendeki izr. község rosszul bánt volt velem; azonban e következtetés téves lenne; mert a rendeki község más tanítókkal igen (?) de én irányomban soh sem vétett; sőt ellenkezőleg, teljes bizalmával s tisztelettel ruházott fel.

A zsidótanügy, rossz állapota s azon körülmény, hogy kilátás sincs arra, hogy lendületet kapjon, mert sem az egyház, sem az állam kellő gondot fordít rá, tétetik velem azon lépést, hogy egy pályáról lelépjek, melyhez hűz ragaszkodtam. A népnevelés terén működhetni, volt eszményképem, biztos s jövedelmezőbb pályára készültem; de abban hagytam, mert a tanító hivatásánál magasabbat nem találok. Hídje, t. levelező, vérző szivvel veszek búcsút egy pályától, melyet oly szépnek oly szentnek tartottam s tartok; de a tanító a zsidótanügynek csak az által használhat; ha megszűnik zsidó tanító lenni. Tán idővel jobb kor jöved, tán belátják, hogy a zsidótanító is bir némi jogokkal, s akkor egyike leszek az első közt — kik az iskola termébe vissza térnek. Fogadjá eddigi barátságáért s jó akaratáért köszönetemet.

Honfiai tisztelettel maradtam kész szolgálja

Lob Ignác.

A következő levelet vettük:

Aszófőn, 1876 jul 14.

Tekintetes Szerkesztő ur!

E hó 12-én esti 7 óra tájban egy fiatal ember jött hozzám — állítólag néptanító. Magam hon nem lévén, elhatározta hazajöttömig várakozni. — Testvérem maga lévén otthon, dolgai miatt kénytelen volt időközben a szobából távozni, s így kezezeit egyedül maradt bent; 9-re magam is hazaérkezvén, vendégem magat mint: „Vihari Sándor okl. néptanító” mutatta be. Hogy vendégemnek több szórakozást szerezsek, elhívtam magammal a vendéglőbe, hol egy liter bort itunk meg, s par szivart szittunk el; midőn fizetni akarok csodálkozva veszem észre, hogy tárczámból egy 50 frtos bankjegy, hiányzik. Haza mevéen az én ex kollegám — ki a tolvaj volt — nyugodtan hajta le államra fejét; raggal a pénz eltolvajlásával vadolván őt, fenyegetéseimre előadta azt, melyet a szomszéd falába, papírba takarva rejtett el. Most bizonyítványait elszedvén kint: miszerint ő Székesszéhvári szülötű (1858) betűszedő segéd; mint tanuló Számmer Kálmán úrnál volt 3

Már 11 év óta tudták a szomszédok, hogy menny-asszony vagyok. — Hányszor csikart ki szememből e sró könnyeket; hányszor adtam fel minden reményemet és most a szerencse mily rögtön jött! — „Asszony” leszek most már, ujongott bensőmben oh mely élvezet; Jegyesem boltot bérelt, a legjobb üzlet-vidéken és árukat rendelt, miközben a hozományt varrtam. Ő a város minden lakóát ismerte, mindennapian ajánlkozta a vevők és ügyünk a legjobb folyamathatán látszott lenni, sőt lakodalmanx napja is meg volt határozva.

Egy azonban gyakran czivodást keltett és ez takarósságom volt. —

„Vedd ezen vég vásznat a kendőkhöz” mondá egykor Armin, számunkra vettem, még pedig igen olcsón.

Hevesen protestáltam ellene. Ez nem szükséges Armin; silányabb is megteszi. Ha olcsón vásároltal annál többet nyersz rajta.

Igen, jó Jankám, mondá ő, azonban a szolgálóval szemben a külsőre is kell valamit adni — különben kife-csegnek a rossz nyelvek.

Sohasem lesz biz szolgálóknak, Armin, kiálték ingerülten. „Oh, de mégis, kedvesem, ez nem lehet másképp. Tán korán raggal magad akarud törőlni a feljártot és a boltban uszatogatni? Tán magad hordosul vizet és hasogatnád a fát?”

Csodálkozva néztem rá. „Hát nem végzem mindezt jelenleg is személyesen?”

„Termézetesen Jankám; de ez egészen más dolog szót mosolyogva.” Mint nóm, csalédel fogaz tartani, kü-lömben hátrany háramlik üzletemre.

Majdnem sirtam. Armin, Armin, tán azt gondold, hogy 6000 tallérod oly vagyon, mely sohasem fogy el? — Vigyazz, ha így ölytatod úgy a csodá az ajtó előtt lappang.

„Mennyei atyám” kiált fel. Te nagyon is érted mindennek rossz oldalát tüntetni fel! „Sajnos, az nagyon igaz, Janka.”

Ha ily kicsinyes dolgok kerültek szőnyegre, melyek alapos megbeszélés után megegyezés jött létre, pillanatra

évig, hol fel is szabadult; neve azonban korántsem Vi-
hary, hanem Csiplyán Sándor. Két ízben mint tanító gy-
akorok is működött, miről bizonyítványt is mutatott elő, azo-
ban es alig hiteles, mivel pecséttel nincs ellátva. Megfordult
tanítóknál: Izzákon, Tamásiban, Felső-Iregyben, Zamárdi-
Tihanyban a kormányzó úrnál, stb. mindenütt okl. néptan-
ítónak adván ki magát. Fentebb említett tolvajlásra hi-
hetőleg a nyomorúság vitte, miután a rajtaválón kívül sem-
mije sem volt; egy nap s egy éjjel a községi börtönbe
volt bezárva, tegnap pedig: mint foglalkozás nélküli csa-
vargó s tolvaj szállóvárosába Sz.-Fehérvárra haza tolon-
csoltatott.

Miután Zala-, Somogy-, Tolna-, Veszprém- s Fehér
megyékben legtöbbet járt, nehogy „művészetét“ máskor is
használja, s hogy a t. tanító-s nyomdász urak őt befo-
gadni óvadjanak; személyleírását is ideiktatom.

Termete: közép; haja: szénfekete; szemei: kékek;
szemöldöke: feketék; orra: reudes; szája: szabályos; szá-
kálta s bajusza: növételeben van; balfüllében: függőt hord-
lasmertő jele: az allán s a nyakán lévő sebhelyek; be-
szél: magyarul. —

Midőn tek. szerkesztő urat jelen soraim közlésére kér-
ném, egyúttal maradtam tisztelője

Edes János
okl. néptanító s kántor.

A ponyvairódom.

Országos és hetivásárokon sok mindenfélét láthatunk
és tapasztalhatunk. Bár mennyire szeretnék is ilyféle vá-
sárokon kalauzul szolgálni a tisztelt olvasónak, bármenny-
nyire szeretném is őt bevezetni a különféle sátorokba,
hogy ott az árucikkkel és azon titkos hyeroglifokkal
melyekkel az ár megjelöltetik megismerkedjék, bármenny-
nyire szeretnék is keblébe négy levelű lóhért rejteni, hogy
a rejtélyeket tiszta szemmel láthassa, mind a mellett le
kell mondanai e privat passiómról, hogy tárgyamhoz térjek.
A vásárhelyek egyik legnépesebb táján, a merre tudni illik
a pecsenyések verték fel sátraikat, hogy az éhes néptö-
meget pénzeért megelessék, a szomjúságot megittassák,
ül egy pápaszemes vén asszony. Előtte ponyva van kite-
rítve, melyen száz éves kalendáriumait, meséskönyveit, és
legújabb igaz! történeteit, hét fejú sárkányokról, elátko-
zott királyfiakról földrengésekről és az antikrisztusról mű-
vészi rendtelenségben elhelyezte. A tömeg meg áll, néz,
bámúl és hallgatja feszült figyelemmel az irástudó pápa-
szemes asszonyt, ki szőnyű és igen érdekes történetet ol-
vas fennszóval és szőnyű pathosszal a bámúló közönség-
nek. A tömeg nőttön nő és mig a történetnek vége van
már százán állják körül a ponyvát és mind a száz meg-
veszi magának az érdekes történetet. A gondos anya haza
viszi az új könyvet és az iskolából alig kikerült fia moha
vágygial olvassa benne, X herceg mint rabolta el Y gróf
gyönyörű szép leányát és a tündér leány mint ölte meg
mind a kettőt. A serdülő hajadon pedig midőn olvas köny-
yezni kezd és bámúlja a leány határátlan szerelemét, ki
mint a történetben meg van írva, nem gondolt a halállal
miután már az első éjt kedvesével enyelegve töltötte. Mily
vágyak, mily gerjedelmek töltik el a zsege leány szívét
ilyenkor, mily érzetet kelt a természet gyermekében, ki a
városi finom nevelésben nem részesülvén eddig mit sem
sejtett azon dologról, melyek a mesés könyvben olvastak,
arról könnyen meggyőződhetünk. A vágy ittas leány az
első kínáló alkalmat felhasználja, hogy vágyait kielégít-
se és a következmény. — Ez a ponyvairódom műve.
No de ezt csak úgy mellesleg említém. Más fontosabb be-
folyása van a ponyvairódomnak a népfeljövésre és nép-
mivélődésre. A ki a falyak lakását eredetiségben nem is-
meri, a ki a gazdasásonyot látja, mint tüzdelt a zöldága-
kat a kapusarkába, mint fekteti keresztbe a seprút az ajtó
előtt, nehogy a boszorkány bejöhessen és tehenét megfej-
hesse, a ki látja mint vezet fel az anya menyecske le-
ányát a padlásra, hogy ott a szakajtót bétszer megkerülje
és ezt vagy azt a varázs erejű mondókat elmondja, ne hogy
férjének valaha rossz kenyeret süssön, s. a. t. az kérdező
fogja: Vajjon miért marad meg ezen nép a haladás zajos
korszakában is középkori fejlettségben és butaságban?
Mi takarja el azemei elől a felvilágosultság napjának üdítő
sugarait? Sok más között itt egyik látványos a ponyva
irodom. A nép zöme nem is ismer más könyvet mint a
hírneves Tatar Péter mesés és egyéb könyveit, a száz
éves kalendáriumot és még ezen vagy azon naptárt mely-
ben a legszebb mesék vannak. Már pedig az ember szel-
leme fejlődésében azon irányt fogja követni a merre ye-
setjük és talán nem kell sok szót szaporítani hogy bebi-
zonyítsam, hogy a ponyvairódom nem csak képtelen az

ember szellemének és gondolkodás módjának egészséges
fejlődésére a helyes irányt megadni, hanem valóságos
butító eszköz, melynél különbet maga a kő s a p k o r i
inquisitio sem választhatott volna. Ha — már nem is
vagyunk képesek a nép fejlődésére a szarvakkal ellátni, hogy
s kor szellemétől vissza ne maradjon, legalább ne enged-
jük kiszivni e metelytől a kevés józanságot és gondolko-
zás módot, mit az ember a természet örökölt. Ha a fa-
lusi ember az iskolában képes volt olvasni meg tanulni, lá-
sunk el őt oly könyvekkel melyeknek vagy a gyakorlati
haszna van, vagy legalább a képzelő tehetőséget nem vezet-
tik tévútra. Le e faluk féréggel a népfeljövés fájáról,
vonjuk el tőle a tápszert és el fog fonyadni, az élet ki
fog azni belőle. Néptanító! Reátok néz bizalommal a
világ, töltet keze a jövő szép virágát és édes gyümöl-
csét. Mutassátok meg, hogy ismeritek magasztos hivatáso-
kat. Tiporjátok szét e térget, gondoskodjatok népkönyv-
tárakról olvasó-egyletekről és más ily üdvös intézmények-
ről és megugorjatok akkor néktek, helyzetetek is, mely még
most még oly laukasztólóg nyomja vállaitokat meg fog
könnyebülni, javulni

Rotter Vilmos.

A tudomány köréből.

Az ethika (erkölctan) művelése.

(Folytatás.)

Talán következetlenekek itélnék bennünket és kérdik,
minő joggal panaszkodunk a praktikus (ethicus) téren há-
ramenésről, miután korunk theoretikus haladását bevallot-
tuk, minthogy gyakorlat és elméletnek, tudomány és er-
kölcnek folyvást párhuzamban kell lennie.

De nem szabad szem elől tévesztetnünk, hogy nem
minden tudományból származik erkölcsi gyümölcs,
nem szabad elfelednünk, hogy bármely új, helyes gondolatot
gyorsabban föl fogunk, mint tán az ezen alapuló és belőle
kelet eredményt s hogy az egyes nézetek időszertű irá-
nyok nem tömörülnek mindig jellemvonással. Mindenek
előtt a jelenkor theoretikus alapiránya tartandó szem előtt.
Az előző kor irányja, tulajdonilag humanistikus volt, mig
a miénk realistikus. Az utóbbi, mely belső lényegénél fogva
idegen az idealizmusról, fogalmánál fogva nem nyújt oly
támasztékot az ethikának, mint amaz; sőt ez inkább há-
ramozdítója, mint segítője. Mert az ember, ahol otthonos,
megazokt — a miut ez épen a természet tudomány terén
van — mindent csak a merev szűkségesség kategorijájá-
ból tekint, ott a szabadság országa iránt az aesthetikai és
ethikai mintaképek és végcéllok iránti értelem főkéony-
ságot lassankint mindinkább háttérbe szorol. A mi végre a
statistikát illeti, ezt az ethika terén épen nem tartatjuk
föltétlen, kirívó jelentőségűnek. A bünösök statistikájának
állandó percentje még ma is megközelítőleg ugyanaz, mint
tizedeke előtt; de az emberiség valódi erkölcsi állapota ez-
zel még nincs véglegesen eldölvé. Nevezetesen, hogy jó ideje
(pro foro externe) a befogott bünösök száma semmit sem
szaporodott, sőt most csekélyebb: mind e mellett is a tár-
sadalom erkölcsi állapota rosszabbul áll, mint máskor, mi-
dön a nyilvános gaztettek száma aránylag többre rugott.

Epen az erkölcsi röstés korában a bün léleményes-
ben és ügyesebben szokott jelentkezni. Tudja magát ellop-
lezni és szeret néha a külső illem köntöse alá burkolózni,
úgy, hogy a büntető törvényesék alól, következőleg a bü-
nösök rovatából tömegesen kisziklanak; azonban annál mé-
lyebben evődik be e rakténe a társadalom testébe. Nem
az évről évre előforduló bünök száma, hanem inkább a
föltöltő levő léggör az irányadó a társadalom erkölcsi ál-
lapotának megítélésében. Az összefoglaló zártletlen nem za-
bad csupán a jogi intézményekre és a statisztikusok rova-
tára halgatni, hanem inkább a psychologok véleményére.
A jogászoknak, statisztikusoknak csak a kézzel fogható tény
szolgát kiinduló pontul; a psycholog mélyebben hatol be.
Ő a cselekvés elfejtett forrása után kutat, az érzületet lesi
el, minthogy ez árulja el legjobban, a mi ebben fontos és
nemés.

Tehát még egyszer mondom, nem annyira a kézzel
fogható tényekben, hanem sokkal inkább a nép közéleté-
ben nyilatkozó érdekek, irányok, érzület, szóval a nyilvános
és magánélet egész alapjelmében keresendő valamely kor
erkölcsi állapotának mértéke.

Allítsuk fel e szempontból a mi és az előző nemze-
dek közötti mértéket; ugyan hová fog billenai a mérleg
nyelve, kedvező lesz-e az eredmény jelentünkre?
Műveltebbek vagyunk ugyan e tekintetben; de vajjon

erkölcsesebbek is? Ez kérdés! Hogy valamely nemzedék
erkölcsi állapota fölött pontos itéletet mondjunk, mindenek
előtt következőket kell sarkpontra kell viznyáznunk:

1. Vajjon abban a sokszor csupán csak műveltség-
ből eredő nyersesség, vagy frivoliság uralkodik-e? mely a fél,
vagy elmaradt műveltség kifolyása szokott lenni. Emellett

2. a középosztály erkölcsi állapotát kell szem előtt
tartani. E két ponthoz ragaszkodva alig fog itéletünk hi-
báznai. Durvaság tagadhatatlanul több volt ez előtt; ma el-
lenben határozottan a könnyelműség, frivoliság uralkodik,
s ez utóbbi nyilván veszélyes. A durvaságban gyakran
csak a féktelenebb; szabályozatlanabb erő túlkapása lép föl.
A frivoliság mindig belső romlottságra mutat. Ugyan az
előbbi nem zedékeknel is jó csomó frivolitást lelünk, hanem
ez akkor minden esetre szűkebb térre volt szorítva és e-
mellett csak helyenkénti volt inkább. Egykor, hogy, úgy
mondjuk, bizonyos osztályok kiváltságát képezte és egy-
úttal többnyire egy pontra szorított, a nem kére. Azon-
ban ma már széles tért hódított meg; sőt a korábban több
kevésbé érintetlen középosztályba is benyomult és lassan-
ként, úgy látszik, minden lehető életviszonyra kiterjeszti
uralmát.

Epen abban van a társadalom, erkölcsi állapota el-
harapozó romlásának legaggasztóbb körjele, hogy már a
társadalmi erkölcs legszilárdabb oszlopa, a középosztály, is
ingani kezd; hogy a romlottság, mely a mindig nagyobb
tért fogláló materializmusban hatalmas szövetségre akadt,
mint valamely gaz, minden idealizmust elfojtó szállai las-
sankint a régi csüdes megelégedés, a tiszteletré méltó be-
csületesség, jámbor istenfélés és békés munkásság szent
hajléka a polgári családok föl, az ethika e tulajdonképeni
székere is kiterjeszködni kezd. A frivoliság, mely a pusztá
könnyelműségen jóval túl tesz, az egyed önzetével párosul,
rendszeres lelküismeretlenségig fajul, lassankint az egész
társadalmi életet képes megmérgezni, megromtani, elhatal-
mazódik észrevétel nélkül mindinkább úgy nyilvános, mint ma-
gánéletünkben.

Mégis más idő, más nemzedék volt az, melynek Ber-
zsenyi odát! Klopstok messiását Kisfaludy Sándor Hymfyé-
ben, Göthe Herman s Dorotheájában corda szép erkölcsi
képeit írta; mely Kazinczy Herder ideáinak, Kólcsey s
Steinmüller beszédeinek, Kiss János és Jean Paul mély
reflexiáin örövendt s épült.

Más idő az, midőn a szinpad keskeny deszkái a vilá-
got jeleztek és a színházba jártak, hogy Shakespeare, Schil-
ler, Kisfaludy Károly ideális alakjain lelkesüljenek, nagy
gondolatokat szivjanak be.

E nemcsaivság, e tiszta lelkesültség korunkból, fáj-
dalom! eltávozott. Ma már a jellemeket és helyzeteket a
drámában is, mint a regényben, hogy elég csiklandós le-
gyen, kissé ki kell bővelni. S épen a regény s a tarsalgó
darabok korunk leghibb képei a költészetben, a képző
művészetben és a műparban, ez a mi jelle után geurekőpe
és salontükre. Mindkét említett, jobban mint más, irodalmi
nyilatkozat a szerző és a közönség közti hallgatag köleső-
nös erkölcselönítésen alapul. Az olvasók legnagyobb száma
és a szépirodalmi termékek vevői az olyan fajtákat szer-
tik, a melyek éppen hozzájuk illenek, nem akarja magát
az eszményétől zavartatni, az író naponkint társi föl oly
ételeket, melyekről tudja, hogy vendégeinek legjobban
illegnek. Így leplezik le a divatos írók, mintegy öntudatlan-
ul és akaratlanul a társadalmi kórnak egy égy épu nem
üdvös jelenségét az élelmesség egy nemével; gondoljunk
csak a legújabb e nemű francia, német és orosz termé-
kekre. Mikor a szerző a társadalom valóban lú képét tárja
fel előttünk, meg kell köszönnünk, hogy a jelen állapo-
tokra felnyitotta szemünket.

Lépjünk ki azonban a salomból, az olvasó termékből
a bőzére, s a gyülekebe; üdítőbb képet láunk-e itt?
A ravasz agio-napok, a részvények szerény vesztese, az
alapító csalása világosan kifejezik azon szellemet, mely
mai pénzüvilágunk nem esekély részénél uralkodik. Pénz-
embereink melyikének keblében él még a lelkiismeret szava
vagy az elpirító szemérem eszelleme? Némelyekre közülök
bátran állíthatjuk a nagy brit szavával, hogy az ő lelki-
meretük érszenyűkben van. És a nép képviselői? Vajjon
vezéresillag-e nekik az állameszme, melyre fenyegetések
és édesgetések mellett bár hová térjenek is, minden pillá-
natban figyelnek? On nem! Közülök néhány a személyes
osztály vagy öszekötöttes érdeket az egész föl helyezik
s magán véleményüket a „salus publica“ föl. Nem hiány-
zanak szomorító példák, hogy néha egyesek szent érdekek
takarója alatt az állam ellen küzdenek, melynek létét, ja-
vát önzni, előmozdítani hivatják s a „elyett, hogy azok
üdvét tartanák szem előtt, kik bizalommal csüggnék rajtuk
a végett, hogy a törvények becsületét nevelik, előmozdit-
ják, tudva tan, vagy elvalkivala oda dolgoznak, hogy a tör-
vény tekintélyét megrendítsék, eldöntsek!

el lőnek ugyan feledve, de mindegyikünk őrizkedett, vala-
mely tervet vagy óhaját, a másikkal közölni, mert sajnós,
oly különféle nézetek uralogtak közöttünk.

Midőn még igen szegények voltunk, egyetértve épi-
tettünk légyvárainkon, most a 6000 tallér alapján, nem lirt
egyezkedés közöttünk létre jönni

Ez időtájt halt meg anyám fivére hátrahagyva egy
17 éves leányt, amelyet halálos ágyán gondjainkra bízott.
Ez épen tervünk keretébe illett, mivel anyámnak az ok-
tatásnál segédre volt szükség, így aztán egy vasárnapon
unokahugomat elhoztuk, hogy mielőbb a hatáskörébe eső
teendőkhöz szokjék, mielőtt térjhez megyek. —

De ez nem oly könnyű volt a kivitelben, amint elo-
inte tervezve volt. — Málvina csendes tiszteletré méltó há-
zunkba úgy jött mint a napsugár, mint a színekben pom-
pázó virág; mindenütt nagy nézet különbséget tánt fel köz-
tünk és közte, úgy, hogy a vele való együttlést mind két
félre nézve valóságos kín volt. —

Midőn Málvina legelőször bemutatattam tanítványaim-
nak, majdnem türelmet vesztettem. — Egy óra hosszáig
meglehető nyugsággal viseltetett; szépen mutogató az A.
és B-t a gyermekeknek; az utóbbiak úgy látszék az új
némitől egészen elragadtatva voltak; de csakhamar ülőhe-
lyének táján joggalán utatogást és röhögést hallottam, oda
nézve meggyőződtem, hogy balsejtéseim valóultak, mert
unokahugom egész sor rajzot mutatott, mit ügyes újjal a
táblára varázolt. — A csinos barna fűrtökkel komoruzott
arc, nevető vidámsággal nézett arcomba, midőn balgaa-
gának szülemére börtázdalliyal néztem. — Ugrándozó
egérké, egy göly, mely elől a béka elszökik és egyéb
más állat és ábra tölté meg a táblát, de a világról sem
lehetett egy A-t vagy B-t azon találni.

Első pillanatban bosszútól líhegye, nem tudtam szó-
hoz jutni. — Hármas anyák megjelölésének agyréme és
a tanpénz kimaradása feketén és fenyegetődsze nyomultak
közém és a nevető unokahug köz. Alig hallottam, amint
halkan mondá: „Oly unalmas volt a tanítás; végre csak

meg kell tanulnod a rajzolat a gyermekekkel együtt. —
Csak nézd mint szeretnek szegények.“

Magamon kívül volam Máj Malvina. Ezt -- ezt
meg kell fontolnom, válaszolék.

Azonnal távozott; azonban este ismét szőnyegre ke-
rült e tárgy Armin jelenlétében.

„Nem kiáltá a bájos gyermek „te valóban oly ko-
moly és mogorva vagy mint valóságos nagyanyóka. Azt
hiszem, mindig számiasz?“

Jegyesem hangos nevetésbe tört ki. — Úgy van Mál-
vina mondá ő, és te igen nagy érdemeket szerzhettél, ha
kissé vidámabb hangulatba bírnád Jankámot hozni. —
Ugyan, hogy is mertel unokatestvéred tiszteletré méltó pa-
latabáján oly pajzanságotok rajzolni? — Mi is volt az?
Málvina föltek és a legnevetésesebb mozdulatok közt
utánozta a cicca ugrásait, mely legelőször meg egeré-
szeti gyakorlata. — „Aztán az volt a legjáva baci“,
kiálta fel, a gyermekek oly örömet nevettek volna ha-
gosan, de —

És rém vetett komikusán daczoló pillantással — egé-
szíté ki a félbeszakított mondatot. —

„De a mogorva sárkány elszár a barlang nyílását“
nevetett Armin és a szegény tündérek: fogva voltak és
nem bírtak a zűd erdőbe hatolni, mesék körét megkez-
deni. Jövőben incelkedéseit számomra kellene folytatnod,
kis kopé; nem fogom megkeseríteni jó kedvedet, mivel
magad is csaknem gyermek vagy még.

Ez utóbbi igen komolyan mondá, rám nézve félre-
ismerhetlen szándékosággal. Éppen a vasalódeszkánál ál-
lottam, hámat fordítva neki, nehogy könnyeimet a ruhára
esni lássa.

Anyám sejtette, mely küzdelmek foglalják el ben-
somet. Föltek és gyöngéden megcsókoló.

„Igazad van, Armin,“ szólott ő — Málvina még gyer-
mek és kell, hogy neveltessek mint minden gyermek Nem
tudtam, ki volna ahhoz alkalmasabb mint Janka, ki már
10 éves korától fogva gondolkodik és munkálkodik, mint
érett elméjű felnőtnek gondolkodni és munkálkodik kell.

Néklüle iskolánk sosem lett volna azzá, mi most valóban,
forrása a legbecsülete ebb kenyérkeresetnek számomra és
leányom számára, Jankának tehát saját körülményeiben
önállólag kell rendelkezni. —

Ezen szavakra hosszú szünet következék. — Éppen
magam voltam inkább lehangolva. — Anyám pártomat fogta;
ez nagy szívifájdalmat okozott — magam sem tudtam mi-
ért. Iskolánkba ez időtől fogva Málvina nem jött; de más
reá bízott munkánál sem lett jobb mint az imént a pala-
tábla elbeszéltnél. — Mindenben kéjt keresett, s mégis
jatszva nyerte meg a szíveket.

Egyeszer, midőn Armin üzetéből függönyökhöz szük-
séges kelmet hoztam és azok megszabása és varrásához
készültem, Málvina egyszerre eltűnt és midőn balgaa-
gai miatt folyton nyugtalankodva fekerestem, házszobájában
a tükör előtt, a széken állva találtam, valóságos keletiesen
ötököve. — A piros francia karton és a fehér patyolatba
oly ügyesen burkolóztott, hogy a kopé képésakéje mint a
felhőkötől látszott tündökölni. — Midőn észrevettem, ijedten
ugrott le a székről és az ajtó felé menekült. —

„Oh néni, ne vedd zokot“ mondá hizelegve, ne vagj
oly hárags arcot! Nézd csak, nem jól áll nekem kar-
tonod? —

Anyám kíváncsian nézett be az ajtón, mialtal Armin
is nézőre volt az egész jelenetnek. Nevetve kérdezte, nem
gyjtana-e szivarra a bájos odalok.

Málvina gyorsan feléje ugrott és úgy hiszem is, úzi
vala a tréfát, ha anyám mérgesen nem lépett volna közé.

„Szegyeid magadot Málvina“ hallám őt mondani, alig
2 hónapja, hogy atyád el van temetve és te már teljesen
elfelejtetted őt. — Tedd el a piros szövetet. Megsértés
az atyád emlékének.

„Valóban hugom“ szólék kellemetlenül érintve a sok
fodor láttára miket függönyeim mutattak. „Te bízottal
gyermekes vagy korodra nézve. — Erodj veid közönséget!
Ma még 10 szemet sem kötöttél. —

(Folyt. köv.)

1811

K. sz. 876.

Pályázati hirdetmény.

Nagy-Kanizsa rendezett tanácsu város képviselőiségének folyó évi július hó 18-án tartott közgyűlésében 1811 sz. a hozott határozatához képest az 1871 évi XVII. t. cz. 64 §-a nyomán a törvény és községi szabályrendeletben előírt teendők teljesítésére rendszeresített, jelenleg lemondás folytán üresedésben levő a a hivatkozott t. cz. 85 §-ához képest változtatás útján betöltendő városi főjegyzői állomásra, mely évi 800 frt. fizetéssel van egybekötve, ezen pályázat nyitattik, azon kijelentéssel, hogy a fentebb hivatkozott képviselői határozat szerint a betöltendő állomás elnyerhetőségéért csak az ügyvédi oklevéllel bíró egynek pályázhatnak. —

A pályázni kívánók felhívattak, hogy életkorukat, nyelvismereteiket, eddigi alkalmazásukat és ügyvédi jogosultságukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket az ezen pályázatnak a hivatalos lapban leendő 1-ös kihirdetésétől számított 4 hét alatt a nagy-kanizsai polgármesteri hivatalhoz annál bizonyosabban benyújtsák, mert későbbben érkező beadványok figyelembe vételni nem fognak.

Kelt Nagy-Kanizsán 1876 július hó 12-én

Belus József
polgármester.

Elő magy. kir. szab. faürmérték gyár MARESCH TESTV.

Budapest, VII. kisdófa utca 31.

Ajánljuk hitelesített eczetmérésre előnyös faürmérték gyártmányunkat kemény fából. kettős ón abracsccsal 1 liter 75 kr. 05. 45 kr. és 02 30 kr. liter nagyságban, melyek a legolcsóbb áron nagyban és kicsinyben mindenkor kaphatók.

Vidéki megrendelések utárvét a díjért gyorsan és pontosan teljesítetnek. Innét eladták nagy ár leengedéssel reszesztünk. Tisztelettel!

Maresch testvérek.

318 3-3

Zongora raktár.

Tiszteletteljesen értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy legújabbban, N.-Kanizsán gabonapince Kohn-féle kávéház első emelet egy bizományos zongora raktár telepített, a hangszerek elismert első rangú gyárból valók és jók. — és mellett a legújanyosabb első gyári árnál is olcsóbban becsajátotnak árba; megjegygyer'etik továbbá hogy avult zongorák is becsajátotnak, közelebb értesülhetni helyben

KARTSCHMAROFF vagy BISCHITZKY uraknál.

316 3-10

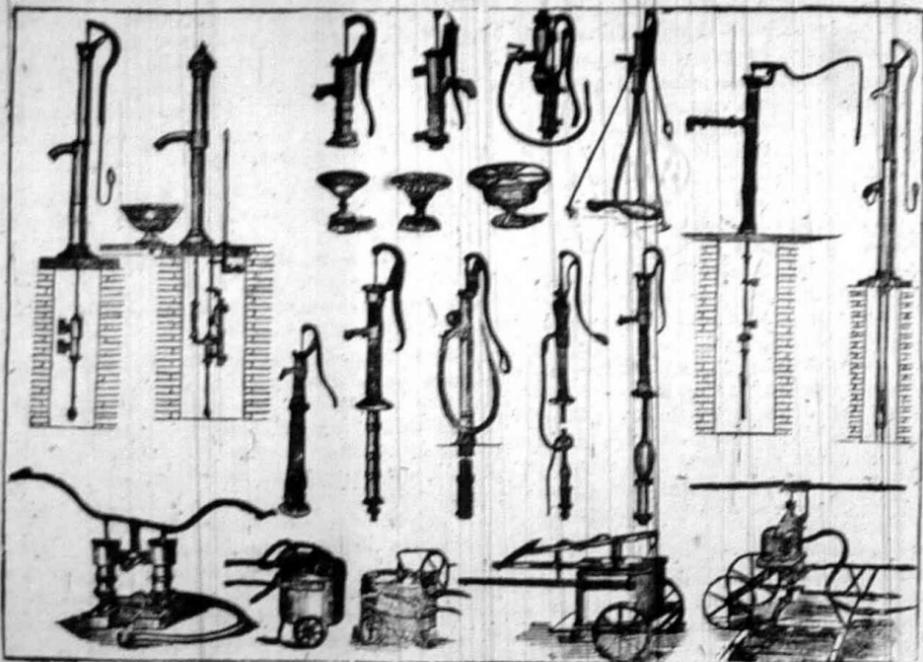
GEITTNER & RAUSCH,

Budapest, Nr. 57, -Waitzner-Boulevard.

General-Agenten der größten weltberühmten amerik. Pumpenfabrik W. & B. Bouglas,

empfehlen ihr bedeutendes assortiertes Lager von

Pumpen, Brunnen, Saatenpfeifen, Feuerpfeifen und Feuerlöschgeräthen.

En gros und en detail.

En gros und en detail.

übernehmen alle Anlagen von

Brunnen, Springbrunnen, Röhrenleitungen, Bädern, Douchen

unter Aufsicherung bester Effectuierung.

312 3-5 b

Engros-Abnehmer u. Wiederverkäufer

erhalten befondere Begünstigungen. Größtes Lager von Eisenröhren, Gummischläuchen und Hautschläuchen.

EPILEPSIE

levéileg gyógyít Dr. Kilihsch Drezdában,
Wilhelmsplatz 4 (előbb Berlin. Majdnem
800 sikerrel gyógyítva. 249 24-52

MOLL Seidlitz-pora.

Csak akkor valódi,

ha minden doboz csom

lappja a tete és az él sokszorosított csomag van lenyomva.

Bűntető bírósági ítéletek semmitlen constataitak csomag és védjegyének meghamisítottasát; azért ora intem a közönséget az ilyen hamisítványok vásárlása ellen, minthogy ezek csak annyira vannak számitva. —

Egy lepecsételt eredeti doboz ára 1 frt. o. e.

Valódi minőségben a 1-vel jelölt csomagoknál.

Francia dorszesz sóval.

A legmegbízhatóbb öngyógyító szere a szenvedő emberiségnek minden beaso és külső gyulladással, a legtöbb betegséggel ellen, mindennemű sebesülések, fejf., fül-és fogfájás, régi sebek és nyílt sebek, rákfájások, úszók, szennyvulvás, mindennemű bégulas és sérülés stb. stb. ellen.

Üvegekben használati utasítással együtt 80 kr. o. e.

Valódi minőségben a 1-vel jelölt csomagoknál.

Dorsch-halvaj-zsírolaj.

Króhn M. és társától Bergenben (Norvegiában.)

Ezen halvaj-zsírolaj valamenyül, a kereskedelemben előforduló, faj között az egyedül, mely orvosi célokra használható. Ara egy üvegnek használati utasítással együtt 1 frt. o. e.

Valódi minőségben a 1-vel jelölt csomagoknál.

MOLL A., Tuchlauben, nächst dem Bazar, Wien.

Raktárak: N.-Kanizsa (x) Prager Béla gyógy. (x) Rosenbergr Jón. (x) Fosseltóter Jón. (x) Rosenfeld gyogy. Bares (x) Dornier h. Csaklörny (x) Göncz L. v. gyogy. Karad Bernatx A. gyogy. Ráposvár (x) Kólm J. Kapronca (x) Werli M. gyogy. Kőszeg (x) Csemakovitzler gyogy. Keszthely (x) Schöller A. (x) Wausen F. Körmen (x) Ratz Jan. Szombathely (x) Pállich Ferenc gyogy. Sopron (x) Mész Ánd. gyogy. (x) Mészár L. gyogy. Vercse (x) Bics J. K. gyogy. Hancsák-Ágyógy (x) Fűző gyogy. Agron (x) Miltsek S. gyogy. (x) Irigalmaszhoz gyogy. (x) Hagedis Gy. gyogy. (x) Perket Jan. gyogy. (x) Ráposvár (x) Schöller Sándor gyogy. Szolnok (x) Schwara Gusztav gyogy.

273 20-58

Pályázati hirdetmény.

A Nagy-Kanizsai polg. iskola VI-ik osztályának megnyitása alkalmából a Nagy Méltóságú m. k. vallás és közoktatási Minister ur a mennyiségű tárgyakra és könyvritelt előadására egy segédtanítói állomást 500 fl. évi fizetés és 100 frt. lakbér élvezettel ideigli. minőségben leendő ki neveztetésére engedélyezett.

Pályázni kívánók felhívattak, hogy tankepesítő okmányaikkal felszerelt folyamodványukat l. é. augusztus 3-ig alulirtoz beküldjék.

Kelt Nagy-Kanizsán 1876 évi július hó 6-án

Vágner Károly,
iskolaszéki elnök.

319 2-3

Telegramm!

Ein Treffer von 40,000 fl. auf das Kreditlos Serie 2081, Nr. 55, wurde

schon wieder am 1. Juli 1876.

in einer von uns angegebenen Lottergesellschaft gewonnen, der Treffer wird sofort auszahlt.

Nyitrai & Co.,

Wien verlag. Whiplingerstraße 45.

320 2-2

Közkedvességtől, orvosilag megvizsgált és jónak talált

„STAJERNÖVÉNYNEDV”

mellettegek számára,

ára 1 üvegnek 87 kr. o. e.

folytonosan friss minőségben.

ENGELHOFFER IZOM- és IDEG-ESSENTIAJA

szagos alpesi növényekből.

Kifogástalan, kitünő szer arcz és izom fájdalnak, szédelés, kereszt csont fájdalnak, ideg és test gyengeség ellen és e nemü műszerek erősítésére mint legjobb hatású van általánosan elismervé-

==== Ára egy üvegnek 2 ft. o. e. ====

Dr. PRAUN több gratzi cs. k. intézet fogorvosának

SZÁJVIZE „STOMATIKON”

a foghas vérzése, a rosszazagu lehellet és fogromlás ellen kitünő gyógyszer.

==== Ára egy üvegnek 88 kr. o. e. ====

Kaphatók: Bonyhádon Beck, Braiche, Ezéken Ceurda, Karoltovich, Argio-ovich, Nagy-Kanizsán Belus, Práger, Schwarz & Tauber, Keszthelyen Singer, Mohácsos Gezerits, Pakson Flórián, Pécsen Sipőcz, Kisagy & Simon, Rosh, Lakich, Obesko, Stirling, Szigetvárott Grünhut Koharits, Veszprémben Vixner uraknál.

292 6-12

VENDEGLŐI JELENTÉS.

Mitlan a Hotel a Debracen's Budán máig egy ideig is nem rombolatik, van sörözőm a tisztelt közönséggel esonul tisztelteltoljosen tudam, hogy a szobák arak 60 krtól felétek és a havi szobák arak 12 frta lassalítottam.

Tisztelettel
BIRNBAUM SÁNDOR
vendéglős.

Kiadó hivatal: Fischer Fülöp könyvkereskedése, Ujvárosban utca 513. szám.
Előfizetési ára: Egyszer 3 frt. Félévre 5 frt. Negyed évre 1 frt. 60 kr.
Hirdetmények: 3 hasznos példányt egyszer 7 kr. többesért hirdetésnél 5 kr. Bélyegdíj 30 kr.

ZÁLA

Szerkesztői iroda: Haza a lap szellemi részét illető közlemények kiadandók: Ujvárosban utca 513. sz.
Hörmentetlen levelek csak ismert kerekéből fogadhatók el. Kéziratok vissza nem küldetnek.
Nyitár: Pénteken 10 kr.

MEGYEI ÉRDEKŰ, KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI ÉS GAZDÁSZATI HETILAP

Több egyület hivatalos közlönye.

Hirdetéseket felvesznek: Weisz Mór, Budapesten, Servita-tér 4. és Bécs I., Wollzeile 18 sz. Lang L. és társa, Budapesten, fürdő-utca 1 sz. Oppellik A. Bécs, Stubenbastei 2 sz.

Rövid elmélkedés,

a nőegyesületek által alakítandó védegyuletről.

(H. M.) Nagyon tisztelt munkatársunk és barátunk Czigány Károly úr az ő szokott zamatos magyar nyelvében szólalt fel lapunkban a védegyület ügyében. Mióta az eszme újra megpendítve lett, alig van lap, mely a „védegyület” nagy társadalmi fontosságáról nem szólt volna, s az eszme megtestesítését különösen nőegyleteinknek melegen nem ajánlotta volna. Az országos nőképző egyület pedig Budapesten gyűlést tartván Szentpály — Szabó Janka asszony, mint olvassuk hosszabb beszéddel indokolt javaslatot tett „Védegyület” létesítéséért, mely élénk helyesléssel fogadtatott. Elhatározatott egyszersmind, hogy egy annak idején megtartandó országos értekezletre az ország nőegyesületei hivassanak fel választmányi tagok küldésére, vagy véleményüket írásban tudassák.

Mind szép dolgok; én is képes vagyok felmelegedni az eszméért, de viszonyainkban kivihetetlennek tartom.

Azért tartom én lehetetlennek, mert egészen más viszonyok között pendített meg a védegyület eszméje most, mint az első, mely a magyar haza hölgyeinél oly lelkes viszhangra talált. És ne legyünk elfogultak, valljuk meg magunknak, társadalmi viszonyaink (ha ilyenekről egyáltalán szólhatunk) a mostaniaktól egészen elütők voltak.

Hogy szükségét látjuk-e a védegyesületek alakulásának? még erre is nehéz felelni. Résben igen és részben nem. Azért nem, mert annak teljes keresztül vitelében a divatkórság jelen korában különféle okokból kétkelkedni teljes és alapos jogunk van; — igen pedig, a mennyiben többször is rámutattunk azon társadalmunk testét pusztulásra fenyegető kórra, mely a divat tulhajtásánál által mindinkább terjed. — De vajjon a felállítandó szándékolt védegyuletek igazán gátot vetnek-e a luxusnak ott is, ahol ez valóságos bűn? Ez oly kérdés, a melyre megfelelni nem könnyű.

Ez a drága szó: luxus, kisebb és kevésbé veszedelmes vétek ott, hol van, miből üzni, sőt egy olasz nemzetgazdász szerint ebből a szempontból még ajánlatos is; azonban mi egy sokszor élesen megrótt hibában szenvedünk, mely anyagi haladásunkat és gyarapodásunkat nagyban akadályozza. — Egyéni szempontból szölok Jövedelmeink és kiadásainkban nincs meg a kellő arány. A francia, német és angol, gyarapodik-gazdagodik, mert a francia, német és angol takarékos Anyanyiban legalább, a mennyiben kiadásai sohasem fogják felulmulni bevételeit. E tekintetben különösen a francziától tanulhatnánk Jó vagy rossz év, nála az mindegy, keresményéből félre kell tenni valamit Ezek a népek azonkívül jobban ismerik a pénz becsét, és ennek folytán határozottan ol-

csóbban élnek; s főlölegesen csak az költ, a ki nek van miből, s csak akkor, ha saját és családja kárára nem teszi Ezeket a jó tulajdonokat el kell sajátitanunk a francziáktól és az angoloktól, a takarékosági hajlammak gyökeret kell verni általában, akkor meg lesz nyitja az egyszerűbb és olcsóbb életnek, az egyszerű de azért izléses és választékos öltözetnek is.

Vajjon egy csapásra megteremti ezt a védegyesület? Vagy hiszik-e azok, kik mellette buzognak, hogy tisztelt hölgyeink pensióba akasztják, faillé, bársony, selyem és egyéb szövetű ruháikat, hogy az egyszerű honi kartonnal cseréljék fel? Én nem hiszem, és különben is mi haszna volna ennek, meddig tartana és mit csinálnának szobaleányaink, szakácsnőink az ő failléruháikkal? Fényes (?) jövedelmük ezeknek is megengedi már, hogy az egyenlőség csábító neve alatt úgy öltözködjének, mint úrnők.

Én egyszerűbb, lassan, de biztosan célhoz vezető utat tudok, a mely mellett a hazaszeretet nem fog ilyen különleges, a siker kétségével aggasztó eszközökhöz kénytelen lenni folyamodni.

Adjunk jobb nevelést leányainknak, a védegyuletek alakítására szánt összegekből állítsanak ipari, — és műipari iskolákat leányok számára; neveljük őket az egyszerűségre és takarékosagra; mindkettő meg lesz, ha ismerni kezdik a munka becsét; ne bízzuk idegenekre, hanem neveljük magyar hölgyekké, hogy magyar érzésben jobbak legyenek anyáiknál.

Lélek naplója.

Az ellentétek harmoniája:

Motto: Ha férfit akarsz megnyerni légy nő, Jókai.

A közmondás, hogy „az ellentétek keresik egymást” legfőnyesebben nyilvánul az emberi nem életében. — Alapigazság ez a fizikában, a chemiában, a lélektanban, de sőt a morál és hitvilágában is p. u.

— Ahol a hegy: ott a völgy is — elmaradhatlanul.
— A nő szírión meddő marad himpor nélkül
— A plus delej siet a minus delejhez.
— Az élely a fojtanyal együtt alkotják a levegőt.
— A szerelem nagyon hamar gyűlöletbe megy át.
— A gyengeség kezesi az erőt.
— A nyomor felkelti a jótét szánalmát.
— Ahol legnagyobb a baj: ott legközelebb az „Ur” segítsége sít.

De legkelatansabb ez axioma az ember nem — életében. A férfi nem is egészen ember nő nélkül, — úgy megfordítva is. Egyik a másiknak kiegészítő része. Pedig nagyban ellentétek De éppen ezért szükségük egymást, és — mert egyik a másiknak létfeltétele. — És a világ alkotója oly bölcsen rendezte ezt: hogy ezen egymást keresést szellemi és érzelmi szükségéggé sít évezetté tette. Amely fiatal férfiban vagy nőben hiányzik ez: az nem normális alkotás, az hiányos szervezet, mint a főtúr nélkül lant, mint egy kerek veszett óra. — Tehát a rendes állapot:

Találkoztál-e útközben
Csalogány primadonnávd,
Ki zengzeties bájdánával
Vendégszerpel erdőkben?

Virágot e sötét falon
Szemed liába kerestél,
Mit minden fogoly szenvedett,
Rá véve: kövült fájdalom.
A naptól elszigetelve
Hallasz itten csak láncosörgést,
Fogoly-sohajt, halláshörgést,
A lég siri rémvel telve!

Gyenge lény a réteknak,
Távozzál! A végzet szabott
Éltednek csak kevés napot:
Ortlj rövid életednek!

Menekülj ki a szabadba!
Künn nem vár rád békó, veszély,
Kényed, csak a saját szeszély,
Börtönöd: ég boltozatja!

Hogyha állhatatlanságod
Kivinné egykor falura,
S akadnál két szép fiúra
S nőre, kin a bűt meglátod,
Repülj hozzá, vigasztaljad!
Mondd meg neki, hogy még élek,
Holig övé e szív s lélek!
Oh, nem szólhatasz! Tehát halljad:

Tárd ki előltük pompádat,
Játékaának légy tanúja,
Két kis flam hadd tanulja
Meg tőled a vidamságot.
Üdöszöbe fognak venni,
Repülj virágról virágra!
Csalogassad Agról Ágra!
Míg itt nálam fognak lenni!

Anyjok, tudom, elkíséri,
Hiszen játékkukban részt vesz,
Családom a kedves itt lesz!
Vezesd, míg e helyt eléri!
A szerencsétlen fogolynak
Ök az utolsó reménye,
Lágyul öröm érzeménye
Majd, ha gyermekkönyek folynak!

A leghivebb nőnek majdan
Vissza adják a hű férjét,
Hull bilincsem! Öröm érhet!
Öröm, boldogság mint hajdan! ...
De jaj! ... Ajkam mit nem rebeg!
Lánczom csörren! Vérem fagyott!
A pillangó is elhagyott,
Oh, már a távolban lébeg!

Witt Fülöp.

Keszthelyről.

Kies tájak körrajza érdekes mindenki előtt; de értékes és hasznos is az idegenre nézve. Főleg jó hírből álló fürdőhelyek bővebb megismeretése annál kívánatosabb, mint hogy ily helyeken az ivadban számos vendég megfordul és tájékozásul ezt eleve a hely és közeli tájjal megismereteni nem fölösleges. A fürdő üdítő és gyógyító hatása után nem kevésbé szükségesek a kedélyes szórakoztatás kellemei. A tárgy közelebbi megvizsgálása után kiki meggyőződhet arról, miszerint nem csupán a fürdés, hanem a kellő mellék dolgok, egymint a házi gondok és dolgok terhe alól felmentése, az egészség- és a mértékletesség szabályainak pontosabban megfelelő életmód és a szórakozás gyönyörei sít adják vissza a ronszolt egészségnek ama rugalmas élet erőt, mely az embernek munkálatai tovább folytatására oly annyira szükséges.

A „ZALA” TÁRCZÁJA.

A fogoly és a pillangó.

(De Maistre után francziából.)

Kedves vendég, hozzám szálltál?
A rónán is átcsapongó!
E toronyba, szép pillangó,
Bejárást hogyan találtál?
Mélyhomályu börtönömbe,
Keresztül a szűk lőrésen
Napsugár is nehézképen
Sűrű rácsozaton jöi be.

Adott talán a természet,
Barátságért égő szívet?
Oly részvevő, olyan hivat
Mely bűnt elnyitni készet?
Látásodra, érzem, gyengül
Kinos fájdalom marása,
Újra a remény hatása
Alatt leltem hogy megrándul!

Te a természetnek disze!
Fend le újra bájszépességét,
Szabadságát és épségét!
Virágból edet szíves-e?
Beszélj nekem mély taváról!
Milyen pázsitja? patakja?
Aranyas tájnak alakja?
Beszélj suzógó lombjáról!

Láttál-e rózsát fakadni?
Enyelgő szerelmeseiket?
Szólj! Szép-e még a kikelet?
Láttad a hajnalt hasadni?

Az ethika (erkölcstan) művelése.

(Molytás.)

Mindig hangosabban, mindig sürgetőbben hangzik a reformációért való kiáltás, társadalmi állapotunk javítandó átalakítására.

Hogy azonban a szándékolt épület ne a levegőben lógjon, hanem szilárd tartás alapon nyugodjék: legelőször tisztába kell lenni, hol keressük azt a jobbat. A biztos talaj, a jövő méhében rejlő kincsek feltájtója — a mit nem szabad szem elől tévesztünk — szükségképpen két jelentékeny a egymás közt szoros összefüggésben levő feltételhez van fűzve.

Először Plato azon örökké igaz mondatát, elvét kell a közvéleményben meghonosítani: hogy az állam legszilárdabb oszlopa, boldogságának tulajdonképi forrása mindenek előtt polgári erényében keresendő. Egészen át kell hatva lennünk azon gondolatától, hogy külső állami életünkben addig nem áll be javulás, míg összes beléletünkben átható világosságot, tisztaságot nem tapasztalhatunk. A külső polgári szabadság csak ott ütött tartós tanyát, a hol már a belső erkölcsi szabadság meghonosult törvény és eszmék uralkodnak a kicsapongó önkény fölött.

Nehéz mind egyeseknek, mind népeknek kijelelni új magasabb célt. Csak negatív mondjuk itt meg egyelőre, hogy újat kell vágni azon behízelt befolyásnak, mely minden csábító alakban: könnyed divatban, s léha irodalmi termelésben, laza társas erkölcsökben, politikai rög eszmékben, diplomatikus szemfényvesztésben hullámszik át a szomszéd német s francia néptől s a démoni hálót, mely régóta fonódik körülünk — szét kell tépni. Hiszen csak reményelhető még, hogy ezen átszívárgott kórányag nem támadta meg gyógyíthatatlanul a társadalom egész organismusát, egy kis nemes csira, egy kis egészséges visszaható erő van e mérleg ellen nemzetünkben, hisszük ezt mutatja azon lángoló lelkesültség, melylyel minden életrevalóbb, nemesebb eszme, intézkedést, mely függetlenségbe, jogosságra, műveltségbe, áldozatokkal is felkarolnak, hősielg védelmeznek. Csak hogy tojes eredményt ettől akkor várhatunk, ha a nemzet többjéitől a legalsóbb rétegig a többség, mindenki e két helyes elvet ismerné, vallana, követné.

Minden társadalmi viszony megjavulásának másik alapfeltétele abban van, hogy minden tekintetben tisztában legyünk ezzel: miben keressük mind az egyesek, mind a társadalom valódi élet feladatát, mely erkölcsi célt tüzödi ki az állam, mely társadalmi rendszerből áll s mint van ez utóbbi egymásba fonódva? Hogy azonban ezen célt és feladatot egész jelentőségében méltathassuk, mindenekelőtt a morál tulajdonképi alapját kell megállapítani az erkölcsi lényegét egyes elemek szerint kell közelebbről megvizsgálni, átkutatni s ebben a zsínó mértéket s törvényt feltalálni melyek szerint mindennek erkölcsi értéket vagy haszontalan-ságot következőleg az életjavak osztályozását is mérlegel-hessük.

Az erkölcsi célok s javaknak is meg van a fokozata, s a ki ezt félre ismeri, az elfogultságában, ha még hozzá szenvedélyes ingerlékenység is járul boldogtalanságot teremt ott, a hol jöletet akart. Mennyi tévedés keletkezett egyesek, mint népek életében az egyed, a társadalom feladatával tisztába nem lét miatt s a különféle életjavak fonák becseléséből.

Nyilván nem zavart erkölcsi itélet szolgál-e alapul, ha egyes nemzetek vagy valamely néptörzs, a melynek tulajdonképen sem története, sem jelentékeny irodalma nincs, vakon gyakran századoktól megállapított szentesített jogi, műveltségi követelések kivalói törekszik s csupán csak veszedései viszketegekből historial politikus egyéniségről ábrándozik; nem törődve azzal, vajon van-e nekik nemzetgazdasági tökélet szilárd hatalmuk és szükséges erőjük s politikai helyzetük önálló létre? Ez annyit tenne, mint a mellékesnek a lényegest főládozni (a társadalmi rendet, az anyagi jólétet, a szellemi haladást)!

Vagy nem épen olyan erkölcsi tonákság-e az is, midőn valamely nép ál dicsőség viszketegekből, képzelt hadi becsvágytól úzve kapzsi kezét hódításra nyújtja, míg otthona nyomorult lábón áll, iskolái siralmas állapotban vannak, a kormányzásban mindenféle romlottság, önkény uralkodik, s azok, a kik az ország felvilágzásáról tartoznának gondoskodni, a tartományok, vidékek eszeveszett sybarita gazdálkodásban nyögnek?

Vége nem valószínű erkölcsi bárgyuság-e, midőn nem csak egyesek, hanem egész határozott pártok vannak, kik úgy vélekednek, hogy a törvényes hatalom összeom-

lásával minden osztály különbség eltörölésével, a vagyon egyenlőséggel a társadalmi állapotok javulását eszközölhetik? Mit sajnálunk itt inkább, az ethikai tonákságot-e vagy a pszichológiai vakaságot? Így merül fel minden politikai zavarból mindenkor kisebb nagyobb erkölcsi vajadás. Természetesen; mert minden politikai vagy társadalmi kérdésnek meg van a maga ethikai háttere, s csak ethikai szempontból méltatható illően, oldható meg mindenkit megnyugtatólag.

Ezt mutatja pl. szembevetésben a különösen socialisnak jelzett munkás kérdés. Ezen kérdés első sorban társadalmi, pädagogiai s végre legbelöl gyökere szerint ethikai, mivel minden nevelés, oktatás az ethikai rendszer alá (a művelődési rendszerbe) tartozik.

A munkás osztályon anyagilag, jogilag, politikailag csak akkor lesz alaposan segítve, ha ezt szellemileg tökéletesítjük s erkölcsileg fölmelni iparkodunk. Hol ezen nem segítenek, ott semmi nemzetgazdaság, semmi törvényhozás, semmi közigazgatás nem gyógyítja gyökeresen a bajt.

Ezen pontnál nem mulasztjuk el korunk legueme-sebb gondolkodójának Fichte J. Hermannnak egy ide vágó, jelen viszonyaink közt kettős érdekű nyilatkozatát a cot-tai folyóiratból (XXX évf. 127 sz.) A megjegyzésre méltó hely így hangzik: „Pestalozzi féle nagyobb érdek keltés óta általánosabban elismert meggyőződés, hogy csupán megjavított népnevelés által vethető meg a helyes alap, hogy a többféle baj az államból mind a társadalmi mind a családi életből elhárítások s utódainknak jobb jövő biztosítások. Még általánosabban állíthatjuk, hogy valamely nép sorsa, virágzása és bukása utóvégre azon neveléstől függ, melyben az ifjúság részesül. Ebből visszautasíthatlanul következik ezen axioma: azon nép fog saját korában leghatalmasabb, legboldogabb lenni; s szomszédaitól, legyőzhetlen kortársaitól irigyelt vagy utánzandó mintaképe azoknak, mely a legalsóbb rétegeig a legmélyebb s legtöbb oldalú műveltségű.”

Az előbbi általános okoláshoz, még egy különös járul, mely az újkori államok akatelemeiből van véve. Ez abban áll, hogy: a polgárság erkölcsi felelősége, alkotmányos országban sokkal nagyobb, mint abszolút kormányzatban.

Az utóbbiban a kormányzat, mint a phisikai, úgy a nép morális gondviselője is, és ezt megszokva, egyik vagy másik vidéknek még épsége legnagyobb részét is saját érdemének tekintik, de a felelőség is terheli ám bármely bajért is. Lényegesen másként van az alkotmányos országban, a mely mindig egy bizonyos fokú önkormányzattal jár. Itt a felelőség nem csekély része a népre magára hárul.

Nyilván való, hogy első sorban a nép akaratát végrehajtói, a nép megbízottjai, követjei a felelőségek, nem csak az anyagi, hanem az egésznek erkölcsi épségéről is: ép úgy a kormányznak, mint a népeknek. Ok, hogy úgy mondjuk, a gyakorlati épség, az összesnek lelkiismeretét képviselők, ok, kiknek a társadalmi élet legfontosb ügyeiben a kezdeményezés jogukban áll, legyenek ép oly tanácsosai a királynak, mint már Plató követeli az állam kormányzóktól; mindenekelőtt áthatva a jó tökéletes eszményét; s az állam erkölcsi feladatába egészen bele élve magukat és e mellett a tisztán látásnak s szervező tapintatnak legyenek, melynél fogva képesek, az állandó célnak megfelelőleg a változó eszközök s formák alkalmazni; szóval ok ép úgy gyakorlati bölcselők; miut ügyes üzletemberek legyenek.

Toppler István.

(Vége köv.)

Helyi és megyei hírek.

(Kisdedővödi zárünnepély.) A nagykanizsai kisdedővöldi egyesület választmányi f. hó 29-én, (szombaton) és kedveszőlten idő esetében 30-án délután 4 órakor, az egyület kertben a kisdedővöldi növénydekek számára zárünnepélyt rendez. A kicsinyek eltávazta után a nagyobb számúra a kert teljes kivilágítása mellett, táncszalagom fog tartatni. Belépti díj nagyoknak 20 kr., gyermekeknek 10 kr. — Ohajtjuk, hogy közönségünk ez élvezetesnek ígérkező zárünnepélyt minél nagyobb számmal látogassa. (Ez alkalomból egy tanügybarát, ki puritán érzelméről ismeretes, egy kis cikket küld hozánk, melyben több, nem minden alapnéküli megjegyzés van, kérdezi, mikép férnek össze a nevelés tiszta elveivel, az ilyen, bár másutt is szokásban levő nyilvános (nem iskolai) zárünnepélyek, már az ily kisebb gyermekeknek, és a takarékoságnak különösen most annyiszor hangoztatott elvével? Nem nyitunk-e ajtót, kaput a kis gyermekek lelkiéletében is a feltűnési vágynak és viszketegek, a hiúságnak s több más később veszedelmessé válható kinvésnek? s. a. t.)

Vannak ugyan fürdőhelyek minden tartományban, s pedig olyanok, melyeket minden tekintetben az ember érdek és hasznosulás kuforrásából eredő leleményessége a tökély oly magas fokára emelte, miszerint ott a vendég semminemű kalauzra nem szorul, csak tárczája legyen tele a fürdő vendégnek, ez minden lépten és nyomán a kényelem és a kéj özőben uszik. De ily helyek látogatása csak dugszagdagokra számítvák. A keszthelyi fürdőhely, a külsőleges felicizomással nem dicskedhetik, de éppen reá nem is szorul, mert az égnek ura ezen tájat a regényesség és természeti báj bőségzarujából oly dúsan és pazarlólag megáldá, hogy ez által a vendég eléggé van pótolva mindazon gyönyörökért, melyeket egyéb fürdőhelyeken mérleg drágán kell megszerezni.

E táj, bármely állapotról szemlélve, kies és bájos meddig csak a láthatár terjed. De vannak e városkának néhány helyei, és némely pontjai, melyek regényességökneél fogva meglepőleg tűnnek fel előttünk és melyeket hirlapilag kissé eszteleni a vendég közönség előtt méltán megérdemlik.

1. A toronydomb.

A vendég, ha uti fáradalmait már kissé kipihentő egy reggeli séta alkalmával szellemi gyönyört élvezhet, ha a városka felső részén az uradalmi várkastély átellenében fekvő toronydombra sétál. Itt egy ódon torony mellől egy kis oromtetőről oly környékkép nyílik előtte, mely az ember kedélyére gyönyörködtetőleg hat és kinek szívében a tájzűpség iránti érzéknek csak egy szikrája éi lehetetlen, hogy el ne ragadjassék. A Balaton a láttávon túlterjedő ezüst sima tükör felületre, az ezt környálonban övező csinos pinceszékkel beépített hegyláncolat, a messze elterjedő völgyben minden irányban elkigyózdó utak stb. mintegy a lájkép díszére és ékesességére teremtők. A ki e gyönyörű látványon egyszer gyönyörködött, s helyet soha el nem felejt-heti.

2. A várkert.

Ezen ormosokáról nyugatról letérve a kastély kapu-sátán keresztül érintük a mellette díszelgő kastély kertbe,

mely e városnak egyik éke. E kert a közönség részére nyitva áll, sétahelyül az idegen fürdő vendégek egészségéi szempontból annyival ajánlatosb, minthogy a kertü fak zöld lombozata alatt uralgó tiszta lég, a lélegzési szerv s így az egész veralkatra üdítőleg hat. Itt tapasztalhatni, mit bir előteremteti a természet ereje, ha ez a tudományal kezet fog. A növényzet, mely neme szerint rendezve és osztá-lyozva, elméletileg kezeltetik, a legnagyobb pompában ragyog és buján tenyész. Az illett sétáló sendég ki bámuja a természet ezen ékei csendben álja e testi és szellemi gyönyörért e kert égi és földi urát. Fényes tanubizony-ságuál áll fen ezen földrajzilag híres kert a nagy birtoku grófi család nemes izlésének.

Mindazon által csak gyéren van e gyönyörű sétahely látogatva, mi legcsattanósabban jelzi azon igazságot, mely-szerint a legérdekesb tárgy is a rideg mindennapiság alatt elveszti zomanczát.

3. A sörkert.

Az uradalmi kert éjszaki kapuján kivonulva, és a kö-zel eső pósta-utczán keresztül haladva néhány percnyi idő-közben elérhető az itt ugynevezett sörkert. E kert, mely-ben Gambrius csarnoka áll, egyik legkedveltebb mulató-helye a városi közönségnek. Vonzó erővel bír részint e kert birtokosának jó és versenyképes sörgyártmánya, nagyobb részt a vendéglős nyájás és előzékeny fogadása, de leg-főképen a városban a köztiszteltetű és jó hangzatu Reischl név. Bár szétágaznak itt is a társadalmi életben a polgárság külön osztályai, de e kert helyiségén együtt mulatgat sze-gény, boldog, és kiki föltalálja magát a legkedélyesb hangulatban.

Érdekes látni itt a vasárnapi délutánját, ha kedvező időjárás mellett a pörközőség mulat. A népség hemzseg. A czigány huzza a nótát. A pórhanca pedig boldog elé-gült arczsal lengi kedvesével a lassut, mely után a gyors csárdásra penderül.

4. Vendéglők.

A vendéglő személye és étterme minőségé csalhatat-lan fokmérője minden tekintetben egy városi közönségnek.

(Idétfion buzgalom.) A mult hét első napjában egy idefien buzgalomból keletkezett hír járta be a lapokat. Ab-ból a hírből, hogy egy Guttmanu nevű nő Gleichenbergből haza utaztában a vasúti kocsiában jobb létre szenderült, egy a helyi viszonyokkal némiképen ismerős a „Kelet Népe“-ben formális nekrológot írt Gelsei Guttmanu Heinrichre, ki hála Istennek éi még, és a legjobb egészségnek örvend. A Kelet Népből e hír a „Neues Pester Journal“-ba is át-ment, a mely lapokból a jótékonyaságról valóban álta-lánosan ismert úrnő számos rokoni és ismerősei a sok szép előzámolat igaz vonás daczára nem igen épülhettek. Ki-vánjuk, hogy még sokáig ne legyen szükséges a közbecsü-lésben részesülő derék hölgy felett nekrológot írni. Az ily hírek kovácsofóinak pedig egy kissé több körültekintést kívánunk.

(A n-kanizsai gabona és borvásár.) Az augusztus 24-én megtartandó gabona és borvásár rendező bizottsága példás tevékenységet fejt ki, úgy hogy bizton remélhetjük, hogy e buzgalom — melylyel a nevezett bizottság az elő-készületek megtételében eljár, fényes sikert fog eredmé-nyezni. A lapunkban isminkomott meghívót a bizottság már ezéjjel küldötte, óhajtjuk, hogy termelő és kereskedő közönségünk jó akarattal fogadja azt, és tömeges részvé-telével a siker előmozdítását a maga részéről is segítse elő.

Az iskolai takarékpénztár és a pädagogia. Meg-toldva az iskola takarékpénztár legcélszerűbb kezeléséről szóló utasítással Irta Levin Jakab, a budapesti kerék aka-demia igazgatója. Ily című füzetet be hozánk mely összeállítva, a csak mellette felhozható érveket, a takaré-kpénztáraknak az iskolába való általános behozatala mellett szól a mennyire lehet eléggé meggyőzőleg. Ösztönés és szí-vesen megvallom, hogy azon ügybuzgalom, melylyel Weisz Bernát Ferencz ur, ez eszmének átültetője és terjesztője hazánkban, kinek levele kíséretében kaptuk a szóban lévő füzetet, — ez eszmét megtestesíteni akarja a legnagyobb tiszteletré és becsülésre méltó. Mi e füzetkére, melyet ol-vasóink figyelmébe ajánlunk, még visszatérünk és annak idején megteszszük reá megjegyzéseinket, annyit azonban előre is merek közölközni, hogy azt a hasznót, amit Le-vin Jakab ur az iskolai takarékpénztáraktól vár én nem remélek tőle. — Hogy miért nem? azt annak idején elfo-gom mondani, Levin ur nézetei kapczában. — (H)

A „Haza“ és életbiztosító és hitelbank 1876. janu-ár-juniusi havi üzletkimutatása. Benyújtott 641 érb be-vallás 552722 frt 23 kr. Kiállítatott 556 kötvény 483,342 frt — Ez évben befolyt díjak összege 170,838 frt 94 kr. Ez évben kifizetett károk összege 95,458 frt 17 kr. Az az összes érvényben lévő biztosítások összege 12,375,173 frt 87 kr. „Haza“ életbiztosító és hitelbank.

Videkbeli tisztelt munkatársaimat igen kérem, hogy az aratási kilátások és eredményekről híven és gyorsan tudósítani sziveskedjenek.

A magyar minisztertanács e hó 17-kén tárgyalta a magyar kisbirtokosok orsz. földhitellegesülete létesítő bi-zottságának kérvényét és felterjesztését. Határozottá ment e tanácsülés alatt, hogy a kormány 500000 frtnyi alap-tó-kével belép az egyesület alapító tagjai sorába, hogy a ren-delkezése alatt levő közalapítványi pénzek elhelyezésénél figyelmébe fogja vétetni az egyesület zálogleveleit s aján-lani fogja e zálogleveleket az összes törvényhatóságoknak hogy pénzeiket ezekben helyezték el. Továbbá intézkedni fog, hogy törvénykezés tekintetében mindazon kedvezmé-nyeket nyerte a létesítendő hitelbiztosító, a melyekkel a magyar ált. földhitel intézet bír. A kormányintézkedni fog hogy a szóbanlévő záloglevelek ovadékuál vagy biztojté-kuál fogadtassanak el és végül hogy a záloglevelek szelvé-nyei felmentesek legyenek. Tehát remélhetőleg életre fog jönni a kisbirtokosoknak embe-életkéréstét képező in-tézet! Örömmel üdvözöljük a kezdeményezést helyes utján!

A keszthelyi községi elemi népiskola tanítósze-mélyzete a következőkből áll: Brüller Mór (tanítja a IV. fi-osztályt; tanszer- és könyvtárnok); Ujlaky Mátyas. III. oszt. és házgondnok; Holczmann Ferencz, II. oszt. tan. Vörös János, 4. fi-oszt. tanító. — Reich Miksa, tanítja a IV. leány-osztályt; Pözl Pál, III. oszt. tan. és házgondnok; Haszpi József, II. oszt. tan., iskolaszéki tag. tanácskozmányi elnök; Ertl Károly és Nagy Mariska I. osztálybeli tanítók. Emeczné, Braun Borbála és Oppenheim Katalin, női munkavezetők. — A növendékek száma: az első fi-osztályban 77, a másodikban 34, a harmadikban 55, a ne-gyedikben 39. Az első leányosztályban 67, a másodikban 49, a harmadikban 54, a negyedikben 33, a párhuzamos vegyes I. osztályban 66, összesen 474 ezen kívül az ismétlő iskolába 78 növendék. A zárünnepély alkalmával Keszthely város egyik legnagyobb jötevője, Reischl Vencel ur alapítványában részesült 7 szorgalmas és kitűnő tanuló

Erre nézve a vendég nyugodt lehet, miután itt is mint mindenütt eléggé gondoskodik a mai világban száruyra ka-pott verseny, mely is csak a közönség malmára hajtja a vizet. De azért jó karban legyen ám a tárcza, kivált ha az illett vendég egészséges étvágyának örvend, mert az okos restaurans minden jutányossága mellett csak a vendég zsurnáján nem csak élödni, de még szerezni is akar, de csak úgy, ha — lehet.

A többi éttermek közt kitűnnek Niessner, és Zsilinsky urak éttermei, melyek a berendezés és kényelem tekintetében nem csak közörszerű, de nagy városi igények-nek is megfelelni képesek. A miért is ezek képezik a város társadalmi életének gyűlpontjait. Zsilinsky ur udvarában a szineszetnek temploma áll, melyben az idegy alatt Thália papjai mulattatják tapintatos változékonyaságban a városi és a vendég közönséget az esti órákban.

5. A lakosság.

Fürdőhelyi lakosság nyájasság által a vendéget ép azon mérrben magához vonhatja, mint ellenben hidegsége által ezt elriasztja. Miután e városka törzslakói a kabalében rég óta főn álló gymnazium áldásos szellemi javaiból részesülni minden polgár iparkodott, enné fogva a város zöme az értelmiség színvonalára emelkedvén az idegen vendég iránt is vonzó erővel bír. Jelenleg már kitűnő nép és pol-gári intézetek állnak fenn. Országos intézete által pedig azon szerencsés helyzetben van, miszerint akadémiai műveltséggel koszorozott egyéniségek, ugyan az intézeti tanártestület, állandóan laknak itt, hallgatói pedig, bár vál-tozatosan, de mivel egyének, a város értelmiségnek elő-mozdítására, mind pedig élénkiségre jelentékeny befolyást gyakorolnak.

A város pór osztályát a közelben lévő hegyes lakói képezik. Ez egy egészséges kedélyes és józan magyar törzs faj, csak vasárnap és egyéb ünneppapokon oly számmal tödul be a piacra, hogy ezt egészen ellepik s az idegen országos vásárnapot gyűnit. Ez látja el a város konyhát különféle füzelék, gyümölcsössel stb.

— A Magyarországi és a Nagyvilág 29. évfolyamának tartalma. Szöveg: † Perier Kázmér. A Lajos-bácsi pipatoriuma. Vig. beszédek. (Győrkönyvi A. Királyi.) Vége — A tiszteletkötés. VII. Julius — Az első közösök. Rajz. (Szépfaludy O. F.) — Szakkönyvek. (S. Ö. F.) — Sport a görög áskorban. A fővárosból: Állatkeret (Aquis — A kis grise. Elbeszélés. Svad György.) Folyt. A rózsáról. (Költ. Balogh Pal.) — Külföldi éle. — Sakkfeadvány. — Szőrejt. Szerk. üzen.

Rajzok: † Perier Kázmér. — Keleti képek: I. Belgrad látképe. II. A belgrádi vár. III. A szerb sereg fővezérei. IV. Nis. — Nyári este.

— Megjelent és beküldött hozzárok: „El a deficittel” Hihetetlen, de mégis való, hogy kölesön adóféleme-és nélkül is megszabadulhatunk a deficitől. Irja Deutsch Gerzon, — című röpirat. Megrendelhető magyar és német nyelven, postaküldéssel 12 kr-ért: Schönfeld S. Budapest 6-utca 5. sz. — kapható kiadóhivatalunkban is.

— (Irodalom.) A Dolnay Gyula által szerkesztett: Hasznos Mulattató. Az olvasni szerető mindkét nembeli ifjuság és a nép számára — című füzetek IV. évfolyama Lögrády testvérek kiadásában jelennek meg. A tartalom ellen nincs kifogásunk, elég változatos és szép az. A képek nagyrésze azonban még mindig igen primitív állapotú. — Talán czélszerűbb volna inkább kevesebb és jobb képet adni. Ajánljuk egyébiránt az ifjusági folyóiratot a szülői figyelmébe. Havonként kétszer jelenik meg és előfizetési ára egész évre 6 frt; negyedévre 1 frt. 50 kr. — Kiadóhivatal nádor utca 6. sz.

Nem könyvből kell gazdalkodni!

Annyi ma már a könyv, a sok ujság, mely arról beszél, hogy miként kell és miként lehet jobban gazdalkodni miszerint az ember alig tájékozhatja magát a kiválasztásban, midőn olvasni akar. Már ha a jó gazdalkodás a szaklapok és szakkönyvek mennyiségétől függne, úgy nem látunk szükségét. Hanem hát mi haszna ennek a sok irkának? Hiszen „nem könyvből” kell gazdalkodni!! Hej boldogult dédapám és öregapám milyen gazda volt, pedig hát ő még olvasni sem tudott, amit onnét tudok, hogy soha könyvet, de még naptárt sem, a háznál nem láttam. Hogy hány száz buza vándorolt mégis a szénáról a padlásra, azt még mainap is hirdetik a gerendán látható rovások. Bizony szerecsés embernek mondanám magamat, ha két év alatt is csak annyi buza s más gabonamű terhelte padlásomat, mint a „rég jó időkben” egy év alatt nyomta öregapám padlását. Hej! hova lettek azok a jó idők? — Szíves olvasó! ez a mai napság sopánkodása, midőn vásárnap a délutáni isteni tiszteletről hazra térve, nagyokat ásitozva, a kapuban beszélgetni összejövünk. Nem egyszer voltam ilyenféle sopánkodásoknak túlfutója és mondom, szívesen szóltam volna beszédjökbe, ha attól nem tartok vála, hogy megharagszunk rá. Mert hát egyszer-mászor már megtörtént velem, midőn nem halgattam meg szó nélkül beszédjüket, hogy bizony kiheztek apró pénz nélkül következőleg: „Könnyen beszél az ur, mert hát az egész falu népe fizeti. Aztán meg nem kell szántani, vetni s úgy izadai mind nekünk, szegény pólygároknak. Azután még hát mit tud maga a szántáshoz, mikor soha ekeszarvat kezébe nem fogott?” — Tudom, hogy így nem csak én, hanem sok más magamszörű ember járt, midőn bátyám uraimékat fölvilágosítani akarta. Eh mit, „nem könyvből kell gazdalkodni!” ez szokott vége lenni mindig az olyan beszédnek.

Lehet, hogy ez alkalommal ismét süket füleknél beszélék; de ez vissza nem tartóztat az elmondandóktól. Mert ha jóakaratu tanácsom csak egyéni is, polgártársaimnál, megszívlelésre talál, már akkor is jutalmazva érzendem magamat tett fáradságomért.

Szíves olvasó! Nem akarom én ezuttal mondani és bizonyítani, hogy könyvből kell gazdalkodni; hanem igenis azt, miszerint könyvből meg lehet tanulni, hogyan lehet és kell czélszerűen és helyesen gazdalkodni. Amaz állítás, hogy öregapánk és dédapánk még „könyv-

6. Balaton és Hévíz.

A szeszélyesség nem csak az emberi sorsban, de a természetben is uralg. — Némely környék a regényesség tetőpontján áll, holott számos vidéket a kopárság unalmas leple borítja. E táj is a természet pazar adományai-ban részesült, minthogy nemcsak gyönyörű, de földön álltal a szenvedő emberiségnek hasznos is. A Balaton hullámai fölfrissítik a rekkenő melegség által lohadt testet, edzik az idegeket — és megszerzik a szükséges rugékonyságot. A félóránnyira eső, egy kies völgyben fekvő Hévíz pedig a szenvedő beteget megszabadítja fájdalmas kínjaitól: E meleg iszapos kántartalmu fürdő kitűnő gyógyhatása által a szenvedő emberiségre nézve egy Dariusz kincsesele felelő. Daczára mostoha ápolásának, melyben bitokosától részeseül, jelentőségében évenként emelkedik. Nem szorult ezen fürdő mesterként reklámokra, hanem megteremtí maga a varázsszerű gyógyereje által országos híret. Bár szaporították évenként a lakszobák, mégis tolyton hallható a lakhsány miatti panasz. Kénytelen tehát sok vendég a városban lakni, ezeket rendes órákban bérkocsik szállítják a meleg fürdőre. Sajnos, hogy ily jelentékeny fürdőhelyen még mindig hiányzik az alandó zenetársulat, mely a beteg szórakoztatására oly szükséges.

7. A vidéki hegység.

A közel eső hegységen keresztül vezetők a regényes táj idyll részét képezi. E hegység képezi főalkatrészét a vidék csinoságának. Erdemes tehát ezt közelebb ismergetni. Nos, tisztelt vendég, ha az egészség javulása után a kedv nő, a tárcza pengő és értékes tartalma pedig fogyatkozik, befejezésül a fürdőidénynek, a Balaton partja hosszabban terjedő hegységbe kirándulni valódi gyönyörrel-vezetést nyújtand. Minthogy a szállógazdák e hegységben állandóan laknak, kiváló góddal és ápolattal művelik birtokukat, az egész hegyvidék egy kerthez hasonlít. Enagy és szép kerthez hasonló hegyvidék, hozzá véve a táj kitűnő regényességét oly pompás, miszerint ki ki igazolva találja azon közmondást, hogy ezen vidék Magyarországának Schveicza.

E is rajzolat korántsem merítette ki még Keszthely és vidékének sok oldalu nevezetességeit, — egy hírlapi cikk keretén túl is esik Erdemes volna, miután az egész Balaton kör, vidéki minden pontja a regényesség fényével bír, ha egyes vidékein avatott tollak vállalkoznának e gyönyörű Balaton és vidéke részletes esztelészére, amely adatok egybefűzése oly becses gyűjteményt képezne, melyet Zalánax lelkes fia mindig örömmel és büszkeséggel forgatnának.

Löwinger József.

ből sem tudtak” és mégis híres gazdák voltak; hogy ők is csak úgy szoktak mint mi és mi még úgy teszünk, mint megszoktunk tőlük: az lejártá idejét régen, azt ma már csak a rest lusta gazduraimék rebesgetik. Hiszen nagyon jól tudják, miszerint a termő föld régen is ennyi — és még jobb volt mint ma, (De jobb ám! Szerk.) az emberek pedig kevesebben; tehát: több juthatott egyre-egyre, mint ma. A „jó idők” bocsorban, ködmenyben és gatyában jártak; míg ma már minden valamirevaló polgár fekete nadrágban, diciban (domány) és csizmában jár, ez pedig sokkal drágább, mint a régi viselet: tehát az igények mainap nagyobbak, minék természetesen következménye az, hogy a költség is több. A régi „jó időkben” az adó oly csekély volt, hogy egy község helyett sokszor egy gazda tudta lefizetni; míg ma egy jó gazda alig képes magáért elégséget tenni. Földünk ez ideig nem lett több, nem lett jobb: Nem is csuda, mert hát mindig természetünk; de nem trágyázunk — a föld ereje pedig nem kiapaszthatlan forrás. Szerk.) A mi igényeink és költségeink pedig nagyobbodtak, tehát kell, hogy másként, célszerűbben gazdalkodjunk, ha oly gazdák akarunk lenni, mint elődeink; ha anyagilag tönkre nem akarunk jutni; ha a sok drága magyar yeren szerzett édes hazánkat egy második évezredre biztosítani — és fölvirágoztatni akarjuk, amit, mint jó hazafiaknak akarunk kell és akarni kötelességünk. Röviden és más szóval: észszel kell póolnunk mindazt, amit a természet anyagilag fukarkodva — megtagad. És honnét tanuljuk meg ezt a gazdalkodást? Honnét másból mint a jó szakkönyvek- és jó szakkispokból.

Csak egy példát akarok fölemlíteni, a mely eléggé fogja bizonyítani állításom igazságát: Tekintsük csak a legelést és magát a legelőt! A jó gazdának elszomordik szíve ennek látásán — és kétségbe esik, ha jövőre gondol. Milyenek legelőink? kopárok és kórkokkal borítottak, mintha csak szorgalmasan ezzel veteményeznék vagy ültetnék be. A jószág egész nap künn jár a mégis alig talál éhségre csallapítására egy kis füvet; de mi több: a nagy hőségben még az üdítő árnyat és a jó vizet is nélkülözi, minék legtöbb esetben a marhabetegségek betudhatók. Ha gazdánk olvasnának és tanulnának, már rég látalálták volna azt, miszerint a legelők sokkal jobb k lennének, ha gondoztatnának és ha mással nem — akáczfakkal beültetnének. — „Ugy ám, ha olvasnának és tanu nának! — fogja mondani Péter és Pal is; de hogyan olvasunk és tanulunk, mikor könyvből nem tudunk, midőn ifju korunkban az iskolában meg nem tanultunk.” Válaszom rá: tanulják meg most; mert jobb későn mint soha; és tanulják e sorokból azt, hogy legalább gyermekeiket taníttassák meg rá. — No itt a bökkenő megint! „Hát ki őzze a marhákát, ha gyermekeinket az iskolába küldjük?” Lám, lám szíves olvasó! „nem könyvből kell gazdalkodni;” hanem igenis azt kellett volna már régen megtanulni belőle, hogy jobb volna ám egy-két hektár (Egy hektár körül belül annyi mint 2 és egy fertály hold) földön takarmányt vetni, a jószágot az istállóban tartani és így sok trágyára szert tenni mint a legelőn éheztetni, a földet trágyázatlanul hagyni és a gyermekeket mint a barmot, minden tanulás nélkül felnevelni, a mezőre küdeni, hol mindenféle roszaságot már gyermekkorukban megszoknak és vén korukba üznek, midőn lopnak, csalnak stb.

Ha megtanulta volna a fiatal gazda az imént elsoroltakat, bizony bizony daczára annak, hogy kevesebbje van mint öregapjának volt, mégis vándorolna annyi buza padlására, mint dédapjára; a nagy adó és a sok költség daczára lehetne oly jó módu gazda, mint öregapja volt.

De még egy példa! Ha magyar gazdánk szaktapokat és szakkönyveket olvasnának, bizonyára nem lennének annyi nyomornak kitéve, mint kitéve vannak jelenleg, midőn aratásuk és szüretük még mindig a felhők szeszélyeitől függ. Mert kiolvashattak volna már régen ezen könyvekből, hogy léteznek oly intézvények, biztosító társulatok, melyek egy kis összeg befizetéséért megtérítik a kárt, melyt a jégeső esetleg okozhat. Nem kellene akkor Isten ellen zúgolódnunk, midőn minden barangozás mellett is elveri a jég a határt; mert megtanulták volna már, miszerint a harangozás bizony nem bírja megakadályozni a természetet Isten által kijelölt útjában.

Folytathatnám úgy még a példázatot annak bebizonyítására, hogy „nem könyvből kell gazdalkodni,” hanem hogy könyvből kell megtanulni miként kell helyesen és jól gazdalkodni; de szeretem hiinni, miszerint szíves olvasóim ebből is megértették az olvasásnak szükségességét. Hiszen a lapokból és a könyvekből csak azt olvassák, amiket az értelmes gazdák a próbákon tapasztaltak és így mindnyájunk jóléte, a haza fölvirágoztatására följegyeztek, ujságokban közlötöttek avagy könyvekbe foglaltak.

Azért szűnjünk meg már azt mondani: „apám is így szokta és megélt holtig, én is így teszek és megélek majd holtig;” hanem e helyett törekedjünk oda, hogy minden községben az embereknek a kalom nyujtassék nem könyvből gazdalkodni, hanem könyvből megtanulni: miként kell gazdalkodni? És ha e törekvésünkben célt érünk, boldog lelend minden gazda és boldog a haza. Az utóbbinak mikéntjéről — a szerkesztő urnak szíves engedelmével — más alkalommal mondok el nézeteimet. Addig is Isten velünk! (G. N.)

Schmidt Boldizsár.

Szépirodalom.

Janka.

Sokaknak megszívlelésre.

(Németből F. A.)

(Folytatás.)

Málvina gyorsan kibontakozott keleties öltözékéből. — Halkan sógogott és nem felelt semmit. — Azt találtam, hogy sohasem volt csinosabb mint keleties öltözékében. Armin ez ideig hallgatott, de homloka redőkbe volt vonva; mit szivdobogva vettem észre, mert ez nála rósz kedvre mutatott.

— Menj! ismétetem halkan. — Ekkor föllegényem hákogú kezdett. Málvina és té is Janka — hogyan volna, ha kissé sétálni mennének. Sokkal kellemesebb az estét szabadban tölteni, mint itt e szűk szobában.

— Csak úgy forrott beuuen a harag. „Bocsáss meg Armin! kiálték, talán kissé hevesen.” „Dolgom van.”

— Még most a vacsóra után, Jankam?”

— Még most is, Armin! válaszolék szarazan.

— Oh, azt igen sajnálom. — Ugy jer Málvina! Kétesed nem fog beroszadodni.

— A szegény gyermek hűledeve állott a szoba közepén, nem tudva, mityevő legyen — Kénnyei még mindig pillán csügtek, mistatt ajkai monolyra nyitak.

— Néni — szabad? kérdesz tartózkodva. — Ismét közbeszólt anyám.

Gyermek, fel nem foghatom, mért csimesed unokatestvéreder „néniem”? E megszólítás inkább engem illet. Málvina biborpiros lón.

— Oh kérem, selypegett zavarodottan, többé ast nem fogom tenni. — Bizonyosan azért történt mert Janka sokkal idősebb mint én.

Armin az ablak felé volt fordulva. Ez különös örömmre szolgált, mivel ijedségemet észre nem vette. Távozni akartam. Ugy éreztem, hogy a semmit sem sejtő gyermek e szavai égő úszköt vetettek lelkembe.

Igen, igen, sokkal idősebb voltam nálánál.

— Tedd fel kalapodat, Málvina! vágott közbe Armin —

— Ott ismerősök jönnek kiknek bemutatni akarlak; siess! szabad.

Különb bizonyosan azért nem birt, a nagyobb társaságban sétára „néni” kísértetének ellenállni. — midőn az ajtó utána betevődött Armin hozzám lépett, és kezemet megakará fogni, de én azt gyorsan vissza vontam tőle.

— „Janka”, mondá ő, „nem tudod azt, hogy ti ketten, anyád és te, a szegény gyermekkel igen szigoruan bánok el? Azt gondolnám, nagyon is éreztetitek Málvinaival, hogy hivatalos teher a házban.

Nem néztem rá. „Anyám” szólék hangosan, Armin veled beszélek.

— Nem, Janka”, kiálta nyomatékkal „veled akarok beszélni és remélem, hogy minden áron válaszolni fogok. Legjobb volna, ha velünk jönnél; jöjj kérlek kedves.

— Gyúnyosan nevetve szakítottam félbe szavait. „Talán szeretéd, a hugomtól bocsánatot kérnék”? mondám oly ingerülten mint az előtt soha.

Szomoruan tekintett rám. „Szavaidból a keményusi vülég tudata szól”, hallám őt mondani.

Málvina visszajöttével beszélgetésünknek vége szakadt. — Szép fekete szövetruha szintu színű kappal — képezte öltözékét azonkívül, egy hosszú aranyláncz, mi egyedüli emlék gyanánt maradt fenn atyja után. — Még most e számos év után eszembe jut e gyönyörű szép bájos alak.

Esetleg mindketten a tükör előtt állottunk, midőn szívélyesen kezét nyujtá felénk, hogy elbucsuzzék tőlem.

Armin tekintete rajtunk csügött — visszavontam kezemet, mintha kigyó marta volna meg és szóltan odahagytam a szobát.

„Erdélyszobából láttam Armin Málvinaival az utcán végig menni”, folytatá a nagynéne elbeszélését. „A többi sétálóhoz, csatlakoztak és észrevettem azt is, hogy vállat vont A. a midőn a társaság utánam kérdezősködött. — Amellett visszafordult és házunkra tekintett.

Különös érzés veit rajtam erőt. Most az utón kérdezősködnek bizonyosan válaszolta: „Igen, ő még dolgozik; e most nem lehetne kicsalni — mindig van dolga.”

És mindig indulatosabb, kedvetlenebb, daczosabb lettem. Midőn a csevegő csoportot többé nem láttam, a tükör elé siettem külsőmet tanulmányozni. — Ez legelőször történt teljes életemben. Mások csak futólag pillantottam kézi tükörömbé, ha dolgaim után járn, vagy létsüködni akartam és sohasem értem rá, de nem nem is volt hajlamom a tükör előtt álmélnödni. — Ma megtettem.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

K. urnak. Tapolca. — A cikk jönni fog; de a jövőre kevésbé elvontakat kérnek.

L. J. — Csabrendek. — A héten már, nem lehetett, legközelebb.

Cz. K. — K. Eö. — Majd megírom. — Mindenesetre kérném azok neveit, miután én már nem emlékszem reá, melyeket gondol. Fogadjá üdvözltem.

L. — Keszthely. — Helyi és vidékbeli tudósításokkal nagyon lekötelezve.

Felélő szerkesztő: HOFFMANN MOR.

1511

k. gy 876.

Pályázati hirdetmény.

Nagy-Kanizsa rendezett tanácsu város képviselőségének folyó évi július hó 8-án tartott közgyűlésében 1511 sz. a. hozott határozatához képest az 1871 évi XVII. t. cz. 64 §-a nyomán a törvény és községi szabályrendeletben előirt teendők teljesítésére rendszeresített, jelenleg lemondás folytán üresedésben levő s a hivatkozott t. cz. 85 §-ából képest v. asztas utján betöltendő városi főjegyzői állomásra, mely évi 800 frt. fizetéssel van egybekötve, ezen pályázat nyújtatik, azon kijelentéssel, hogy a fentebb hivatkozott képviselőégi határozat szerint a betöltendő állomás elnyerhetéseért csak is ügyvédi oklevéllel bíró egyének pályázhatnak.

A pályázni kívánók felhivatnak, hogy életkorukat, nyelvismereteiket, eddigi alkalmazásukat és ügyvédi jogosultságukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket az ezen pályázatnak a hivatalos lapban leendő 1-6 kihirdetésétől számított 4 hét alatt a nagy-kanizsai polgármesteri hivatalhoz annak bizonyosabban benyujtsák, mert későbbben érkező beadványok figyelembe vételni nem fognak. Kelt Nagy-Kanizsán 1876 július hó 12-én

Belus József
polgármester.

321 2-3

Pályázati hirdetmény.

A Nagy-Kanizsai polg. iskola VI-ik osztályának megnyitása alkalmából a Nagy Méltóságú m. k. vallás és közoktatási Minister ur a mennyiségnyi tárgyakra és könyv. i. tel előadására egy segédtanítói állomást 500 fl. évi fizetés és 100 fl. lakbér élvezettel ideig. minőségben leendő kinevezésére engedélyezett.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy tanképesítő okmányjaikkal felszerelt folyamodványaikat f. é. augusztus 3-ig alulírtak beküldjék.

Kelt Nagy-Kanizsán 1876 évi július hó 6-án

Vágner Karoly
iskolasszéki elnök.

319 3-3

